

ELS ESCRITS DE SANT JOSEP ORIOL

TOMÀS VERGÉS I FORNS

INTRODUCCIÓ

Sant Josep Oriol ha deixat un important testimoniatge de la seva virtut a través de la seva mateixa vida. Malauradament han restat poques manifestacions escrites dels seus pensaments i sentiments.

Tot i això, els pocs escrits que ens han arribat constitueixen un llegat no gens menyspreable. Hi ha escrits sobre vida espiritual, cartes, notes, apunts diversos i finalment alguns manuscrits de contemporanis del sant sobre la seva vida.* Aquests escrits, tot i que pocs, constitueixen una herència important. A través d'ells hom pot constatar, d'una ban-

*A l'arxiu parroquial de Santa Maria del Pi de Barcelona es guarden els manuscrits següents (a l'esquerra, les sigles amb les quals són esmentats en aquest estudi):

- APP ARXIU PARROQUIAL DE SANTA MARIA DEL PI DE BARCELONA
  - P1 *Processus originalis super fama sanctitatis [...] Servi Dei Dris. Josephi Oriol*
  - P2 *Processus originalis apostolicus super virtutibus [...] Dris. Josephi Oriol*
  - PE *Procés dels escrits del Ve. Dr. Joseph Oriol*
  - PB *Procés sobre biografies del Doctor Oriol i altres persones que confessava.*
  - DA *Documents autògrafs del Doctor Oriol*
- Vegeu també la bibliografia general:
- B J. BALLESTER, *Vida de san José Oriol*
  - N F. NADAL, *Vida del Beato Doctor Josef Oriol*
  - TV T. VERGÉS, *Acció i contemplació en sant Josep Oriol (No saber i saber).*

da la seva dimensió humana, que ens el fa més assequible, i de l'altra la profunditat de la seva virtut, que ens el fa admirable. Aquests textos mai han estat publicats d'una manera global i amb comentaris pertinents. Molts d'aquests escrits han aparegut en llibres i biografies del sant, de manera dispersa. La major part van ser recollits durant els Processos de Beatificació en el llibre *Procés dels escrits del Ve. Dr. Joseph Oriol*. Posteriorment se n'hi afegiren d'altres i fa poc es descobriren algunes cartes. En aquestes pàgines presentem tot aquest material a què ens acabem de referir degudament anotat.

I. APUNTS SOBRE TEOLOGIA ESPIRITUAL

Aquest document es pot qualificar com un dels més importants entre els escrits per mà del sant.¹

La temàtica és la mateixa de les obres de santa Teresa de Jesús i de sant Joan de la Creu. El nostre sant, però, en fa una síntesi, que es pot qualificar de fonamental. Bàsicament es planteja tres problemes d'orientació espiritual: 1) Cercar el millor mètode per a orar. 2) Saber com Déu visita les ànimes. 3) Com s'ha d'apropar l'ànima a Déu.² El fet que plantegi els problemes esmentats indica ja una maduresa espiritual i una altura considerable de vivència mística. Si no ho hagués viscut, no hauria necessitat cercar criteris orientadors en aquestes qüestions. Per això el sant no descriu la situació de l'ànima d'una manera vivencial, com fan santa Teresa de Jesús i sant Joan de la Creu, sinó d'una manera teòrica, mitjançant criteris manllevats a teòlegs autoritzats, com el Pseudo-Dionís, sant Bernat, sant Tomàs d'Aquino, sant Bonaventura, Gerson i Hug de Sant Víctor. No són normes nascudes de l'experiència pròpia, sinó una guia per a prosseguir pels camins envitricollats de la vida espiritual.

La importància que el sant va donar a aquests apunts la demostra el fet que els conservés tota la vida.

1. PE, f. 58-62; TV, p. 12-18.

2. TV, p. 25.

1) DESCRIPCIÓ DEL DOCUMENT

El document és autògraf del sant. És compost de sis pàgines de paper esgrogueït, sense numerar, de 15'80 per 10'70 cm. Està relligat en un sol quadern, sense enquadrar: la caixa escrita és de 14'50 per 8'50 cm. aproximadament i conté de 25 a 31 línies per full.³

A la primera pàgina, cara, a la part superior esquerra hi ha escrit «nº 8» i correspon a la numeració que es va donar al document en el llibre dels «*Procés dels escrits del Ve. Dr. Joseph Oriol*». Per la manera sobtada amb què comença el text i la disposició, es nota que hi falta la pàgina anterior. Comença el text amb la primera pàgina escrita, cara, «*que la vista sensilla, de dos maneras se puede exercitar...*» i acaba a la pàgina cinquena, cara (la pàgina sisena és en blanc), amb el text: «*y torcido assi a la misma alma, sino que lo haze con sola una vista sensilla y drechamente que mira a Dios solo*».³ En el manuscrit autògraf, hi falten dos fulls centrals que corresponen a quatre pàgines manuscrites del sant. El text en el manuscrit autògraf queda interromput a la pàgina quatre amb aquesta frase: «*aficion desordenada de criaturas, la segunda, que el entendimiento...*». La pàgina següent, que correspondria a la pàgina novena, comença: «*antes si la voluntad encamina su propia mocion a un mismo fin*». El text que falta en l'escrit autògraf està contingut en el «*Procés dels escrits del Ve. Dr. Joseph Oriol*», en les pàgines 60, cara, fins a la pàgina 61, cara.⁴

2) AUTOR DEL MANUSCRIT

Malgrat que el manuscrit sigui autògraf del sant, hi ha hagut dubtes sobre si fou l'autor del contingut. Certament cal admetre un comú denominador entre Oriol i autors que Melquíades Andrés qualifica amb el nom de «*Los Recogidos*».⁵ Si es fa una breu síntesi de les característiques del manuscrit, s'arriba a la conclusió que el seu contingut és obra de sant Josep Oriol.

3. DA Peça 5.

4. PE, f. 60 c-61 c.

5. M. ANDRÉS, *Los Recogidos*, Madrid, 1976.

Criteris interns

1. L'estil literari és descurat, no té l'elegància dels autors del segle XVI, ni cau en el barroquisme dels autors del segle XVII. L'estil és concís i el relat a vegades és trencat, com si és donés importància a anotacions puntuals, dintre de la lògica del relat. L'estil literari s'acosta més a allò que normalment es coneix com a *apunts* i no a una relació ben configurada sistemàticament. La narració, doncs, és feta en un sentit expositiu propi dels apunts. No escriu en primera persona ni es dirigeix a un *tu*; és un exercici de reflexió de l'autor sobre la matèria que li interessa. Si es compara l'estil del manuscrit amb les cartes del sant, s'hi veu una indiscutible semblança.

2. Reforça l'opinió que el manuscrit foren *apunts*, el fet que el sant es manifesti eclèctic. Comenta, entre autors diversos, allò que fou objecte del seu interès i, per contrast, el que no li va interessar. Cita el Pseudo-Dionís, Huc de Sant Víctor, sant Tomàs d'Aquino, sant Bernat, sant Bonaventura i Gerson. Si a través del Pseudo-Dionís i Hug de Sant Víctor entronca plenament amb el corrent de «Los Recogidos», denota també influències de l'escola dominicana a través de sant Tomàs d'Aquino, més intel·lectualista; de l'escola franciscana (sant Bonaventura), més voluntarista, i de la «Devotio Moderna» a través de Gerson. En canvi, no aporta cap text de l'escola mística alemanya (Eckhard, Suso, Tauler), ni de la carmelitana (santa Teresa de Jesús, sant Joan de la Creu), ni de la jesuítica (Borja, Cordeses, Álvarez de la Paz). Malgrat tot, la mentalitat de la doctrina remunta l'intel·lectualisme del d'Aquino i dóna importància decisiva a l'acció de la voluntat dintre la contemplació; incideix en l'amor com a determinant de l'oració més que en l'acció de l'enteniment, per la qual cosa encara que no hi hagi expressió de cites de les escoles carmelitana, alemanya i jesuítica, concorda totalment amb la doctrina de «Los Recogidos», on es troben autors de totes aquestes últimes escoles.

3. El contingut del manuscrit no es troba en cap dels autors místics que van escriure entre el segle XVI i el XVII. La doctrina té afinitat amb Cordeses, Álvarez de la Paz, Juan de los Ángeles i en certs aspectes, amb Antonio Sobrino, però no depèn materialment de cap d'ells.

4. Els abundants catalanismes que es troben en el manuscrit refermen l'opinió que el seu autor havia de ser català, i en aquest cas, Josep Oriol. El fet que el sant prengué apunts en castellà indica que les fonts en què es basava eren en aquesta llengua, però que el sant

traslladava als seus propis conceptes allò que, probablement, llegia. La naturalesa d'*apunts* es manifesta també en el fet que després de la 3ª part núm. 1 del manuscrit, hi ha una ratlla horitzontal indicant que hi ha un canvi de temàtica.

El fet que l'escrit sigui en castellà no elimina l'autoria de Josep Oriol. Al segle XVII, era costum que les obres literàries i religioses s'escrivissin en castellà o en llatí. El català era usat en l'àmbit íntim, amb algunes excepcions

5. La data en què es pot conjecturar que fou redactat el manuscrit és coherent amb la situació personal del sant, quan als voltants de la seva ordenació sacerdotal es trobava en la via il·luminativa i de cara a la unitiva i recollia orientacions autoritzades per guiar-se amb seguretat.

Criteri extern

El paper i la lletra del manuscrit són semblants a altres manuscrits autògrafs del sant i que pertanyen a l'època de la seva ordenació sacerdotal (quadern de rebudes, cartes, etc.).

La conclusió d'aquesta breu anàlisi és que malgrat que el manuscrit no està firmat pel sant, hi ha prou garantia moral per a considerar que en fou l'autor, no solament material, sinó del contingut.⁶

TEXT DEL MANUSCRIT⁷

El sant consulta fonts diverses per plantejar-se tres problemes principals.

[1-¿Quin és el millor mètode d'oració?]

Que la vista sensilla de dos maneras se puede exercitar, la una es descançada y suavemente a sus anchuras y a su placer, la

6. TV, p. 25-29; Cf. J-R. CARRERAS, *La Academia desconfiada i sos academichs*, Barcelona 1922, pp. 40-85.

7. El text del manuscrit es troba, en part, a DA, peça 5^a, i total en PE, f. 58-62. Vegeu 1) Descripció del document. El text d'aquest manuscrit va ser publicat per primera vegada, però sense finalitat crítica, per A. RODRÍGUEZ DE URETA, *Vida del Beato José Oriol*, Barcelona, 1896, p. 164-171.

otra con eficacia y vehemencia, y a ahinco, a exemplo de la vista corporal, con la qual podemos mirar a una persona enclavando los ojos mucho, o mansamente atendiendo y baxando los ojos a ella: lo primero se llega mas a la aprehencion y lo segundo a la atencion, y otro tanto sucede a una alma en la oracion, que puede usar en ella de una vista muy suave a Dios, o muy vehemente. Y aunque entrambas pueden ser vistas de conocimiento sensillo de fe (si aquel mirar a Dios es con vista drecha y no reflexa, ni torcida como esta ditcho, que seria aprehensiva), pero la suave es mas acomodada a las tinieblas misticas de este conocimiento, conforme S. Thomas y S. Buenaventura y mas descansada, pero si con la otra aunque fuesse con el conocimiento drecho y no reflexo, exercitasce con su objeto divino, con vista fixa, enclavada y muy estendida, quando Dios no la lleva y la estiende, esta atencion, ahinco y vehemencia continuado y como con tesson por mucho rato, seria danyosa a la cabessa y molesta a la naturaleza y tras esto menos provechosa para encender la voluntad en amor y la razon, porque llevaria toda la intencion del alma con toda eficacia al conocimiento y no al afecto, porque aunque esta vista universal y sensilla, no fatiga los organos o sentidos corporales, como la particular y aprehensiva, con todo esto, si es muy vehemente y efficas y continuada con tesson haze danyo y assi poniendose delante de Su Magestad e incomprehensibilidad infinita de Dios, conviene que sea con vista drecha, suave, y sensillissima arrimada a la obscuridad de la fe, como a firmissimo baculo y no a reflexion ninguna, buelta, ni torcimiento sobre su acto y que humille presto su conocimiento...

Segun S. Dionisio y St. Th. a los pies de esta grandesa que no puede penetrar, perseverando quieto y sensillo en su presencia y en si, se perficiona el conocimiento de Dios y el entendimiento y se enciende el amor en la voluntad, y a las principios a los pocos exercitados les parece que no hazen nada y que pierden tiempo, porque estavan usados a orar por medio del conocimiento aprehensivo, y a usar de la razon natural en ellos, que son arrimos grosseros y como palpables y en esta otra sensilla, se dexan estos conocimientos y el exercicio de la razon porque sube el alma sobre la razon y sobre si misma, pero estos principiantes poco a poco, con la frecuencia se van desenganyando que no trocaren esta preciosa margarita de contemplacion por todo un mundo (todo es del cap. 4, tomo 4).

En aquesta part, el sant s'ha plantejat quin és el millor mètode per a fer oració. En descriu dos i els compara a dues maneres de mirar: l'una de voluntariosa i forçada; l'altra suau i passiva. L'última disposa, no tant a penetrar com a ser penetrat. El sant escull el segon mètode. Es ja totalment místic i connota una contemplació apta per a l'oració de recolliment i graus més elevats. Els avantatges que per al sant té aquest últim mètode són que és més apte per a contemplar la incomprendibilitat de Déu, atès que no s'actua per via d'enteniment, sinó per via d'afecte, amb la qual s'enardeix la voluntat que arrossega, així, l'enteniment.⁸

[2-¿Quins són el senyals per a saber que Déu visita l'ànima?]

Tratado 5. Visita Dios al alma unas veces con una comunicacion tant secreta y callada que aunque siente el affecto espiritual quando lo recibe, porque se alla con mas atencion y devocion, pero no entiende si aquello es de afuera o de su cuydado y trabajo, y algunas veces el mismo affecto siente aunque lo recibe por ser la comunicacion muy espiritual y en la parte intellectiva, sin redundancia a la parte sensible y en si el Amor de Dios puesto a la parte superior del alma (como dice Gerson), se puede exercitar, sin que actualmente juzgue que esta amando, aunque el amor acompañe conocimiento. La razon es como dice Santo Th. (Opus. 53 in fine), que las cosas universales y abstrahidas de lo material son muy dificultosas de conocer, y en si el alma puesta en acto universal y abstrahido de todo lo sensible y la gracia y influencia divina de dos modos obre en el alma, unas veces la perficiona en si misma quanto al ser espiritual de ella (y assi le son muy ocultos los effectos) en la qual conciste la semejanya divina y otras veces quanto a la obra y exercicio de las virtudes y en orden que se exercite en ellas y los actos que exercita, bien conocidos son por el alma (vide idem, cp. 2, tract. 7).

Que otras veces se reciben las visitas de Dios tan manifestament que no puede ignorar que aquella luz le venga de fuera sino que de dentro de ella anda otra mano causadora de aquellos extraordinarios effectos. Y aunque el modo ordinario

8. TV, p. 30-33.

de visitar Dios a la voluntad es informando primero el entendimiento acerca de aquello mismo; pero en esta de contemplacion en almas desesacidas de sus propios conocimientos, otro modo ay para enriquecer la voluntad por medio de aquella presencia de Dios en obscuridad de fe que tiene el entendimiento del contemplativo donde le comunica Dios aquellas influencias tan sutiles a las quales Sto. Th. llama informes (Opus. 53, circa medim), que quiere desir, sin formas, ni distinction, sino solamente en un conocimiento confuso, sutil, profundo y oculto, aun en el mismo entendimiento que le recibe, por medio del qual se entra el espiritu del Señor en la voluntad y la regala con un afecto amoroso y suave, y otras vezes con un aliento esforçado, aunque seco, con otros admirables efectos, y en si no es necessario conocimiento particular y distincto para que la voluntad ame, sino que basta que la represente que es Dios en un modo universal y confuso, el qual es una vista y conocimiento de fe y con esta ciencia imperfecta le puede amar la voluntad perfectament por lo qual V. Hugo de St. Victore dixo qu el amor entrava donde el conocimiento se queda a la puerta (v. Mobile de celest. Hier.).

El sant ha descrit dues maneres amb les quals Déu visita les ànimes. La primera és una visita suau i quieta, els efectes de la qual són augmentar l'atenció i la devoció. Aquests efectes, l'ànima no els atribueix directament a Déu. La incidència principal d'aquesta visita recau en l'enteniment, mentre que no hi ha incidència sensible a la voluntat, la qual estima sense sentir-ho.

En la segona classe de visita, l'ànima s'adona clarament que li ve de Déu. És una comunicació subtil; el sant utilitza la paraula «informe». Déu es fa present a l'ànima sense que l'enteniment quedi il·lustrat per idees o conceptes nous. L'efecte de la visita és suau a la voluntat, mentre que l'enteniment queda a les fosques i llavors l'ànima estima millor. És il·lustradora la frase que cita d'Hug de Sant Víctor: «que l'amor entra, on l'enteniment es queda a la porta».⁹

Després d'aquest text, el sant ha traçat una ratlla horitzontal, indicant que hi ha un canvi de temàtica. Es planteja una qüestió que ve a ser un cert apèndix de la qüestió anterior. Explica els efectes negatius del pecat sobre la contemplació.¹⁰

9. O.C., p. 34-39.

10. O.C., p. 39-42.

[Apèndix]

(Sti. Thomae, Opusc. 6, cap. 25 y 26). Que el pecado, aunque venial da sequedad a la voluntat y tiniebla al entendimiento y assi un contemplativo imperfecto si carece de pecados veniales se deleytara mas en Dios actualmente que un perfecto con ellos... Y en la oracion se le ofrecera grande turba de species que importunamente le cometran entrambas vistas interiores; esto es de la imaginacion y entendimiento y que las ha de sacudir fuertemente, desechandolas sin azer dellas caso, y camine assi donde caminava. (Cap. 2, tom. 5) (Gerson. Mis. Dist. 12)

[3- ¿Com aconseguir una millor unió amb Déu?]

Que para llegarse un alma a Dios, se requieren tres cosas. De St. Dionisio. La primera, que la parte sensitiva este limpia de toda aficion desordenada de criaturas, la segunda que el entendimiento¹¹ este atendiendo a Dios en vista sensilla y universal descubierta de todos velos y nublados de formas y figuras, la tercera que la voluntad este inclinada a Dios con deseo de amarle y servirle y assi esta cerca de Dios y participa de los affectos de la bondad como de luz y amor, aunque no lo advierta, a exemplo del sol quando uno se le quitan los impedimentos para que los rayos le toquen, sin que lo advierta, le alumbrava y le calienta etc.

(S. Dionisi y S. Bernardo). Que sea imitar las substancias angelicas que se llaman tronos, y se dicen assi porque son como unos assientos gratissimos de la Divinidad, desde donde obra Dios sus profundos juicios, los cuales le reciben sin materialidad y sin passibilidad. Lo primero en grande pureza, sin mescla ninguna de cosa material, porque los entendimientos que estan mezclados con especies y imágenes sensibles estan impuros y no dispuestos para recibir a Dios. Lo segundo, sea de recibir, sin passibilidad, esto es, suavemente y con grande quietut, sin fatiga, ni trabajo, sin ruido, ni barahunda, porque este Señor, como dize el Profeta, Ps. 75, habita en lugar pacífico y assi el entendimiento ha de recibir a Dios, puro, y quieto como el espejo, sin

11. A partir d'aquí copiem el text del llibre *Procés dels escrits del Ve. Dr. Joseph Oriol*, f. 60.

moverse y no solo en los actos del entendimiento havemos de procurar assemjarnos a Dios y a estas nobilissimas substancias Angelicas, mas tambien en los actos de la voluntad, exercitandolos en unidad y continuacion porque quanto el acto fuera desta manera mas uno y continuado sin pausas ni quiebras, tanto sera mas perfecto y tanto mas nos assemjaremos a Dios, porque assi como el, se nos comunica, no en muchas y repartidas influencias (como dizen S. Dionisio y Sto.Tomas), sino en una sola y sin pausa, sino continuada,quanto es de su parte, assi tambien nosotros procuraremos exercitar el retorno del Amor como le recibimos en acto continuado y no interrumpido (De divinis nominibus, cap. 13, parrafo 1).

Cap. 4, disse ha de tener el espejo del alma (esto es el entendimiento) para recibir en si la imagen de Dios, tres calidades o disposiciones (D.Th. Opusc. 61 (62 ?), in gradu 10 amoris in merid.) a semejansa del espejo material, lo primero que este espejo sea o este determinado, quiere decir recogido y no derramado, y esto tiene el entendimiento quando se pone en atencion intellectual de Dios, porque con esto queda determinado a su objeto y quando pierde esta atencion se derrama y es como el espejo material quitado el acero que tiene por la parte contraria, con que recoge la semejansa sin el qual acero queda no recogido, sino difusso y derramado (St. Th. De Veritate, 9,13, ar. 4). La segunda calidad es que este limpio y claro, no solo de manchas sino tambien de figuras y semejansas materiales, porque no podra ser espejo de la Divinidad sino esta desocupado de todo lo material imaginario, ni recibirá en si la imagen de Dios, sino quando mucho, alguna sombra. La tercera calidad es que este espejo esté fixo, firme, quieto y no movible, ni deslyadizo, que por este impedimento el agua aunque tenga las dos primeras calidades del espejo, no representa perfectamente la imagen de lo que se le contrapone, porque le falta la quietud y assi quando se menea, representa la imagen o quebrada o turbada. Pues para esta quietud se ha de poner el alma quanto al entendimiento, a modo passivo y receptivo, quieta y assossegada de toda operacion activa acerca del objeto natural (D. Th. 1-2, quest. 51, art. 2, ad 1) y modo connatural de obrar, en orden a el, porque (como antes se ha dicho), la disposicion activa suya no haze al alma espejo Divino ni es receptiva de la imagen de Dios, sino la passiva y receptiva, porque antes la activa introduce su propia semejansa

particular, en el alma y de aqui se entendera, con quanta razon nos persuaden los Doctores y Maestros misticos, esta quietut passiva en la oracion.

Las calidades que ha de tener el alma quanto a la voluntad, declaro el mismo Sto. Thomas diciendo (In 1, dist. 27, q. 2, art. 3) que no esté caída sino levantada a Dios aspirando a el con esfuerzo y aliento y que quanto mas esforcadamente se levantara el, por medio de esta aspiracion, alentada, tan o mas eficazmente se dispone, para los aumentos de gracia y de caridad. Porque como la voluntad puede moverse y ser justamente movida de su causa y agente (idem 2-2, q. 24, art. 2, ad 1), no impide con su operacion a la operacion divina, ni con su movimiento al movimiento de Dios, como el entendimiento impide para estos efectos divinos con su operación, el qual quando mueve no puede ser movido,¹² antes si la voluntad encaminara su propia mocion a un mismo fin a que mira Dios, ella se ajuda y dispone con ella, para que la operacion Divina obre en ella con mas eficacia: porque como dize St. Th. (idem 2-2, q. 2, art. 2), conviene que de tal manera sea movida la voluntad del Espiritu Sancto, a amar a Dios que tambien ella misma sea motora o movedora de este acto de amor. Y el aliento de la voluntad sea de exercitar, como dize Juan Gerson, que de ninguna manera estribe el contemplativo en el conocimiento, sino que aspire por la fuerça afectiva como con la boca del coraçon sediento a gustar y saborearse en la saviduria y bondad divina y que esta aspiracion del coraçon sea de gran eficacia para lebantar a Dios la voluntad a aser actos mas conoscidamente intensos, valientes y eficaces, da la rason Sto.Th. (De Veritate, q. 26, art. 7) que el alma en esta vida mortal no podia mover fuertemente la voluntad a alguna cosa, sin que en la parte inferior de la misma alma, se siguiese alguna passion que ayudasse. Pues como sea así que las passiones tienen su asiento en el coraçon corporal, si aspiramos con el a Dios, se despierta el apetito sensitivo y las passiones favorables que estan en el, para que con su propio impetu y esfuerço ayuden a los actos del apetito intellectivo, que es la voluntad para que mas intima, y eficazmente se empleen en amar a Dios, y mas conoscidamente se siente en el alma su empleo.

12. A partir d'aquí el text torna a ser d'acord amb el manuscrit autògraf.

Y St. Buenaventura (de Th. Mistic. practica) dixo que las aspiraciones de Dios avian de ser a manera de la aspiracion del aliento a menudo y ya como por uso, asi como el coraçon quando respira y se dilata y abre corporalmente y trae azia si el ayre fresco para la concervacion de la vida corporal, ansi tambien en la aspiracion a Dios, se dilate, ensanche y abra el coraçon espiritualmente, para atraer azia si con el deseo afectuoso, tierno y amoroso, el aliento y fervor del Spiritu Sto. para el aumento y conservacion de la vida espiritual y esta aspiracion espiritual se puede azer al modo de la respiracion natural y puede servir al Alma no solo de despertador y arrimo, sino tambien como de un compas, para aspirar a Dios espiritualmente, a la manera que ella lo haze corporalmente, como lo asia continuamente aquel grande siervo de Dios, Gregorio Lopez y aunque esta aspiracion comienza su movimiento en la parte inferior realmente se encamina a la parte superior del Alma, y alli se perficiona con los actos del apetito intellectivo, que es la voluntad, la qual se puede anagar immensamente en Dios y por esto dize St. Buenaventura que tiene grandissima latitud, aspaciosidad, dilatacion y anchura en la parte superior del Alma. Y que para facilitar estas aspiraciones, y afervorizar mas el alma con ella, aconseja Hugo de Sto. Victor que ayudemos al aliento de la voluntad con alguna palabra interior, breve y amorosa com es, Dios mismo, Amparomio etc. y assi se viste el animo de unas memorias tiernas particulares de beneficios, y con esta particular, se ajuda a la noticia universal de la grandeza e inconprehensibilidad de Dios, en que esta puesto el entendimiento para mover la voluntad a algun acto particular, con que aquel acto universal (que es propio de la oracion de contemplacion) se haga mas intenso y valiente, y se anegue mas intimamente al affecto en Dios. Y quando se dixo que estas aspiraciones tienen su operaci3n, en el affecto, sin conocimiento o intelligencia no quiere desir sin acto del entendimiento, sino que exercita el affecto y voluntat su operaci3n de amor, sin conocimiento aprehensivo, reflexo o torcido asi a la misma alma, sino que lo aze con sola una vista sençilla y drechamente que mira a Dios solo.

Les disposicions per a acostar-se a Déu porten el sant a descriure-les a través de comparar-les amb un mirall, el qual si ha de reflectir bé la imatge ha de tenir tres qualitats: el mercuri fixat, net de taques i quiet. Així la persona, sobretot en el seu enteniment, ha d'estar

recollida, atenta a Déu, desocupada de figures i quieta, mentre que en la voluntat ha d'estar activa i aspirant vivament a Déu

El sant segueix les normes del Pseudo-Dionís i descriu com l'home, en la seva totalitat sensitiva, intel·lectual i volitiva, s'ha de disposar. L'exemple que troba més adequat per a precisar aquestes disposicions són les que tenen els àngels. La profunditat mística del sant es manifesta quan està d'acord en el fet que si l'oració de contemplació és exercici d'amor, és *la voluntat la que ha d'actuar necessàriament*. És, sobretot en aquest aspecte que el nostre sant manifesta la característica més pròpia del l'escola o corrent de «Los Recogidos». Melquíades Andrés ho especifica amb aquestes paraules: «Cuál es la trayectoria o dinámica interior del recogimiento en su intento de alcanzar la unión con Dios? En su punto de arranque distingue teología escolástica y mística. La transformación del alma en Dios por la primera es difícil, larga y no accesible a todos. En cambio, en la segunda resulta rápida, fácil y universal, pues todo ser racional puede amar. Todo el toque de la teología mística está en que el entendimiento calle y la voluntad goce.¹³

II. APUNTS DE SERMONS DE JOHANNES TAULER¹⁴

Resulta, en principi, un xic sorprenent l'afecció que Josep Oriol demostra envers Johannes Tauler. No és un autor espiritual de l'època del sant. La seva doctrina havia quedat superada per la «Devotio Moderna» i els corrents espirituals propis dels ordes que, o s'havien anat fundant en temps immediatament anteriors al nostre sant, com els jesuïtes, o que havien arribat a un punt culminant en la seva espiritualitat, com els carmelites. En canvi, Josep Oriol exhuma la doctrina, una mica esotèrica, i amb expressions sospitoses de platonisme i origenisme i més encara en l'època del sant, en què havia aparegut el molinosisme i els escrits espirituals es miraven amb lupa per temor del quietisme subjacent en el molinosisme.

Sigui com sigui, la doctrina de Johannes Tauler va ser per al nostre

13. M. ANDRÉS, *Los Recogidos*, Madrid, 1976, p.102.

14. Aquests apunts consten a PE, f. 67-130.

sant una doctrina fonamental, de tal manera que va saber distingir el gra de la palla i en féu part de la seva pròpia doctrina i vida, a través de la matèria que Tauler li proporcionà.

En el llibre del *Procés dels escrits del Dr. Oriol*, s'hi troba aquesta nota en l'encapçalament del manuscrit: «*Copia de un Codern en llatí, manuscrit del Ve. Dr. Josep Oriol que contè uns apunts predicables...*»¹⁵ En aquells moments existia encara el manuscrit original autògraf; ara s'ha perdut i només ens en consta el contingut en l'esmentat llibre.

El text, en llatí, és traduït de l'alemany, i copiat del llibre titulat: «*Johannis Tauleros clarissimi theologi, piissime, tam de tempore, quam de sanctis homiliae...*», Colonia, Johannis Quentel 1553.

Contrastant el text original i els apunts, s'observa fàcilment que el sant prenia notes, de tal manera que sense posar-hi comentaris originals, destrya els paràgrafs i, moltes vegades, les frases. Fa la impressió que el sant seguia la línia de les idees i que quan havia copsat el que l'interessava, deixava, fins i tot, la frase mig copiada.

El sant copia al peu de la lletra els textos de Tauler. No en fa una síntesi doctrinal, com una obra sistematitzada. Amb tot, el nostre sant, en la pràctica, va arribar a una síntesi de la doctrina tauleriana. Aquesta doctrina surt fàcilment de l'estudi i harmonització dels diversos textos copiats pel sant.

Tot i això, Josep Oriol és original en la mesura que segueix la doctrina tauleriana lliurement fins a fer la pròpia síntesi.

La síntesi de la doctrina de Tauler està en funció de l'assoliment de la unió amb Déu i gira al voltant d'uns conceptes ben definits, que són com part fonamental de la seva doctrina.

CAMÍ. El que ha de portar a la unió amb Déu. Té unes etapes que responen a les tres vies clàssiques: purgativa, il·luminativa i unitiva.¹⁶

PROPI CONEIXEMENT. Mentre es recorre el camí, es passa a un coneixement més profund d'un mateix; s'arriba al coneixement del propi no-res, que implica alhora el coneixement de la seva dignitat sobrenatural. Per a Tauler, aquest coneixement condueix a la necessitat de purificar-se per arribar al concepte fonamental de la doctrina tauleriana, que és:

LA BUIDOR. Aquest és un terme preferit per Tauler. Només en el buit de les criatures es pot rebre Déu.

15. PE, f. 44.

16. TV, p. 55-56.

L'ABISME. Tauler compara l'anada a l'abisme amb la *kénosi* de Crist (Fil. 2,6 ss). Quan s'ha arribat a la pròpia buidor, Déu acut per omplir aquell fons buit.

LA DOCTA IGNORÀNCIA. Si Oriol, en els apunts anteriors i inspirant-se en el Pseudo-Dionís havia arribat a comprendre la necessitat de fer callar l'enteniment propi, és Tauler qui l'endinsa a l'àmbit de la teologia apofàtica o negativa. Oriol copia de Tauler la necessitat de la «*docta ignorància*» i recull el consell de Tauler de «*no saber per a saber*».

EL NAIXEMENT DE DÉU EN L'HOME. Per això Tauler diu que hi ha d'haver un triple procés en la pròpia interiorització; davallar a l'abisme d'un mateix i finalment, és en l'abisme on troba Déu.

DEVOCIÓ A LES FERIDES DE CRIST. Aquestes ferides són l'entrada a Déu.¹⁷

Josep Oriol no segueix exactament el procés doctrinal de Tauler. En fa un resum d'acord amb el que sembla que li era més interessant. La síntesi oriolana és:

1) Per a arribar al punt en què Déu neixi en nosaltres, el millor camí és arribar al no-res. Això implica la renúncia d'un mateix i de les criatures. Això, certament porta a l'abisme dolorós i purificador, però paradoxalment, és allà, en la buidor i fosc de tot, on hom troba Déu. Aquest procés només es pot fer amb l'ajuda de l'Esperit Sant i amb el recurs de l'oració.

2) Planteja després la dialèctica entre contemplació i acció. Dintre d'aquest àmbit, tot i que dona importància a la contemplació, no menysté l'acció, i es recolza en l'exemple de Crist i en la doctrina de sant Tomàs d'Aquino.

3) Déu no neix de nosaltres, però si en nosaltres, quan fem callar l'acció pròpia del nostre enteniment, quan es fa el silenci interior i hom es buida de criatures. Això comporta aquella *docta ignorància* que si, per un cantó és fosca, per un altre és llum sobrenatural

4) Finalment, Oriol fa ressaltar, com Tauler, la importància de seguir l'exemple de Crist.

Com a contrast no es veu en Oriol un interès especial per les normes de Tauler sobre el camí, ni sobre el propi coneixement. S'oblida del concepte taulerià de l'abisme, del qual fa una petita referència indi-

17. Per tot el que es refereix a Johannes Tauler, cf. Louise GNÄDINGER, *Johannes Tauler*, Olten und Freiburg im Breisgau 1983.

recta. I no fa cap referència a les llagues de Crist, ni a la devoció a Maria, de la qual també parla Tauler.

Però la doctrina de Johannes Tauler serà ja part de la mística oriolana.

Tot seguit transcrivim els apunts que Oriol va copiar de Tauler.¹⁸ Per a facilitar el trobament de les cites, numerem les Homilies o Sermons. Així si es troba (2,71-1) indiquem que el text pertany al Sermó núm. 2, copiat pel sant, en la pàgina 71 del llibre dels Sermons de Tauler, en la columna 1^a.

[Sermó 1,67-2] Dominica 4 Adventus. Sermo 1 Taulerus (Auctor H. Suso: Qui inanibus questionibus vacent, et qui affectus sunt scire et referre rumores mundi &)

Proh pudor talia a religiosis fieri, quos ita oportebat affectos esse, ut plurimum erubescerent, et scire, vel referre rumores vanos, atque terrenos, quid enim ad eas attinent ea quae mundi sunt? &

Alii in sua percontatione probantur, quorum corda et voluntas gratissimam bonamque Dei voluntatem ardentissime sitiunt, qui sive manducant, sive dormiunt, sive scriptioni, aut lectioni vacent, seve neant sive gradientur, sive subiiciant, eo semper desiderio feruntur, ut dicant: Eia, qua pacto gratissimam dilecti Dei Nostri voluntatem nosse licebit? Alii demum nihil prorsus interrogant. Hi sunt qui ad supremum perfectionis conscendere apicem, qui jam nullis quaestionibus vacant. Sed ubi tales reperimus? [68-1] Nam his nihil admirantur &. Sed omnem omnino admirationem transcendent ipsa veritate perlustrati &.

Hoc verbum non sum, omnes proferre recusant; et huic omne eorum tendit studium, ut non illud fugiant, abnegentque. Quorusquisque enim, est qui non aliquid esse, qui non aliquo in numero haberi velit, sive id in spiritu, sit, sive in natura &. Et quis enarrare sufficti quam inestimabilis essentia in hoc non esse lateat? & Imo omnes et sumus et volumus semperque volumus aliquid esse: hoc laquo omnes pene adeo captivi detinerentur, ut nemo sit, quisse ipsum deserere, et abnegere velit. Inde est quod minori cum labore, decem opera externa, perpetremus, quam vel

18. A l'apèndix documental núm. 1, hi hem posat la traducció al català.

semel perfecte nos exeamus, aut abnegamus. Hinc omnium bellorum, totiusque laboris nostri scopus est. hujus gratia seculares qq. bona plurima sibi coacerbant cognatos, et amicos comparant, corpus et animam mille periculis exponunt, nempe ut sint aliquid: imo ut magni sint, ut divitiis honoribus, ac procellant potentia. Quantum vero Religiosi et Ecclesiastici, etiam pro hoc agent, et dimittant, patiantur, et operentur, se ipsum q.s. q. perscrutetur, heu monasteria omnia et inclusoria universa, hoc execrabili malo abundant, ut quisque et esse cupiat aliquid et apparere. Ipse Lucifer in coelo et esse volebat aliquid & hoc quoque Adam et Evam extra Paradisi amenitatem depulit, et omnes nos & hoc omnium est causa miseriarum et luctuum, inde est, quod absque Deo, absque gratia, absque dilectione, cunctisque virtutibus, nudi, ac vacui sumus, quia nullam neque foris, neque intus pacem experiamur qq. multa saepe, et inde in Deo, et in hominibus displicent nobis. Hoc inquam mala omnia ex ea sola radice pullulant, quod scilicet aliquid esse contendimus omnes, contra vero nihil esse velle in quolibet vivendi modo, in locis omnibus, et cum hominibus universis veram integram obtinet pacem, nec quidquam eo felicius, securius et nobilium in hoc mundo contingere potest.

[70-1] Dolenda plane conditio multos etiam religiosos, triginta, quadraginta, et eo amplius annis in perpetuo quodam tempore jugique querimonia inanssimam prossus vitam agere et nec post tanta annorum curricula, sui notitiam vel tenuem habere, quanto satius foret, unum in hoc annum expendere ut sibi ipsis perfecte morerentur, ac a se ipsis deficerent, et tandem quibus constricti tenentur, retia abrumperent? Heu, heu, cum mors quandoque supervenit vie &. Major ea calamitas erit, quam in hoc tempore dicendo quis conseui potest. Equum sane, erat, ita quemlibet religiosam spiritalem multa cum diligentia, ac indefenso proficiniendo studio pluraque bona consequandi desiderio vivere, ut nulla unquam ei dies obsederet, qua non tantum se profecisse notare, ut priora. Vix posset conspiceret, &.

Hei spiritualis quisque ac monastica vita homo, ita omni deberet esse voluntate absolutus, ut nihil unquam in eo notari posset, praeter illud non sum. Videns plerosque instabiles, diversos sibi vivendi modos somnare, jam jam posse dumtaxat et aqua vivere, [70-2] velle, jamvero alio moliri iter, modo hoc modo illud proponere. Sed ego compendiosissimum,

simplicissimumque vobis iter ostendo. Intret quisque fundum animae suae, et ibi diligenter, quid se potissimum impediatur, ac remoretur exploret, et hunc laqueum et lapidem demergat, in Rheni profunda &. Quando nos ipsos propter Deum relinquimus, tunc omnia simul eidem resignamus. Jam multos invenire licet, qui se Dei quidem relinquunt, sed hominibus sese relinquere nolunt, contentia Deo affligi ac deprimi non ab hominibus. Ceterum oportebat Deo nos ipsos relinquere, ac resignare quocumque modo id ipse voluerit, unde quisquis ille est, qui nos ad nostri vult nihili considerationem adducere, multo cum amore, ac gratitudine id ab eo suscipere debemus, ut sic in veritate dicamur, quod et sumus non sum.

[2,71-1] De eodem Dominica 4. Sermo 2 Taulerus.

Diximus heri, quo pacto ad veram debeamus resignationem pertinere, ut nos in fundo nostro in veritate, nihil esse sentiamus. Hic vero modum aliquem, et iter, ad hoc compendiosissimum invenire posse, in quo nemo aberrare, queat, id optimum fuerit. Hoc autem meo iudicio, vera simplicitas est quae ad hanc certissime resignationem perducit. Porro ad veram simplicitatem primo sensuum refrenatione, et imaginum abdicatione, et denudatione pervenitur. Hic vero requiritur, ut in omni multiplicitate et externa operatione, quisque sensuum suorum Dominus efficiatur. Legimus de quodam Patre, quod invere extra cellam suam debebat procedere, qui oculos suos cucullo ex toto operiebat. Interrogatus, cur ita faceret, respondit, custodio oculos meos ab arborum adspectu, ne a spiritus mei contemplatione perpediar. Eia carissimi, si hunc vastes solitudinis, ad spectus impediabat, quontopere nobis obesse credendum est, diversas quibus implicamur multiplicitates? Secundo, ad hanc simplicitatem obtinendam impedio prodest absque omni interna imagine vivere, &.

Triplices vero imagines reperientur, prima sunt noxia, alia vana, et ociosa, tertia bona, atque laudabilis &. Tertia imagines, bona, ac utiles sunt et prestant tamen, et ipsa impedimentum. Sunt plerique q. tam multis imaginibus, et tot occupationibus implicantur quo fit ut nulla unquam cordis quiete nulla pectoris pace gaudeant. Et licet interdum extrinsecus, se quieti tradant, et quiescere peroptent; plurimis tamen interim cogitationibus et occupationibus intus agitantur &. Vulgo dici solet, intentionum multiplicitas veram turbat unitatem... e contra sunt alii ex ipsa

natura instar masculi quietissimi, quod proinde facilius quam illi alii, ad culmen perfectionis evolant. Ceterum si inquieti ille effrenis natura sua importunitatem frangerent, sibi ipsis violentiam inferrent, se se restingerent, et alligaren, sicque quieti daren operam, longe profecto excellentiores rederentur, quam vel mille, ex aliis illis, natua beneficio, non exercitio quietis &.

[72-1] Obsecro, charissime, atendant quisque, saluti suae Oportebat sane religiosum (ecclesiasticum), quemquam, tanto Dei sui flagare desiderio, ut et sui ipsius, et creaturarum omnium penitus oblisciceretur, sicut sicut omnibus videre pronum est, uti miserabiles, et omni lacrimarum fonte, plangendi, hujus mundi amatores, pro rebus caducis, atque vilissimis nihil no agent, dimitent, patiantur, et aspera omnia eaque prospera subeant ut terrenis opibus ac possessionibus locupletentur &.

[72-2] Deus enim pura quadam ac (ut ita dixerim) fluida essentia est, et spiritus noster, id est, anima, mera quaedam capacitas. Deus est actus purus, et anima rationalis pura passio, si tantum nos ad nostrum principium verteremus ad quod conditi sumus, sicut rivus ad suam originem, sed dolor miseri nos ad externa dilabimur, atque in sensibus momoramur: per quod nos ipsos plane seducimus, et imponimus nobis ipsis ad exteriora effusi, cum tantum ipsum os Christi locutum sit spiritus est Edeus, et eos qui adorent eum in spiritu et veritate, oportet non foris, non in sensibus, non per imagines, nex est quod arbitretur aliquis sanctas me imagines damnare, ac interdicare, immo si possum, quamdam omnibus imaginem imprimere volo, qui libet ergo in interioribus suis, se ipsum totum in cor paternum sublevet atque ibidem super essentialem illam imaginem quam celestis Pater ab aeterno se ipsum intelligendo expressit, ex ejus, divinitatis abisso accipiat, & atque amabilem illam imaginem rectius in fundum suum modo quodam speculativo trahat, adeo ut ipsa, omnes animae suae vires pertranseat, penetretque ita us sive comedat, sive bibat, sive eat, sive subsistat, sive vigilat, sive dormiet, numquam hac amabilis, atque dulcissima imago ab intimis suis esentialiter, non autem imaginarie recedat, et juxta hanc omnem et foris, et intus componat, ordinet, instituatque vitam suam, &. Ad hac eandem quoque imaginem juxta ejus attendat humanitatem illius mansuetudinem humilitatemque contemplans, idque non cum modo sed supra omen modum et in omni modo qualescumque

sint illi, in solitudine, et in hominum frequentia quibus libet locis, ac temporibus semper hoc sibi speculum proponat et ad ipsum omnes cordis sui vires convertat, &.

[73-1] Consideret quisque infundo suo q. opera q. ritus, sive modi q. exercitia magis ipsum, ac vicinius informe nesciam, ac super essentialem illam imaginem introducant subvehantque et ea opera illos ritus, eaque potissimum sectentur exercitia, donec et sui ipsius et rerum omnium exuant formis ac imaginibus et in divina ila imagine, supra omnes imagines absorbentur.

[3,74-1] De Nativitate Dmi. sermo Ius. Taulerus.

(Loquendo de Patre Eterno cum essentia et aliis Personis, dicit Taulerus). Et intus maner et foras emanat, rursusque intro revertitur. Verum est itaque hoc quod dici solet, omnem exitum propter reditum fieri, &. [74-2] Ipsa quippe anima, inter tempus et eternitatem, condita est, et suprema quidem sui portione ad eternitatem infima vero sensualibus videlicet ac animalibus viribus suis ad tempus pertinet. Jamvero proho dolor, et supremis et infirmis viribus suis, ad tempus et temporalia defluit, evagat excurrit, cumque aliqua sibi invicem affinitate vires infima atque suprema ingentur, facillima, ac propensissima est anima ad coagendum in hac sensibilia, vana, caduca. et ita avertitur ab aeternitate. Hic jam plan necessarius est recursus quedam, sive reditus, iid est Nativitas amoris, &. Si Nativitas ista in anima debeat agi, necessaria est fortis ac strenua introversio in intractio ac interna recollectio omnium tam infimarum quam superiorum animae virium et unitio quedam earumdem ab omni dispertione. virtus quippe unita ut dici solet fortior est quam dispersatur, &.

[75-1] Ad hunc sensum ex Augustini verba spectant quibus ait. Effunde ut implearis: exi ut ingredi possis, et alibi: O anima nobilis, o nobilis creatura, quod extra te ipsum requiris illum q. totus verissime, ac simplicissime intra te est, et divina consors facta natura, quid adhuc agere habes cum creaturis?

[75-2] Denique licet ista quies, non possit esse perpetua, spiritalis hujus partus mater, medium hoc silentium in quamdam consuetudinem trahere debebit, ut ex ipsa consuetudine tandem habitus nascatur. Quid enim bene exercitio facilimum est id in exercitatio vel impossibile esse esse videtur: Usus enim facit artem...

[4,77-1] De sermone 21

Ab illo namque infra horula unius spatium copiose instruitur, inde est quod doctores quidam impensius hortantur omnet ut ad spiritu sancti pedagogium festinare, & vide.

Hac autem Dei in anima generatio, ut ante sepius dixi, nihil aliud est quam ipsius in nova quadam cognitione, et intelligentia, novoque modo in anima manifestatio. In nudam siquidem Divinitatem, nemo penetrare potest, nisi ita nudus sit, quando ex Deo profluxit &.

[5,79-2] De Sermone 4.

Preterea, Charissimi, filii Dei se ipsos abnegarent eant, relinquunt: et ita virtutes sine labore perficiunt, atque ad summam perfectionem contendunt. Qui vero ipsos detinent et virtutes com labore operantur numquam perfectionis attingens apicem &. vide &.

[6,83-2] Dominica proxima post natalem Domini. Sermo unicus

Necessarium proinde est ut in sua quisque anima, essentia, fundoque commoretur, tangendus illic a simplici essentia Dei, absque medio imaginis cujuscumque, &.

Secundum [...] quid faciendum sit homini in hoc opere cooperari, aliquam de Deo imaginem in animo versando ac cogitando de Deo ut sileat potius et quiescat Deumque intra se loqui sinat, et operari, et hoc ipsum Dei opus ipse prestolatur sustineatque [...] Dico, hoc solum ad perfectos pertinere, q. omnium sunt virtutum essentiam adepti; ita ut sine ipsorum cooperatione virtutes ex eis velut habitus quidam promanent et in quibus spetialiter et ante omnia dignissima vita preclarissimaque Salvatoris doctrina viat. Hi tales noverint at pro comperto habeant optimum ac nobilissimum ad quod in hac vita pertingi possit id esse ut sileant ipsi Deumque hic loqui, et operari sinant. Ubi enim vires animae a cunctis suis operibus et imaginibus abstrahuntur, ubi Verbum istud profertur, sicut ea sapientia sententia testatur. Dum medium silentium tenerent omnia, &. Job 4. Porro ad me dictum est (Verbum furtivum &. vide). Unde si omnium omnimodam possent oblivionem et ignorantiam assequi, [84-1] adeo ut etiam de vita sua inscii, et immemores essent, quomodo Paulus se fuisse testatur, cum ait, Utrum corpore vel extra corpus nescio, Deus scit, tum hujus nativitatis capacissimi forent & vide.

Naturalis vero color interea ab actione sua suspensus erat, vide.

[84-2] Deus enim sine imagine at absque medio operatur, et quo quisque minus imaginum habet, eo et operationis illius capacior est: quoque se ipsum magis introvertit cunctorumque amplius obliviscitur, eo huic operi divino vicinior fit. Ad hoc autem sacer ille Dionisius Thimotheum discipulus suum invitat et exoratur, dicens: tu vero Timothee charissime, intensissime contuendis spectaculis mysticis exercita te et sensus linque, et intellectuales operationes et sensibilia et intelligibilia omnia, et quae non sunt, et quae sunt omnia, & vide.

[85-2] Qui relinquerit patrem aut matrem propter me & si quis venit post me, et me habere desiderat, abneget semetipsum, et omnia, et qui mihi ministrat me sequatur, non sensus suos, sed dicat fortasse aliquis: naturalem animae cursum perturbas, et contra suam naturam, ut facias, ipsam inducere moliris. Illius quippe natura est, per sensus imagines apprehendere, facere et dimittere: quam tu ordinem invertere velle videris, sed hoc ita se non habet, quis enim novit quantam excellentiam ac nobilitatem Deus natura humana contulerit, necdum ab ullo philosopho conscriptam sed illis omnibus absconditam? Quotquot enim philosophi de anima nobilitatae aliquid in scriptis relinquerunt eo dumtaxat pertingere potuere quo naturalis eos ratio perducebat. Necdum in ipsum fundum deveniant: Unde plurima ipsis occulta mansere, et incognita, de hoc denique verbo profeta regius. Audiam inquit, quid loquatur in me Dominus Deus quod quia absconditum est, ideo et in nocte, dum medium silentium tenerent omnia venisse legitur, cui et illud Sti. Joannis concordat et lux in tenebris luce, &.

[86-1] Qui cunctis exterioribus atque semetipso nudare, ac spoliare se statuerit et ipse certe veraciter credo atque adeo certus sum. Cuicumque it perfecte obtigerit eum nullo deinceps ratione a Deo posse separari, atque recedere: Plus dico, nec mortalem culpam admittere posse. Nam turpissima citius morte extingui se pateretur, quam vel minimo letali peccato preberet assensum.

Addo adhuc quod qui ejusmodi sunt, nec veniale delictum sponte, atque scienter admittere, vel sustinere queant in se ipsis, vel aliis quibuslibet ubi in ipsum impedire possent. Adeo namque ad interiorem illam nativitatem attrahunt sollicitantur et alliciuntur ut alio se nunquam deflectere queant nec aliud iter arripere, ad hanc jugiter suspirant et anhelant, &.

[7,86-2] Taulerus in Circumcisione Domini Sermo 1.

(Vera humilitas quid sit). Ceterum vera humilitas non in eo consistit quod ore ac verbis sepe fatemur dicentes: heu me, quam vilis adhuc sum, et similia. Iti veri humiles enim dicere non solent, sed ea potius probata humilitas est, ut Deo in veritate ex toto subjectissimus, non foris tantum coram hominibus, sed intus in fundo, in vera nostri ipsorum in omnibus omniumque creaturarum abnegatione, et ut de nullo nisi de solo Deo, magnifice sentiamus, ipsi soli adhaereamus, et addicti simus, cum perseverarent strenuitate in humili timore, atque cum perpetua quadam subditaque venia postulatione illius pedibus prosternamus, gratissimum ejusdem beneplacitum expectando parati, et ad prospera et ad adversa, ad penuriam et ad abundantiam, &.

[87-2] (Exemplum) Virgines duae vide &. Aio ergo quorum qui se Deo resignarunt instituta seu ritus atque sensus plus sine verbis, cogitationibus ac desideriis orent, quam alii extra hos in suis precibus etiam ubertim lacrimantes ipsi enim et in Deo et cum Deo orent: modusque ipsorum et vita mera quadam oratio &, &.

[8,90-1] Taulerus de Circumcisione Domini, Sermo 2 (Vide et lege totum quia agit de vita activa et contemplativa)

Cum ad hanc nativitatem necessario exigatur, animus a cunctis imaginibus formis et operibus etiam qua viribus naturaliter insunt liber vacuus et absolutus: quid de externis illis operibus faciendum est, qua ex charitate quandoque facere oportet, ut instruere, et consolari miseros et afflictos? vide &.

Advertite: illud quidem nobilius est, sed ista utiliora sunt laudabilioraque commedata fuit a Domino Magdalenae quae optimam partem elegisset: et tamen ex parte, vita Marthae utilior fuit, cum hac Domino ejusque discipulis sedula ministraret. Et Sanctus Thomas ait: activam vitam, tunc contemplativa meliorem esse. cum in actione ex amore effunditur, quod in contemplatione haustum fuit quod non nisi unum est. Non enim utilia, seu frutuosior actio est, nisi quatenus ex ipso contemplationis fundo recedit quae actionem [90-2] frutuosam efficit in quo contemplationis perficitur intentio. Et licet hoc per motus quosdam fiat, non est tamen nisi unum. Ex uno quippe procedit, et tendit in eundem. Ut verbi gratia, si quis in aliqua domo de

uno latere ad aliud se transferat movetur, illa quidem, sed non nisi in uno. Ita et in hac actione nihil amplius habetur quam in in contemplatione hasutum fuit in uno. Quiescit altera enim in altera, et unum altera perficit, nam ex contemplationis unitate, hoc actionis studium, Deus ipse exigit et intaendit, in illa namque nobis atque vacamus, quod ipse salvator abundantissime fecit, et ad ejusmodi vitam, non solum exhortatus est, sed eam in seipso omni tempora incolatus sui magnifice expressit. Omnes quoque discipulos et apostolos suos immo et sanctos suos ad inserviendum communitati emicuit, impulita et incitavit, inde et apostolus Thimotheo scribens, predica inquit verbum. Num exterius illud Verbum predicandum dixit, quod aera cadit? Non sane, sed illud quod intus datur quod intus in interioribus animae latet, hoc eum predicare jussit ut et vires animae, ex illius cogitationes pascerentur, et foris quoque hominibus innotesceret. Voluit enim ut et ad actionem seu externam vitam pro necessitate proximorum sese transferret, ut illi hoc ipso verbum palam deprehenderent. Lucere siquidem hoc debet in memoria, in intellectu, in voluntate, et etiam in sensibus, uti Dominus ait. luceat lux vestra coram hominibus & quod apertissime dictum est, contra quosdam qui ita preferunt contemplationem ut actionem negligant, parvi faciantque dicentes se nullis virtutum exercitiis indigere, sed ea omnia transcendisse. Quadrat in eos quod dictum Domini precursor ait Arborque non facit fructum bonum exidetur, &. vide.

[91-1] Jam totum hoc quod in homine naturali facit intellectus agens, eodem modo in homine abstracto, Deus ex integre facit, tollit enim agentem intellectum et se in illius loco constituit, quodque intellectus agens operari debuerat, ipse per se ipsum operatur. Talis namque homo ab omni sese occupatione expediens excutiensque omnem in se agentem intellectum conspavit &.

[91-2] (Pia objectio vide). Cui sic respondemus Deum se ex toto quisque et a se ipso, et a rerum omnium proprietate, idque in omni modo rebusque omnibus denudat, quidquid tum in ipso generatur, non illius est se Dei, cui se resignavit, atque reliquit &.

[93-1] (Questio). Sed quaerat fortassis aliquis vide &. Nam quo majorem delectationem in rebus externis quaeramus eo et

salus nostra amplius elongatur a nobis quo enim amor intentiore eo in separatione dolor gravior vehementiorque.

In hoc ergo cuncta sunt bona opera, et virtutum exercitia (ut est legere, orare, cantare, jejuniis, carnem affligere, vigiliis, et genus lectionibus insistere, et alia id genus virtuosa opera peragere) instituta et excogitata, quod per haec homo occupatus atque religatus a rebus extraneis inordinatis, impiis et inordinatis praeservetur perpendiaturque, &. vide

[93-1] (Vota quando pie latentur). Cum autem in vera ordinataque devotione ipsum a Deo ad altiora rapti contingerit, omnem externorum exercitiorum, occupationem, durante hujusmodi raptu missam faciat, etiam si cabalia sint exercitia, ad quod voto sit obstrictus, ita ut nec Papa, nec Episcopus ullus eum inde possit absolvere. Certe a voto ipso Deo praestito nemo potest absolvere, nisi in aliquod melius commutetur. Per votum enim quisque de Deo obligat, et obstringit. Unde si quis plura vota emisit, ut q. jejuniis dt precibus ad certum usque numerum et tempus insesteret q. peregrinationis molestiam subirae limina sanctorum invisere et id genus alia pia faceretque opera, ab his omnibus absolvetur, dum aliquam subit religionem, et ordinem. In ordine quippe et cunctis virtutibus et ipsi Deo obligatur, adstringiturque eodem modo quilibet diversa quispiam Deo pollicitus sit dum ad veram dilectionem pertingit atque sursum in Deum rapitur, ab omnibus interim votibus est liber, et absolutus, quamdiu vera hac devotio et extasis in ipso perdurat, ut videlicet cum universis viribus suis in Deum intracturs, raptus, absortus et immersus sit. Immo si per septimanam unam, aut mensem unum, aut integrum perseveraret annum, toto illo spatio nec monachus nec monialis aliquid coram Deo tempus negligit, cui enim obstricti sunt, huic ante omnia satisfaciant oportet, quando autem sibi talis restituitur, vota sua exequatur, ab eo tempore quo plene compos est sui ipsius. De praeterito vero tempore, et de omnibus interea neglectis, ad quae ex suo ordine teneri se senserit docebit eum Deus, qui per se ipsum ea omnia suplet, quamdiu eum ad altiora rapit. Minimum enim Dei opus, omnes omnium creaturarum actiones longe praecellit. Haec vero de eruditis ac copiose illuminatis, perfectisque hominibus dicta sunt, qui a Deo et per sacras Litteras edocti, pariter et illuminati, et cum apostolo in Deum rapti sunt, et absorti quos unctio docet de omnibus: non autem de externis immortificatis hominibus.

Quid ergo dicet aliquis de laico homine, exit qui non nisi corporalia novit et intelligit exercitia et nihilominus ad aliqua facienda quodam proposito se adstrinxit, sive ad jejunandum, sive ad orandum, seu id genus alia peragenda? Plane respondeo si ex vera Spiritus Sancti illuminatione intra se in veritate sensit externa exercitia impedimento sibi esse: ea in Deum imponat, propiciatque ut libero et expedito corde Deum intendat. Quamlibet namque causam quae ipsum in Deum ducere, Deoque vicinius conjungere possit in Deo quaerere debet, et observare sicut Apostolus ait: cum venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. vide &.

[94-1] Interim tamen (si potest) superiorem suum aut illuminatum aliquem Dei amicum consulat, ne sibi ipsi innitatur, et ita ab omni deceptione tutus erit, vel certe si talem Dei amicum habere non potest, consilium petat a suo confessore, &.

[9,95-2] Taulerus, in Vigilia Epiphania. Sermo unicus (vide per totum)

Unde sepe numero in graves labuntur errores dum ut dixi priusquam a Deo veraciter absolvantur; ipsi inde se exigere volunt sui videlicet intellectus acumine subtilitate verbis que sublimibus que intelligunt de rebus arduis et altis, quippe qui et summam contemplari Trinitatem et de ea subtiliter loqui norunt. Inde vero quanti errores jam olim exorti sint, et adhuc in dies orientur, scire miseria est, &.

Omni igitur discursu et inquisitione externa se mota, intus in fundo suo auxilium quaerant, et totum tentationis pondus Dei amore benigne tolerant, sese resignent atque in Egipto tenebris videlicet interioribus perseverent donec ab Angelo veraciter inde evocentur &. Vide de somno Joseph. Ita ergo et devotus quisque in quodam veluti sopore quieto exit intrinsecus ad tentationes omnes et afflictiones, quae illi occurrere possunt, atque sub ipsas humiliter sese demittet, easque velut in somno patienter sufferret, nec magni pendet pro Dei amore, non libenter solum sed hilariter. Vide necesse. &.

[10,99-2] Taulerus in Epiphania Dmni. De sermone 1. Vide totum, &.

Sed heu videas quosdam qui non ea mirra contenti quam a Deo susceperere plures sibi imponere volunt, destruentes capita

sua et varias sibi phantasias parientes. Et licet diu multa pertulerint dum tamen insipienter agunt parum inde gratia reportant eo quod suis propriis conceptibus utaque propria voluntati sua innituntur, sive id in penitentia labore sit sive rigore abstinentia sive orationis assiduitate, & sed heu defficiunt omnes isti. Ita namque statutum est Deo nihil in homine remunerari nisi opera sua, & vide

Tertio denique adhuc alia mirrha est, & venit enim Deus per tentationes horribiles raris, specialibus, ac miris modis, nulli nisi experienti satis notis atque perspectis, vide, &.

[100-1] (De oratione vocali quae postponenda est mentali). Oratio namque ut theologi deffiniunt, est assensus mentis in Deum. Porro quomodo stramina propter frumentum succrescunt, eoque excusso nihil jam utilitatis habent nisi forte aut fimum, inde aut atratum in quo jaceas efficere velis, ita et vocalis oratio, eo tamen facit ut homo ad praeclaram illam devotionem exitetur, incipiatque in eo odor illius gratissimus erumpere, quo erumpente secure vocalis oratio postponenda est. Hic tamen illi excluduntur qui vel ex praecepto Ecclesiae, vel ex certa quedam obligatione, ad vocales sunt orationes adstricti, vel etiam quibus a confessoribus suis ejusmodi orationes injuncta sunt.

[100-2] Tertium postremo magorum munus aurum fuit, Hoc qui offerunt prae omnibus mirabiles, singulares gaudissimique sunt homines adeo ut de eis nil diu queat. Enim vero a Deo Patre ab Aeterno in illius sunt filii spiritualiter generati. Eunt cum aliis instar caeterorum nec facile dignoscantur ab aliis, immo nec ipse se noverunt, dum sese nihil esse arbitrantur. Innominati sunt et incogniti, sed Deus novit eos qui et se ipsum offert in eis. Et ut pacis multa pertingam dici non potest quam stupendi ac mirabiles sint homines isti, quamque mira circa eos aguntur Sed dicat fortasse aliquis: licet ne rogare nobis, ut ejusmodi homines tam excellentes efficiamur? Minime. Nulli id permissum est nisi cui Deus intrinsecus concedit. Ita sane nulli prorsus id licet. Jam enim matura mecum deliberatione habita, assero confidenter, neminem et debere vel scire vel posse id orare. Quare hoc? quia Deus seipsum pro hoc rogare debet qui etiam conferre id habet. Non hoc alius aliquis potest. Ipse utrumque est et petit et dator, non alius omnino. Est tamen aliud aurum quod petere vel maxime fas habemus, ut videlicet Deus veram nobis ab omnibus flucis et

caducis creaturis et nobis ipsis avertionem veramque et integram in ipsum convectionem largiatur. hac est essentialis convectionio qua ut fiat in nobis omnino petere licet, immo et petendum est, &.

[11,102-1] Taulerus de Epiphania Domini in sermone 21

(Errorum omnium origo). Quodquod igitur unquam a veritate aberrarunt ea de causa in errores collapsis sunt q. ab hac sese luce, fundoque interiori avertentes extrinsecus plus equo veritatem investigare moliti sint. De quibus Augustinus ita ait, multi lucem ipsam et veritatem inquisierunt, sed foris tamen, ibi non erat, qui ad extremum adeo a seipsis procul recesserunt ut nunquam ad interiora sua reversi fuerint: nec tamen quam investigabant veritatem reperire potuerunt. Hae enim intus est in fundo non extrinsecus, &.

[103-1] (Vide) Homo opus internum peragere volens, cunctas vires suas velut in angulum quemdam anima sua intrahere atque a cunctis formis et imaginibus sese abscondere debet, et ita poterit operari. Hic porro in quemdam rerum oblivione saluberrimumque nesciire pertingere habet. Valde enim necessarium ut quietum silentium ubi sempiternum Dei Verbum audiri debet: nec ulla de re magis promereri ipsam aut gratius illi serviri potest, quam quiete, et silentio &. Vide. Questionem, Cum ignorantia defectum exprimat qua ratione omnem in ea salutem nostram constituis? &.

[12,104-2] Taulerus de eadem solemnitate. Sermo 3.

(Vide) Nam et ab omni eo quod Deus non est, a se ipso et a creaturis omnibus, surgere debet. Ex hac porro consurrectione fundus iste subito ac vehementer tangitur desiderio (Vide &). Alterius porro generis nobiles [105-1] sunt homines qui veraciter surgunt atque idcirco a Deo illuminantur quem etiam fundum suum praeparare sinunt, eique ex toto se resignant offeruntque se ipsos vero et omnia sua in omnibus exeuntes nihil sibi in re qualibet reservant: neque in verbis, neque in institutis, neque in agendo, neque in dimitendo, neque in prosperis, neque in adversis, non hoc autem alio modo sed Deum quaerunt et inentione prossequuntur, &.

Hii ergo a prioribus illis in hoc differunt, quod non ipsi fundum suum praeparant, sed Deum hoc facere sinunt. Et licet primos motus [105-2] vitiorum a quibus nemo immunis est

sentiant dum tamen eis ipsa vitia proponuntur, ingerunturque se superbia carnis voluptas, ira &. Statim post primorum motuum impetum ad Deum humiliter accedentes illiusque se resignantes beneplacito molestiam omnem patienter ferunt, et ad patiendum se resignant afferuntque. Ideoque pacem ipsorum nec totus eis mundus eripere valet, immo si et Demones omnes et universum mortalium genus adversum illos conspirent pacem ipsorum nulla possent ratione violare. Solus enim Deus sapit eis (& vide &). Cum supra se ipsos sublatis sint mox ut vitiorum impugnatione sentiunt, simul cum eis in Deum fugiunt, ibidemque in Divinam quamdam libertatem assumpti ab omni citius defectu eximuntur (vide de necessitate quaestionem ultimam)

[13,107-1] Taulerus in Dominica infra octava Epiphaniae (vide totum sermonem unicum)

Nam si Deus divino quodam modo intra nos lucere debeat, ad hoc non solum nihil confert lumen nostrum naturale, sed ipsum etiam ad merum quoddam nihilum oportet redigi nosque simul ex toto exire nos ipsos, et ita demum cum sua luce mentis nostra penetralia.

[107-2] Deus subire valebit (& vide), nam si hoc pacto Deum scire debeat, ipsam scientiam suam ad meram quamdam ignorantiam et tam sui, quam creaturarum omnium oblivionem deduci oportet. Sed dicet fortasse aliquis: quid ergo faciat intellectus, si sic ab omni se actione continebit? Ita ne recte proceditur, si animus in ignotam quamdam cognitionem sublevatur? Sed id fieri non potest. Si enim animus cognoscit aliquod quomodo ignorare dicitur, et esse adhuc vacuus, nudus, et expeditus ab omnibus? An potius id rectius est, ut in caligine quadam et obscuritate ex toto persistat? Ita prosus hoc extremum eligendum est. Nihili enim homini consultius, nihil utilius est, quam ut in obscuritate quadam et ignorantia se constituat. Ergo dicat aliquis abdicanda sint omnia, nec ad ea reverti licebit? Abdicanda prorsus ad ea redeundum. Quid sunt igitur hae tenebrae sive caligo? Quod illius nomen? Quo pacto appellatur? Nomen illius est possibilis capacitas.

[107-2] Hic enim sive omnia, penitus deseratur vel potius homo ab omni cognitione destuitur, solaque manet possibilis capacitas illius videlicet in quo homo proficisci debeat, ideoque

inde redire non licet. Si porro inde quis retrahat pedem retroque respicere incipiat, id cum nullo pacto a Deo veraciter esse possit, necesse est alterius persuasu, ac suggestione ut puta vel carnis sensuumque vel mundi, vel demonis id agi, &.

[108-1] Hancque solam caliginem persequendo explorando, investigando nunquam ad ea quae retro sunt convertatur et ita demum satis illi possibile erit, eum qui est omnia, et in quo sunt omnia adipisci, &.

Verum hic dicit fortasse aliquis: necesse itaque est, ut homo deserat omnia, sit exul ab omnibus ipsa vires quoque foris et intus, ab omni prorsus actione quiescant et suspendantur. Quod si ita est sic a Deo relinqui et in hac desolatione persistere, id plane gravissimum est, quomodo et a Propheta propria experientia edoctus, dum ab ea cupit miseria absolvi testatur dicens. heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, cum ergo sic Deus alicujus exilium seu desolationem protrahendo, ei neque lucet intus, neque loquitur, nec in ipso operatur, sicut jam dictum est, et ipse nos docuisti, atque hoc modo ipse homo in puro quodam nihilo consistit ac perseverat, praestaret ne facere aliquid et operari quo tenebras illas gravissimumque exilium illud depelleret, evaderetque, ut verbigratia, vel orare, vel legere, vel concionibus interesse, vel aliis piis, sanctis divinis actibus insistere? Minime gentium, sed revera et diutius et quietius ita persistere, id optimum utilissimumque est homini in hoc perfectionis, gradu constituto. Sine gravi namque dispendio ad quaevis alia inde praecedere non potest. Hoc enim esset partim a Deo, partim a se ipso velle preparari quo fieri nequit ullo modo. Vide &.

[110-1] Hic sciendum est quod omnis vita penitentialis et quidquid in ea exercetur, ut sunt vigilia, jejunia, fletus, oratio, disciplina, cilicia, lecti asperitas, ac id genua alia propter alias rationes non contemnendas, ob quas per ea sese affligere, solent homines etiam in hoc inventa sunt ac instituta ut carnis petulantia. Citius compescantur, ne caro prevaleat spiritui cui sedulo reluctatur et adversus quem Apostolus (Gal. cap. 5), nec dum penitus subacta concupiscit, sicut et spiritus adversus carnem, &.

Hac igitur omnia cum pro edomando corpore suscipiantur si hoc ipsum, centuplo melius capere velimus ac superare frenum illi amoris injicimus quo haud dubio multo citius frangitur,

vincitur, edomatura, multoque graviori pergravatur pondere. Unde nihil tantopere Deus in nobis desiderat, nihil eque nobis deesse quaeritur ut amorem.

[110-2] Nullo itaque alio melius caro nostra implacabilis anima hostis vincitur, et edomatur, quam amore. Unde in canticis Canticorum 8: fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio &.

[14,121-2] Taulerus Dominica 1, post octava Epiphaniae. Sermo 1. Si quis sitit veniat ad me et bibat.

(Jubilis quid. Luctus. Risus. Cantus). Hoc vero gaudium quid intus isti sentiunt, recte jubilis vocatur. Hoc gaudio impulsus quandoque lacrimantur et plorant, quandoque solvuntur in risum, quandoque etiam cantant, vide &.

[113-1] Horum aliqui corde rupto animum fundunt quod tam magna et vehementia Dei opera... qua intra se sentiunt, sufferre nequeant immo certissimum est plures inde mortem obisse, & (Mors ex contemplatione).

[114-1] (Caligo). Est itaque caligo haec Lux quaedam ad quam nullus creatus intellectus pertingere nec ipsam capere ex natura potest, et ideo desertum appellatur, quia nullus ad ipsum pateat accessus (& vide).

Sunt enim vires inferiores suo modo exercendae servandae, et occupandae: aliaque haud dubie citius inde spiritus sanctus totus abscederat et tunc e vestigio spiritualis superbia inordinata libertas, vanaque in proprio ingenio et intellectu complacentia, in anima nasceretur, succederetque. Unde profundissima cum humilitate qui hujusmodi est, divinae se debet substernere voluntatis. & vide.

[15,116-2] Taulerus in Dominica 2 post Epiphaniam. Sermo unicus.

Secunda porticus sive virtus est diligens veri fundi perpetuaeque observatio et inhabitatio. Hac in primis necessaria foret multis probae ac honestae vitae hominibus quod in bona simplicitate sua satis incaute extra fundum suum se se extrovertunt et foris in quibusdam piis ac licitis modis et operibus occupantur ut verbigratia vel in docendo, vel in loquendo, vel

inoperando: sicque sensualiter et delectabiliter nescientur tamen. foras evagantur. Quibus tunc plerumque evenit quod Augustinus ait, ut ita in creaturas excurrant ut nunquam intro revertantur & quia irrationabiliter, ex motu. Videlicet sensualitatis aut rerum foris occurrentium, aut ex instinctu et admonitione Spiritus Sancti foras processit seseque extrovertit.

(De paupertate exteriori et interiori). Quarta porticus, sive virtus est voluntaria paupertas. Ubi notandum duplicem paupertatem esse, prima est exterior, rerum videlicet temporalium. Altera interior, ubi est essentia verae paupertatis. Priorem illam externam paupertatem cum ad eam non sint omnes vocati, nec omnes habere tenentur. [117-1] Ad posteriorem vero essentialem paupertatem omnes vocati sumus quotquot Dei amici esse volumus. Haec in eo consistit ut solus Deus fundum nostrum possideat, nec ab aliqua re extra ipsum possideamus utque sic omnia habeamus, possideamusque ut Deus id exigit a nobis, in vera scilicet nostri spiritus paupertate, sicut Apostolus, 2 Cor, 6, ait. Nihil habentes et omnia possidentes, quod est ut nihil in hac vita tam charum habeamus nec amicos nec honorem nec corpus, nec anima, nec delectatione, nec commoda, quin si Deus id exigeret a nobis, cuncta haec pro amore illius et ad laudem et Gloriam divina ac paterna voluntati ejus libenter relinqueremus juxta omnem modum quo ipse nos ea delinquere vellet. Et licet naturae infirmitas vi fieri solet fortasse remurmuraret nihil id obesse potest, si tamen promptum se ad id exhiheret voluntas. Hac plane vera essentialis paupertas est cui militant boni omnes eamque exigit ab illis Deus & vide...

Et licet in inferioribus ac bestialibus viribus et in prosperis delectationem et displicentiam in adversis sentiant, perfectio tamen hinc non minuitur, se in his patientia servanda est et animus resignandus istisque in Deum referenda. Sus porticus vide.

[16,120-2] Taulerus in Dominica tertia sermo unicus.

(Quam instabiles simus). Et licet fortassis in minore aetate bene inchoet non praesumat non confidat nimium: brevis hora omnia mutare poterit, nisi attendat saluti sua, adeo namque instabiles, atque mutabiles sumus ut nemo id satis credere possit (Vide &). [121-1] Nescimus enim quid superventura pariat dies, quo olim nobis accidere possit (videtur) (vide & quod facilius evadere, &. (Vere conversus quis. falso conversi quales. [121-2] Vide quo contra falso converti &)

[17,123-2] Taulerus in Dominica 10 post Epiphaniam (Sermo unicus vide per totum)

Itaque per jugum homo interior et per onus exterior [124-2] (vide per totum). Et revera qui suum nunquam aut introspevit, aut gustu qualicumque attingit fundum (ut Origines ait) manifestum indicium est, quod nec de eterno unquam sit reficiendus, nec ipsum gustaturus. Et ipse dicere non vereor, quicumque per diem saltem semel ad suum sese fundum pro viribus non introvertit, vitam eum non agere veri Christiani (vide).

[18,129-1] Taulerus in Dominica Septuagesima (Vide)

Hi praeclarissimi homines virtutibus locupletes sed pauperes rebus, ligno vitis aut absurde comparantur sicut enim lignum vitis forinsecus nigrum, durum, aridum et vile apparet (& vide). Verum intus in ipso vitalis quaedam venae latent (&). Ita nimirum et isti amabiles atque in Deum absorti homines, extrinsecus inutiles, deformes, ac aridi, esse videntur. Humiles quippe sunt et foris pusilli, nec alicujus reputationis: in verbisque quoque et operibus ac exercitiis externis, nihil singulare, nil grande prae se ferunt: sed meram sectantur humilitatem, suntque minimi in sorte sua. Sed latentes in eis intus in fundo veritatis vitales venas ubi sua parte, sive sustentaculum suum: haec inquam agnoscere foret jucundissimum (vide &).

[130-1] Post hac solet vinitaor pampoinaare vitaes, quo sol absque medio in inipsas uvas radios diffundere possit. (Imagines exercitia, oratio, et alia non sunt relinquenda, nisi per divinam gratiam, et non a se ipso). Ita et isti omnia media excidunt, omnes quoque imagines modi, exercitia, oratio et alia media: quae tamen haudquaquam temere ab ipso prius relinquenda sunt, donec per divinam gratiam sponte decident: quod fit quando altius supra omnem intellectum suum attolitur, rapiturque, ubi in ipso praeclarissimus ac divinus fructus adeo fit suavis, et jucundus, ut nullus id sensus vel intellectus queat capere, & vide.

[130-2] Plane in hoc fundo horula una aut saltem momento uno commorari, id homini centuplo utilius Deoque omnipotenti gratius foret, ac laudabilius, quam vel quadraginta annis cum proprietate, et sui complacentia immodica propriis inherere conceptibus, propositis, institutis.

III. CORRESPONDÈNCIA

CORRESPONDÈNCIA AMB LA FAMÍLIA MILANS

La relació i amistat del doctor Oriol amb la família Milans de Canet de Mar arrenca del parentiu que existia entre dita família i l'avi matern del sant, Francesc Bogunyà.¹⁹ Els testimonis afirmen aquesta relació entre el sant i Tomàs Milans. El mateix sant anomena aquest personatge, en el seu testament, com a «parent meu». L'avi matern del sant havia estat tutor de la persona i hisenda de Marc Antoni Milans i Macià,²⁰ el qual havia nascut a Canet el 8 de juny de 1625, fill de Joan Milans i de Margarida Macià, i morí a la mateixa població el 13 de gener de 1708. Contragué matrimoni amb Maria Godayol i tingueren quatre fills: Marc Antoni, Aleix, Carles i Tomàs. El primer estudià Medicina a la Universitat de Barcelona i des de 1671 a 1678 s'hostatjà a casa del sant en el carrer Xuclés. Convisqué amb el sant els últims anys en què ambdós foren estudiants.

Davant de la dificultat en què es trobava el sant per ordenar-se a causa de no tenir mitjans de vida congruents, va escriure a son pare demanant-li que ajudés el doctor Oriol, i li concedí una pensió de 50 lliures anuals.²¹

Marc Antoni Milans i Godayol es casà amb Susanna Bonamich, de la qual nasqué Aleix Milans i Bonamich, el març de 1680. Aquest estudià Medicina com son pare i fou metge de Canet. Sembla que hi hagué també una filla anomenada Francisca.²² Marc Antoni Milans i Godayol morí a Canet el juny de 1695.²³

Els altres fills de Marc Antoni Milans i Macià foren Aleix, el qual s'establí a Arbúcies i fou notari d'aquella vila. Un fill d'aquest, Francesc Milans, declarà com a testimoni en el Procés de Beatificació. Els altres dos fills, Carles i Tomàs, estudiaren música: el primer fou organista de Martorell, i Tomàs, el menor, fou mestre de capella del

19. APP. DA, Lligall, peça 11.

20. N, 1-4 i 59.

21. N, 1, 60.

22. N 1,148-150. cf. carta de 23.12. 1697 a Mn. Filiperes.

23. N. 1-147.

Palau de la Comtessa de Barcelona (actualment església dels pares jesuïtes del carrer Palau), i finalment esdevingué mestre de capella de la catedral de Girona i ho fou fins l'any 1735.²⁴

Carta núm. 1, del 2 de març de 1669, a Marc Antoni Milà i Macià

L'autògraf s'ha perdut. El text no es troba a PE.; només a B, p. 632. A APP, s'hi guarda una fotografia de l'original.²⁵

El sant fa el primer curs de Filosofia. Ni està tonsurat. Pel context es demostra que la família Milans ha fet un encàrrec, sia de compra, sia de reparació, d'un estri, a la mare del sant. L'autor usa la paraula *bariatci*, la qual no es troba a cap diccionari i que el pare Nadal, en la versió que en fa en castellà tradueix per «barquita». La carta és manuscrita del sant, però és resposta que dona la seva mare i el mateix sant la firma amb el nom de la seva mare.

Sr. Milans. Aquí te la plata que me ha enviada per lo mateix portador que la present, que es agnus, campaneta i bariatci, un dintra de una capsia; entre plata y mans puia tot, vint rals. Deu los do molt santa quorantena, aquesta y las eternas ab molta alegria y salut, y a tots los de sa casa, uns estan ab salut gracias al Sr. axis sia la de vostres, vull als 2 de mars 1669. Geltrudis Pujolar, viuda.

Carta núm. 2, del 10 d'agost de 1682, a Marc Antoni Milans i Macià

L'autògraf s'ha perdut. No es troba transcrita, la carta, a PE, només a B, p. 632.²⁶

El sant estudia segon curs de Teologia. Necessita alguns llibres i en fa comanda al senyor Milans sobre el preu.

Sr. March Antoni, Ab lo favor de nostra Sr. partirem de Vilassar als un hora de mati y forem a Ba. aixis com obriran lo

24. B. 67.

25. APP, DA, Lligall, peça 13; cf. B, 642.

26. Cf. N, 1-37.

portal ab un burro que llogui ab salut, la Mara ha trobada que ia esta mellor, que aquestas festas estava desganada y los traginers y los demes que me donan novas me han portat enganyat y algu de aquexa casa que ia ho sabia. Jo estich entre mes dels llibres; dels que he retirals al cofra contra del llit que son tots los que estan escrits al mamorial que li doni se allorgara adorna vint y dues lliuras, dic 22 ll. y si acas no se lliuraran que debatessen per tres o quatre o sinch rals no reparia y si acas los volan vendre totas dues caxas ne donara trenta lliuras, dich 30 ll. o sis doblas y per quatra o sinc rals quantacas no reparia y si acas ya los avia presos per lo preu que li avia dit no hianporta y a cas li lliuran los que escrits fassa que sian tots los que son al inventari y be se auran de comodar que no hian dexat los millors a tots los de casa mil saluts, vull als 10 gener de 1673. Joseph Oriol, son servidor.

Carta núm. 3, del 10 d'agost de 1682, a Marc Antoni Milans i Macià

L'autògraf s'ha perdut. No es troba a PE., només a B. p.635.²⁷

El sant és preceptor dels fills de Tomàs Gasneri i també es preocupa de Carles i Tomàs Milans i Godayol, els quals estudien música a Barcelona, en la capella del Palau, amb el mestre Felip Olivelles.

Sr. March, Per estar en casa de una filla del Regent que fou Boxadós, casa de don Thomas Gasnedi [*sic*] mestre deix de cams general, es causa que no pua ser llarc hi volrria en servire que estich per anarmen en la torra de Tiana a encenyar a un fill gramatica. Lo cas es que la ultima vegada que parli a el Sr. Mestra dels minyons com se aportava me respongue en presencia del Sr. Rnt. Oller que lo Carlos anava reeixint molt be y que aprendre orga mes que Thomas may ha tingut lo cor al cant y que no ya remey de que aprenga y que mes valdria que se trates de donarli atra estrancont, yo li fiu de resposta que ley sescriuria a V. y axy si pot venir a donari una vista sera molt bo, jo he tingudas noticias que tots tenint salut gracias al Sr. tots la gosam per lo que sia servei manarnos y los minyons estan bisarros, estimare mi digue al Rnt. Philiperes li estimo molt lo avis mea fet el Para

27. B, 67.

Gurri y la ocupacio nomes donat lloc scriureli. Deu lo ga. Sdos.
de V. Lo Dr. Joseph Oriol, agost 1682

Carta núm. 4, de 3 agost de 1696, al reverend Antoni Filiperes

L'autògraf es troba a APP, DA, peça 14. El text es troba també a PE i numerat com a document núm. 1.²⁸

Per mitjà de mossèn Filiperes, el sant es dirigeix a la senyora Susanna Bonamich, la qual havia enviudat feia un any. Ella no estava en gaires bones relacions amb el seu sogre i cunyats. I es queixa també que el sant ha oblidat la seva família. El sant li respon i dóna raons del seu silenci.

Per altra banda, les circumstàncies del temps no són idònies per viatjar fora de Barcelona. El país es trobava amb les conseqüències de la guerra dels Trenta Anys i Catalunya era constantment envaïda pels francesos, els quals, l'any 1697 tenien assetjada Barcelona. Començà el setge a primers de juny i acabà amb la rendició de la ciutat el 15 d'agost.²⁹

Sr. meu, Ja veig la charitat de V.M. ha tingut a la Sra. Milans en escriureme (que per ser mort son marit no desolvide del tot sa casa com ho a experimentat y que si cosa ha ella a faltat esta prompta pera donar satisfacció &). Ni la Sra. Milans ha faltat, ni jo me so olvidat de sa casa, a la que diu com ho te experimentat, no crec tinga raho per que molt be sap la Sra. Milans que jo en estos temps de guerra, si no es en gran necessitat no ixo, o no men vaix de ciutat y que las ultimas que fui Arenys, tot era somaten y avalots de corns y que jo no me agrada de ruido y de ratens y que de des que jo no y so estat han crescut los ruidos y desasociegos molt mes fins a veure pocs dies passats moltas donas carregadas de criaturas de la vila de Canet y altres llocs pasejar los carrers de Barcelona ab gran sentiment de tota esta ciutat y axis que jo hi fos anat aurie agut de fugir o estar per fugir, com los demes que cadaren y aixis vistos los temps que an

28. N, 1-150.

29. F. DE A. ROS, *El codern de la relasió del siti... en lo any 1697...* Barcelona 1950, p.106.

passat y estan passant ab tants sustos, no me apar tinga raho la Sra. Milans que ella age esperimentat que jo aje olvidad la sua casa. V. R. estimare li tornia resposta ab esta y li prengua per propia, que jo en la terra no me so olvidat de encomanar sa casa a Deu y axis que no u dexare de fer en lo cel y mentres durara la vida jo men olvidare de tot lo mon, si no es en cas de necessitat o charitat, que així aura 20 anys, dia de St. Pere que canti missa a exa Ecclesia de Canet, tanta indignament mals empleats o imperfectament en olvidar lo terreno y amar lo celestial. Estimare a V.S. y a la Sra. Milans y al Sr. Milans y demes amichs (a tots los quals mils donara mil recados, en lo Sr. y en ell los asaludo) se vullan dignar encomanarme a Deu que en lo restant a lo menos de sta vida lo sapie perfectament o de la manera que es possible amarlo y despres per una eternitat gosarlo. Amen a tots, 3 agost 1696. Servus humilis de Christo y de V. R. qu. s. m. b lo Dr. Joseph Oriol.

Carta núm. 5, de 23 desembre de 1697, a Susanna Bonamich

L'autògraf s'ha perdut. El text es troba a PE, f. 42 i numerat com a document núm. 6.³⁰

Barcelona està en poder dels francesos. Les mercaderies han pujat de preu. Els ocupants exigeixen grans tributs. El sant escriu que li és impossible comprar la tela que la senyora Milans li ha encomanat. Dóna notícies de com es desenvolupa la vida de Tomàs Milans, cunyat d'ella. Fa referència als disgustos que el senyor Milans, sogre, dóna a la senyora Susanna i acaba dient que espera veure Aleix i Tomàs per discutir el testament que hauria de fer el senyor Milans

Sra. Susanna. Per lo patró Geroni he rebut las pañsas que per una ocasio de desgana sera molt bones, agrahesc lo favor me ha fet perque non tenia; rebrá lo pot del enguent y guardel be y aprofitel perque passaran dos años antes no podre tornar a ferne y se me acaba. Me desplau la desgana tan llarga de las criaturas y que per la present na Francisca estiga desgana de febres, mes confio que ab algunas sangrias pararan y estara bona. Lo del scot negra no pot ser per que va a un preu desaforat. Se confie que se

30. N, 1-148-156.

baxará quant los francesos sean fora, que son causa que todas las cosas van caras a no poder mes y esta ecclesia nos han fet pagar de las campanas quatre centas doblas y a mi de ma part me tocara bona partida de dines, com als altres, sie tot per exercitar la paciència. Lo pobre Thomas no guaña per menjar encara, assi havem passats grans treballs y encara ne passam, no obstant axó donará providencia de lo que podrá per son pare y consolará a V. M. Per los grans treballs tinch entes V. M. passa aguera gustat haver pogut anar aquí pera aconsolarla, pero Ne. Sor. nom don a lloch, tambe ho sento molt, que ara que V. M. va reparant y restaurant la Isenda sentie desincebors, si jo era aquí se que ly sabia mal lo ohirme, pero V. M. ja veu nos pot tornar a criar, se ha de sufrir per amor de Deu y de las criaturas. Aleix ha de venir a ciutat en ser de guardias de España y se que vol la Isenda per los fills del Dr. y de V. M., y aixis mateix lo Thomas que ho porta molt de cap. Jo los aguardo tenirlos junts peraque se tracte de fer testament a llur pare, y vagen aquí per dit effecte, perque lo home es molt vell, que algun dia caurà tot plegat, que temo la primera malaltia tindrà no moria de eixa y me sabia mal no tingues fet lo testament, aso fare per amor de la consciencia de ell y fills de V. M. per lo que conve V. M. nol desgustia, sino que en tot se mortifique, y prenguia paciència y V. M. continue en ser devota ja que may ha pogut fer-ne ser a ell que anes als officis majors y demes.

No puch fer ser mes sants de que la gent volen ser. Deu es bo y fara que tots ho sian aixis sie. Deu ly done molt cumplidas festes de la nativitat del Sr. ab tots los auments de gracias sie posible y los dono a tots los de casa y tambe a tots de casa al seu pare, no olvidantme de que me las done al Sr. Rnt. Filiperes y demes amichs. Deu la gt. 23 desembre de 1697. Servidor de V. M. Lo Dr. Joseph Oriol.

Carta núm. 6, de 14 de juliol de 1699 al reverend Antoni Filiperes

L'autògraf s'ha perdut. El text es troba a PE, f. 39 i numerat com a document núm. 2.³¹

El tema de la carta s'enllaça amb el de la carta anterior, malgrat el

31. PE, f. 39.

temps transcorregut entre totes dues. El sant aconsella a Susanna, viu-da, que tingui paciència amb el seu sogre.

Señor meu, quant rebí la primera carta de V.M. ja era fora lo Rnt. Rafel Mas i sols ly diguí que si encontrava a V.M. que de ma part ly donés molts recados. La primera carta la ensenyí a Thomas y me digué que estava aguardant a Aleix, que ley havia escrit que ala tornada, ells lo acompanyaria fins a Canet a averiguar lo que V.M. dona de noticias dels subjectes y axis estan de die en die, feya comte ells portarian la resposta en lo interim la mateixa se es allergada, en que V.M. la gran charitat le ha obligat a fer segona carta, y per la nova novetat jo la he enseñada també al dit Thomas perque donás providencia y me ha dit ho escriuria a Aleix. Lo diable non dormit y jo tampoc, que tots los días estich pregant per la unió de dita casa. Estimaré a V.M. no se canse en continuar en alentar que tinga paciencia, que aixís guañará lo cel y los bens temporals que no sempre havem de viurer. Beati mortui qui in Domino moriuntur, y de eixos siam tots. Ame. Estimaré no se olvide de esta nada, que jo en los sacrificis, no me olvido de V.M. y demes. Vale juliol 14 de 1699. Servus inutilis lo Dr. Joseph Oriol.

Carta núm. 7, del 21 de novembre de 1699, al reverend Antoni Filiperes

L'autògraf és a l'Arxiu del Pi: DA, peça 3. També es troba a PE, f, 39-40 v, com a document núm. 3.³²

Tomàs Milans se n'ha anat a Cartagena, on ha actuat com a músic. El sant aconsella a la senyora Milans que faci estudiar Medicina el seu fill Aleix, com son pare. Així es féu. També segueix aconsellant bones relacions amb el sogre de Susanna.

Sr. meu: Responch a la de V.M. com lo Sr. Dr. Serra, rector que fou de Arenys me ha fet de resposta per la Sra. Susanna, acerca de las dos doblas que ell no podia perdre lo dret de parroquia o parroquial que son 6 lliuras i aixis las 5 lliuras que restan escriuria

32. PE, f.39-40 v.

al procurador de Arenys las hi donia, perque ell encara ha de cobrar de la Ecclesia de Arenys mes de set lliuras, estimare me li donia molts recados que no se olvide de sufrir y tenir unió y quietut ab lo Sr. Milans y no deixe de frequentar lo Sagrament y lo minyó que estudie que dexa manera lo Sr. no la dexará sens remey, que confio en ell, que jo tots los dies a la missa men recordo y el Sr. Milans de ma part li donará molts recados y que se recordie ques fa vell y sen ha de anar a veurer a Deu y que per axó conve lo vage a visitar algunas y moltas vegadas perque despres tinga major ocasió de veurerlo y que estos dias passats, Thomás son fill me escrigué de Cartagena que estava bo y molt aplaudit dels Srs. y que per respecte que havian arribat allí altres dos de la Música del Palau, creu se tractarà de tornar prest, y segons se diu per assi, seran assí antes de Nadal y que segons varias cartas han vingut, dant noticias de las calitats de Thomas crech haurá guanyat molta fama; pero no si si haurá perdut lo poch que havia guañat, que es lo que ly diguí quan sen aná, que no mo feu saber fins que ja estava empenyat y del tot per anarsen. Lo Sr. lo dexa tornar ab salut per mes servirlo y consuelo del dit Sr. Milans y demes amichs, y V. M. perdon de tant enfado que sols la sua paciencia per ser de tanta charitat me ha obligat a mortificarla ab esta y Ne. Sor. ly pagarà la charitat té ab exes personas en consolarlas y jo ab lo seu exemplar quedo enseñat y obligat a las moltas mercés me fa y de tenirme en memoria en sas oracions que necessito molt, estimaré; que jo en los sacrificis no me olvidaré de V. M. molt en particular y dels demás que tots per la misericordia Divina alcancem la Gloria. Amen. Vale, Bna. novembre 21 de 1699. Servus inutilis de Christo y de V. M. que s.m.b. lo Dr. Joseph Oriol.

Carta núm. 8, del 25 d'abril de 1700, al reverend Filiperes

L'autògraf s'ha perdut. El text es troba a PE, f. 40 v. com a document núm. 4.³³

Aquesta carta està destinada a la senyora Susanna (Bonamich) Milans, a través de mossèn Filiperes. L'objecte és uns pagaments de la casa Milans a l'església de Canet. Res no s'hi diu del senyor Milans. En canvi, el sant esmenta la seva dedicació als malalts greus.

33. PE, f. 40 v; cf. N. 1, 214.

Señor meu, Estimo lo avis y charitat de V. M. que ha feta en donarme avis de la casa del Señor. Estimaré diga a la Sra. Milans se servesca cobrar dos doblas en or del Sr. Francesch Amarch, ciutadà d'Arenys de Munt los quals li donara per orde del fill del Sr. Milans, Thomás, las quals serviran pera lo que me a demanat per satisfer las 9 ll. y 11 sous que té obligació la casa pagar a la esclesia de Canet, quant a lo espiritual faré tota la diligencia possible en remediar a V. M. estimaré ho encomania a Deu y a mi molt en particular sapie acertar en dar alivio a molts malalts que tinch combregats y stremunciats. Vale, Ba. 25 abril 1700. Servus inutilis Christi y de V. M. Lo Dr. Joseph Oriol.

Al peu d'aquesta carta hi havia la següent nota de Tomàs Milans, cunyat de la senyora Milans:

Susanna dóna la carta del Sr. Amarch y ab ella que sen vage a trobar lo Sr. Amarch y rebrá las dos ditas doblas y que prenga está per propia y me li donará recados de ma part. De ma part resibirá molts recados y axi mateix a ma germana. Ego Thomas Milans.

CORRESPONDÈNCIA AMB PAU DIUMER

De les cinc cartes que el sant va escriure a aquesta família, se'n conserven quatre; la cinquena es féu il·legible per haver-la portat massa temps al dessobte el mateix destinatari.³⁴

La família Diumer eren uns propietaris pagesos de Cardedeu, composta pel cap de casa, Pau Diumer, la seva esposa Maria, la filla Marieta i l'àvia, mare de Pau.

L'origen de la relació amb el sant sembla que fou alguna malaltia, que el sant procurà remeiar. En la correspondència no hi ha cap indici que l'amistat fos iniciada abans de l'any 1698, ans al contrari.

Per altra part, que l'amistat era íntima, no sols ho prova l'estil i el contingut de les cartes, sinó el fet que el sant anés a casa dels Diumer amb l'intent de descansar-hi. En aquella data el sant estava en plena època taumatúrgica; no tenia encara prohibit de curar, però es

34. B, 218-219.

manifestava el cansament que l'excés d'activitat li produïa. El mateix sant havia procurat refer-se amb una estada a Cardedeu, a casa dels Diumer. L'intent fou fallit. Els malalts de Cardedeu i pobles veïns, assabentats de l'estada del doctor Oriol, no el deixaren en pau.

De la relació amb la família Diumer, en pervingué una visita que el sant féu a Llinars, on curà la que havia estat criada dels Diumer.

Carta núm. 9, de 14 de juliol de 1700, a Pau Diumer

L'autògraf està en poder de la família Torelló-Rovellat de Cardedeu (Vallès Oriental). El text no es troba a PE. A APP, DA, peça 10, hi ha un fotocòpia del document. El text també es troba a B, p. 636-637.

Sr meu: Me so molt alegrat de las novas me escriu de la Sra. Maria de que estiga bona, dormia be y menya be y de que los dos se riguessen y no fessen cas de quant treia la sanch, gracias al Sr. que los concerva en la fortaleza de la fe y confiansa en Ell. Vosastes en axis en las trampas enemicals; lo cert es que alcançaran lo continuar tenin salut, pau y socego, en lo corporal, temporal y espiritual. Quant a lo de la ronya no fent efecte la agua beneyta lo cert es que sera efecte de causa natural y mentres se puga curar per medecinas naturals, no avem de guardar miragles. Me alegro que la Marieta se sia adobada de las malas nits y me desplaue que la Mara se sia un poch desganaada, confio no sera res, sobre tot, bona fe y confiança en Ne. Sr. y en tot lo que se esdevingue una sançta resignació, que axis no tinch por de res, que de ma part ja los tinch tant en memoria devan del Sr. y tant amenut que devagadas me causa admiració y axó los demes dias y no eschrich per enquerir las cosas que no men agrado. Estimaré que si no lleges esta davant la Sra. Maria, a més de donarmeli molts recados me li digue lo particular gust he tingut quant he llegit que en axir de la sanch neaje feta burla y que ja ne ha donat gracias a Deu y a Maria Santissima y li aje assistida ab dita fortaleza, de la qual crech no se olvidera de aseludarla ab la Salve Regina. A la Mara y Marieta mil saluts y recados y a V. M. amedida de son gust y me mane lo que sia de son gust. de Bna. als 14 de juliol de 1700. Servidor de V.M. q. s. m. b. lo Dr. Joseph Oriol.³⁵

35. B, 636-637.

Carta núm. 10, d'11 de maig de 1701, a Pau Diumer

L'autògraf s'ha perdut. El text es troba en traducció castellana a B, p. 220-221; l'original era en català.

Señor mio recibí la carta de Vd. a tiempo que mis grandes ocupaciones no me permitian responderle ni por medio del Sr. Armengol, ni por el portador de la suya. Ahora escribo ésta para cuando se presente ocasión de enviarsela y darle con ella consejo acerca del reparo que pone la señora Maria en emprender la marcha, por haber echado sangre. Yo creo que esto ha sido (lo mismo que otras veces) trampa; y así no tema el ponerse en camino, puesto que esos dias estuve ahí, se hizo tan diestra y práctica en entender y penetrar los solapados embolismos y encubiertas trampas del maligno, que apenas yo lo apuntaba, cuando ya ella lo adivinaba y por consiguiente, no difieran Vdes. al ponerse en camino para ir a disfrutar la proyectada función de alegría. Vd. y yo hemos tenido igual sentimiento de no poder vernos; la casa de Vd, adonde vive para descansar un tanto de mis trabajos y disfrutar algunos ratos de su buena conversación, se vió llena de bullicio y con gran fatiga por el concurso de gentes; y yo, en vez de descanso, hallé mayor cansancio, el cual (de resultas de lo sucedido ahí) se me ha aumentado ahora en esta ciudad, porque todos los dias sin faltar uno, tengo aquí una gran multitud de gente que viene de estos lugares y hasta de Vich y de Gerona. Toda sea a mayor gloria de Dios y alivio de los achacosos. Vd. y toda su casa perdonen los enfados que les ocasioné; y me dará muchas memorias a la madre, a la señora Maria, y a la Marieta; y Vd. se me las tomarà a medida de su gusto. Gt. 11 de mayo de 1701. Servidor de Vd. el Dr. José Oriol.³⁶

Carta núm. 11, de 26 de juny de 1701, a Pau Diumer

L'autògraf s'ha perdut; només queda la versió castellana, que es troba a B, p. 222-223.

Sr. Diumer: Esta es para dar aviso a Vd. de cómo he librado

36. B, 220-221.

de la obsesión del maligno a la criada que ha sido de Vd., la qual junto con otras dava grandes muestras de agitación; y he visto que se dejaban llevar del calor de su imaginación, que se les mezclaba con el movimiento del hechizo. El Sr. Rector se cansaba con ellos, rezandoles los Evangelios; y así estimaré excuse Vd. por todas las maneras posibles el hacer rezar los Evangelios, sinó que se practique como lo tengo ordenado. Mal me sabe que Vd. y la señora Maria no se hayan quedado aquí para presenciar lo hecho y sucedido en orden a las personas que se imaginaban obsesas, que fuera largo de contar. El Sr. D. Navarro y el Sr. Cura se lo referirán, Me alegro de que el Señor me haya hecho conocer la verdad, para que dichas personas queden libres y restablecido el sosiego en el lugar de Llinás. Vale, de Llinás, 26 de julio de 1701. Servidor de Vd. José Oriol.³⁷

Carta núm. 12, de 16 de juliol de 1701, a Pau Diumer

L'autògraf està en poder de la família Torelló-Rovellats, de Cardedeu. A APP, DA. peça 11, hi ha una fotocòpia. El text també es troba a B, p. 639-640.

Sr. Diumer: Responch ab brevedat ala de V.M. acerca de lo atxaque de la Sra. Maria que per lo present no es ni es estada tal atxaque delo que mea scrit assí, sino que es lo que los tinch dit, y no vulla altra prova que en tocarla se reventa de tos y dexantla, luego para y axis no es atxaque natural sino que ell es importuno y sap molta be que lo enteniment de la dona de si es flac y repentint moltas vegadas poc a poc lo fa asentir al que ell dicta y axis V.M. es cuiden y fasa que la puga abituar conforme a V. M. en que non fassa entrada que altrament la mateixa imaginació li faria dany y li podra engendrar dita atxaque que ella presum o altre atxaque y axis devertéscala de dita presumció. Vale 16 juliol Sdor. q. b. s. m. Lo Dr. Joseph Oriol.³⁸

37. B, 222-223.

38. B, 639-640.

CORRESPONDÈNCIA AMB LA SENYORA MARIA DE RAJADELL I VALLGORNERA

Comprèn tres cartes. El text no es troba a PE, ni n' existeixen els autògrafs. L'any 1936, els autògrafs es trobaven a la casa pairal de la família del marquès de Vallgornera, d'Olot. El marquès de Vallgornera és descendent de l'esmentada Maria de Rajadell. En els esdeveniments de l'any 1936, els foren cremats molts documents de la casa pairal i també els autògrafs del sant.³⁹

La coneixença del sant amb la família Rajadell i Vallgornera venia ja dels primers anys de sacerdoci, a causa de la relació que la família Gasneri tenia amb la família de la Maria Rajadell esmentada. En la primera carta, el sant escriu que feia molt de temps que pensava «si era viva».

L'ocasió de renovar la relació anteriorment tinguda va ser la malaltia d'una filla de dita Maria Rajadell, anomenada Francisca, la qual s'havia casat amb Diego de Manso, mestre de camp i governador militar de Berga.⁴⁰ Des del començament de la seva vida matrimonial es trobà afectada d'una malaltia que el sant qualifica «d'extravagant» (primera carta).

A causa de les guerres amb francesos i castellans, el temps no era massa propici per a fer viatges des d'Olot. Per això el sant escriu i aconsella els remeis oportuns per a la malalta, els quals bàsicament es redueixen a tenir fe. El sant està segur de la curació, si hi ha fe, encara que ell no vegi la malalta: «Si té fe curarà, i no serà de les primeres que en la meua absència han sanat» (1ª carta).

En la segona carta insisteix novament en la necessitat que la malalta tingui fe. En la tercera, malgrat alegrar-se de la milloria anunciada, nota en la malalta «flaqueza» en la fe.⁴¹

Carta núm. 13, de 25 de febrer de 1701, a Maria Rajadell

El text d'aquesta carta es troba només en versió castellana en el pare Nadal⁴² i a B, p. 214-215.

39. Cf. EL MARQUÈS DE VALLGORNERA, *Notas sobre la casa Vallgornera de Olot, Olot, 1975*, p. 5. Del mateix autor, *Breve descripción del Archivo de la casa de Vallgornera*, Primera Assembla d'Estudis del seu Comtat. Amics de Besalú, Besalú, 1965, p. 149-166.

40. N, 1-198-201.

41. N, 1-198.

42. N, 1-199-201.

Sra. Dña. Maria: La de Vd. ha sido para mi, de grande consuelo por cerciorarme de que aun vive y goza de salud; pues muchas veces pensaba en Vd. y decia dentro de mi, si es viva. Dios la conserve en su gracia, y si difunta tengásele en su gloria; y no ha muchos dias que a menudo me venia este pensamiento, igualmente que otras especies inciertas y contingentes; cuya incertidumbre he visto despues terminada por los sucesos, ello son imaginaciones que suelen pasar a uno por la cabeza. Mas de otra parte siento el desconsuelo en que se halla Vd. respecto de su hija, por lo extravagante de la enfermedad que ella padece, y el ser esto de tanto tiempo da harto a entender lo que es, para saber si lo que pasa es positiva voluntad de Dios, o mera permisión, no es fácil en ausencia del sugeto. Por ahora no la mueva Vd., que podrá ser disponga Dios que yo la vea; y entre tanto procure que ella frequente los sacramentos; y amás de la cruz que deberá la paciente imprimirse sobre el corazón, haga otra con agua bendita en su costado debaxo del pecho izquierdo; y le hará Vd. que rece con mucha devoción una Salve a Maria Santísima para que le alcance la salud, que mas convenga, para la gloria de Dios. Eso se lo mandará executar como de orden mia; y si tiene fe, curará; y no será de las primeras que en ausencia mia han sido hechas sanas; no por mi, sinó por Christo que se sirve del mandato de un inútil ministro suyo. Y así que ponga toda la confianza en Jesu-Christo, dexandose toda en sus manos y en la intercesión de Maria Santísima, que yo con los sacrificios del altar procuraré se le dé todo alivio en el alma a dicha su hija; a Vd. y a los demás de su casa. El P. Gurri se halla hoy de conventual en S. Francisco de esta ciudad; no he tenido ocasión de participarle el trabajo, en que Vd. se halla; y se lo noticiaré, para que lo encomiende a Dios. Heme olvidado de decir, que en cualquier parte del cuerpo en que experimente su hija, dolor, se haga allí la señal de la cruz con agua bendita, conforme a lo dicho. Dios la guarde, de Barcelona a 26 de febrero de 1701. Servus inutilis de Christo y de Vd. Dr. Josef Oriol.⁴³

43. B, 214-215.

Carta núm. 14, de 10 de març de 1701, a Maria Rajadell

El text només es troba a B, segons l'original català.

Sra. Dña. Maria. Segona carta he rebuda de V. y no li poguí respondre per causa dels afers de curar, y altres ocupacions, me alegro que luego fes executar en la sua filla lo que li escriguí, Vulla lo Sr. remediarla (si convé) com jo desitjo per mes amarlo, no me olvido jo tots los dies de encomenarley a Deu. V. veura lo que fara, que a venir quant acas millor sera lo allargaré, perquè lo temps no es a propòsit per poder posarse en camí y penso ly escrigui y lo altre que sea menester tenir fe, de eixa vila de Olot nean vinguts alguns y jo osento molt que ab lo fret se posian en camí, a mes si tots curaran vaix, mes que auns entra la fe y a mitja cura paren, com aun minyó de un Dr. en medecina de exa vila que de una cama curta que no podia arribar en terra ley señi y lay estirí y luego la arribá a terra, y los dies seguens posa lo peu pla, pero ha molts dies que sea aturada la cura, que per encara no té forces per anar sence croces, encara que per cami pla va ab una crosa y aixis la fe fa Oc. y aixis V. podra dir a exa jove que te devosió de ser religiosa que lo temps no es a proposit per venir; y de tots los mals que té non fassia cas que son ambustas y mals aparens per destorbar la vocatio, que se senye ab aigua beneyta al cap, al pit y ventre y ahon sievulla que se sentia dolor, que si o fa ab fe no aura de venir y que no dexe per tots los mals los exercicis spirituals y me comania a Deu que jo fare lo mateix, y per V. y la sua filla Deu la gt. Ba. Serv. de V. M. lo Dr. Joseph Oriol, 10 mars 1701.⁴⁴

Carta núm. 15, de 2 d'abril de 1701, a Maria Rajadell

El text d'aquesta carta només es troba a B, p. 637-638.

Sra. Dña. Maria. Per mans de un ciego rebo la de V. M. y me alegro de las bonas noticias de sa salut també la goso (gracias al Sr.), per lo que V.M. sia servida manarme, y que la Sra, Fran-

44. B, 637-638.

cisca ho passia be, que yo la tinch molt present en lo sacrifici de la missa y que no donia lloch a titubear, o reparar en lo dit, y ho fasse ab aliento y fe, y no tant flacament, que me apar entra un poco de flaqueza que revive la fe en Jesuchrist y se dexe de escoltar pensaments, y quant al anar jo aquí no esta en ma ma, sino el disposarho Ne. Sr., y si per cas confio anari del mateix modo que antes, puix Ne. Sr. 25 anys ha que en totas las marxas no mea donat lloch de llogar altrás camas per caminar, ni anar a Roma, y mentres me las concervia, no crec llogarne o usarne de altres, ya he despatxat lo ciego que es lo portador de esta puix no te lloch de entretenirse, que tinga fe y paciencia en posasi agua veneyta que si conve no li faltará. Quant ala filla que esta grossa de part, confien en Ne. Sr. que la deslliurara y ja fare oració particular per ella y para tota la familia de V. M. que lo Sr. los guarde en sa gracia. Amen. Abril 2 de abril de 1701, servus inutilis de Christo y de V.M. lo Dr. Joseph Oriol pre.⁴⁵

CORRESPONDÈNCIA AMB LA FAMÍLIA LAVERNI

L'amistat amb la família Laverni de Mataró podia venir de la relació que el sant havia tingut amb la família Bruguera, també de Mataró, a través de Caterina Bruguera, dida que fou del sant.

Per la correspondència amb dita família, hom s'adona que hi ha una gran amistat; d'aquí ve que en les estades a aquella ciutat, el sant s'allotgés amb ella.⁴⁶

Esteve Laverni, el cap de casa, era comerciant, amb fama de virtuós i vivia al carrer de Barcelona, de Mataró.⁴⁷ No se sap el nom de la seva esposa. Possiblement havia enviudat en el temps de la correspondència amb el sant. En la primera carta, el sant parla de la «superabundant charitat de V.M. y fills y filles», sense esmentar l'esposa i mare, cosa que fa pensar que ja no vivia.

Els fills d'Esteve Laverni eren Salvador, Caterina, Teresa, Maria i Josepa. Salvador va ser mestre de cases i sembla que es mantingué

45. B, 638.

46. N, 1-206.

47. P, 2, f. 1300. Nota: Posteriorment hi hagué el monestir de monges Carmelites descalces. Avui és una fleca.

solter, atès que féu hereu de confiança el doctor Josep Bruguera i Rossell, (fill d'una neboda de Salvador Laverni, anomenada Eulàlia), el qual entre els béns que dit Salvador deixà, hi trobà una carta autògrafa del sant dirigida a sor Mariana Sabater.⁴⁸

Caterina i Teresa Laverni romangueren solteres. Maria es casà amb Bernardí Quingles, argenter de Mataró. De dit matrimoni era filla Francesca Quingles, la qual es casà amb un tal Dorda. Aquest matrimoni tingué un fill anomenat Francesc Dorda i Quingles. Tant aquest com la seva mare foren testimonis en els Processos núm. 1 i 2.⁴⁹

Josepa Laverni es casà amb Miquel Rossell, de Barcelona, de qui tingué una filla, anomenada Eulàlia, la qual es casà amb el notari Joan Bruguera. Dita Josepa vivia pel 1700 al carrer Comtal amb la seva filla i tenia el cosidor freqüentat pel sant, cosa de la qual parla abundantament Maria Esplugues.⁵⁰

Caterina i Josepa foren dirigides espirituals del sant.⁵¹

Carta núm. 16, del 14 de maig de 1701, a Esteve Laverni

L'autògraf s'ha perdut. El text original es troba a PE., f. 64 v.

El sant feia poc que havia estat a Mataró. Possiblement del 7 al 12 d'abril o del 19 al 27 del mateix mes, atès que en aquestes dates estava absent de Barcelona.⁵² La família Laverni ha escrit al sant i lamenta la seva absència. El sant, a causa de la gran fatiga que experimenta a Barcelona de curar malalts, pensa si no faria bé de traslladar-se a Mataró, encara que hagués de viure en una barraca. Refereix també que la seva estada a Mataró ha suposat per a farmacèutics, metges i cirurgians, una pèrdua de 600 dobles, la qual és una quantitat important.⁵³

48. PE, f. 33 v. i 34.

49. P.I. f. 1066 i 1067.

50. P. 2. f. 506.

51. N, 1-206.

52. Cf. APP, *Borrador de funerària*, manuscrit 1700-1702.

53. En aquell temps regien les següents equivalències: una dobla = 28 lliures; una lliura = 20 sous; un sou = 12 diners o ardits. L'estipendi d'una missa era de 6 sous. A 1431, una quartera de blat valia 14 sous; Cf. APP, *Censals 1430*, manuscrit 1430.

Sr. meu: Me so molt alegrat de la bona salut de V.M. y de tota sa casa, per medi de dos cartas suas y me admiro me escrigue que a lo que me ausenti, quedassen desconsolats, sent jo estat causa en sa casa de enfados y fatigas, sols la superabundant charitat de V. M. y fills y fillas, podie escriurer tals cosas y lo que mes me posa en admiració, me pujan atots persuadir en sas cartas tornia altra vegada de ahont resultaria majors tumultos, y aplechs y axis majors fatigas en sa casa, jo he pensat si lo Sr. disposava tornas aquí, de que millor fora mes fes fora de la vila una barraca, V. M. juntament ab lo Salvador, Catharina y Theresa consulta si los apar de buscar puesto ab tal que la Sra. Maria Quingles, mi tinga una llimonera que produesca tants semblants llimonas com las que me ha fer mercé que jo crech que en lo Paradis no devien ser millors y que quedo molt obligat a tan lindo regalo y prengan totas esta per propia que veig es descortesia no respondrer a cada una de las cartas, ni mes possible porque tinch fatiga major que en Mataró, perquè de totas parts baixa gent a curar, y nom donen lloch de menjar molts ocasions, que no se quem facia, si men torna a Mataró o fora Regne; la Sra. Catharina que me comane a Deu. Digué un metge del Vallés, a un altre de esta ciutat que ab eixos dias que havia estat a Mataró y Vallés, havian contat, jo havia donat de gastos als metges, barbés y apotecaris, passadas de sis centas doblas y que ho ohí y no anava de xanxa y aixis vejen V. M. com puch tornar a causar tants grans gastos, sino es que Deu ho vulla encomanienme al Sr. en tot ly sapie donar gust, que jo tots los dias los encomano a ell en la missa, molts recados al Sr. Salvador, a la Sra. Catharina, Sra. Theresa, a la Sra. Maria Quingles y tota sa cas y V.M. sels pendrà a medida de son gust ab tota la plenitud del Esperit Sant, lo qual nos inflama tots los nostres cors. Amen. 14 maig 1701. Servus inutilis Christi y de V. M. lo Dr. Joseph Oriol.⁵⁴

Carta núm. 17, de 20 de maig de 1701, a Esteve Laverni

L'autògraf es guarda a APP, DA, peça 7. El text original també es troba a PE. f.65 v.

La família Laverni es fa ressò, en una carta, del que diu l'opinió

54. PE, f. 64 v.-65.

pública, que s'impedirà al sant de curar. Són instigacions interessades dels qui veuen l'activitat curativa del sant com una competència il·lícita. Possiblement també es respirava ja alguna notícia de l'actitud que els amics del sant tenien respecte el fet que aquest havia de deixar la seva dedicació taumatúrgica pel bé de la salut del mateix sant. A finals de 1701 ja li han prohibit curar (vegeu la carta núm. 23). El sant parla que el carisma de curacions el rebé en la seva ordenació sacerdotal i per tant el títol del seu exercici és el seu mateix sacerdoci.

Señor meu, Esta es per desasustar a V.M. y a tota sa familia (la qual asseludo y me alegre gozen salut), ja la goso per lo que V. M. sia servit manarme, encara que ab major fatiga de curar que en privar de curar, que quant me ordenaren de sacerdot, ja me donaren lo poder, mes lo posaro per obra, y passarme a mestre, no es estat fins al cap de 20 anys de prenentatge. Temo que passada la octava de Corpus, ho poch mes allá, no hage de acompanyar un amich fins Arenys, y si per cas me alegraré de poderlos tornar a veure, entre tant se aconsolaran las fillas y Salvador, de exos Sperits Sants, que jo he quedat molt aconsolat del regalo de las prunas y llimonas per una malalta, la qual los encomana a Deu y jo no me olvido com tinch obligació y no se si la Sra. Catharina pensa encomanarme a Deu, com jo penso en sas cosas, estimaré ley digue y que distribuesca eixos Esperits Sants. Lo Sr. los replezca de son Divino amor. Amen. Maig 20 de 1701. Sdor. de V. M. q. b. s. m. Dr. Joseph Oriol.⁵⁵

*Carta núm. 18, del 23 de gener de 1702, a Caterina Laverni
(el sobre està dirigit a mossèn Fèlix Portell)*

L'autògraf es guarda a APP, DA, peça 8. El text també es troba copiat a PE, f. 66 v.

El contingut de la carta són consells de direcció espiritual a Caterina Laverni. L'encamina a una vida d'oració en el recés. L'equilibri prudent del sant es manifesta en el fet que les ocupacions dedicades a la caritat externa no han d'impedir, en la destinatària, la unió amb Déu.

55. PE, f. 65.

Hermana en Christo. La sua tinch rebuda y no me es nou lo que me escriu, be sap V. M. quant la prediquí que lo Diable ly faria guerra pera impedir la execució del retiro, ja noi ne havia de fer cas, bastava lay hagues dit que qualsevol cosa que ly succehis no se trontollés, y aixis no se ly fora desencodernat lo seu esperit conforme scriu yo la vull prompte per rebrer qualsevol encuentre sia de Deu, sia del Enemich, sens que V.M. se desasocegui, ni se desencodernia, vull que fassia cara a qualsevol encuentre ab pau i socego com si fos a son retiro mentres la borrasca duria y avensa açoçegada sen tornia al retiro y si al cap de un o dos días de retiro ha de tornar axir per força, isquia alegrement a exercitar la caritat y tot emplenantse ab lo trafego vaje ab lo animo recullit y no portia pressa de que la fatiga de la activitat se abrevie per podersen tornar al retiro, perque Deu també es en la ocupació de la charitat com en lo retiro y de voltes hi es mes, y axis jo la vull onsevulla será ab Deu recollida en lo interior, de pitjors sen veura si Deu plau, no cal sino aprofitarse y no desencodernarse, baste per ara. Al Sr. secretari ab sa modestia interior que no dexe de perseverar en tenir paciencia en sofrirla que encara que li apar mai sea de acabar, ja se acaba quant se cabara de resignar en sofrir, y en fugir de totas aquellas cosas, que aun te alguns apegos, y arrimos spirituals, y me encomane a Deu en tot li agrade. Amen. Valet omnes in Domino semper, atque gaudete in tribulationibus vestris, Gener 23,1702. Servus inutilis Christo y de V. M. y demes, q. b. s. m. lo Dr. Joseph Oriol.⁵⁶

CARTES DIVERSES

Són les cartes núms. 19, 20 i 21. Estan dirigides a la casa de Cardona.⁵⁷ Per la naturalesa de la carta núm. 19, es dedueix que era estiu.

56. PE, f. 66 v.

57. Alguns biògrafs dubten de qui foren els destinataris d'aquest bitllet. Vegeu J. B. MASDEU, *Vita del novello Beato Giuseppe Oriol*, Roma 1806, p. 171 i N.1- 150-151. A APP, Lligall D. 3, peça 5, hi ha còpies dels autògrafs i abans dels esmentats s'hi diu: «Còpia de uns bitllets escrits per lo Rvnt. Joseph Oriol...al Sr. Dn. Francesch de Cardona y sa muller».

I possiblement fos del 1701, atès que així té sentit la carta núm. 21, en la qual el sant respon que «té orde de no anar a ninguna casa de malalts». Encara que també alguna temporada de 1700 se'l podria haver privat de curar, no consta documentalment, mentre que sí consta que a finals de 1701 ho tenia ja prohibit (vegeu les cartes núms. 21 i 23.).

Carta núm. 19, estiu de 1701 (?), a la senyora Mariana de Cardona

L'autògraf es guarda a APP, DA, peça 6. El text també està a PE, f. 64, document núm. 9.

Sra. Es menester que V.M. posia vela o fassa que se ennovole, si vol que lo sol no done calor, com pug jo anar aquí ab est calor, lo que me dona gust que los xics estigan bons y los Pares, lo demes a la vista quant estiga nuvol sino es ara sia per lo hivern que fara fresca, estiga bona y no menge freces y una brassada al noy y mols recados als pares. Deu la gtr. Sdor. de V. lo Dr. Joseph Oriol.⁵⁸

Carta núm. 20, sense data: la destinatària sembla la mateixa senyora Cardona

L'autògraf es guarda a APP, DA, peça 6. El text també es troba a PE, f. 64, document núm. 10.

Jo no entench sas penas no splicantlas. Deu la gt. ja li encomane a Deu lo noy y los demes.⁵⁹

Carta núm. 21, probablement de finals de 1701, a Francesc de Cardona

L'autògraf s'ha perdut. El text original es troba a PE, f. 64.

58. PE, f. 64.

59. PE, f. 64.

Sr. meu. Tinch orde del Pare Espiritual ames del metge de no anar a ninguna casa de malalts, ni en la iglesia ni altra part a señar i axis no es possible, que altrament seria faltar a la obediencia, me desplau no poderlo servir, ja lo encomanaré a Deu. Servidor de V. M. Lo Dr. Joseph Oriol.⁶⁰

Carta núm. 22, sense data, a Sor Mariana Sabater

L'autògraf s'ha perdut. A PE hi ha el text original, f. 66.

Sor Mariana Sabater fou religiosa del monestir de dominiques de Nostra Senyora dels Àngels de Barcelona. Entrà a dit monestir el 1687 i hi morí el 1704.⁶¹ Pel context es dedueix que era dirigida espiritual del sant. Aquesta carta, la posseí primerament Salvador Laverni, de Mataró, i posteriorment el seu hereu, el doctor Josep Bruguera i Rossell, pare de la que fou priora del monestir dels Àngels, Sor Josepa Bruguera.⁶²

Tinch molta dificultat en anar aquí, semean osentades les ganas. Nostre Senyor sap perque, nos moga dels ordes de son confessor, comaniam a Deu queu necessito molt, que jo per V. M. y per las demes de eix convent ja o fare. Deu la quart. Servus inutilis Christi y de V. M. Lo Dr. Oriol.⁶³

Carta núm. 23, de 8 novembre de 1701, a la senyora Maria Teresa

El document autògraf està en poder dels hereus del senyor Prats i Tomàs. A APP, lligall DA, peça 12, hi ha la fotografia del document i la seva transcripció mecanografiada.⁶⁴

No s'ha pogut esbrinar qui era la destinatària d'aquesta carta. El document serveix per a afermar les notícies que en els últims mesos de

60. PE, f. 64.

61. PE, f. 33 v. Cf. N, 1, 151-152.

62. PE, f. 34.

63. PE, f.66.

64. Aquesta carta va ser publicada per primera vegada per R. LLATES, *Vida de san José Oriol*, Barcelona 1953, p. 280.

la seva vida li havia estat prohibit de senyar malalts, amb algunes excepcions.⁶⁵

Sra. Maria Theresa. Sento molt lo desconsuelo en que D.m. se troba del Pare que avent mudad de ayres no aje trobat millora y que ans be se lian esdevinguts alguns dolors que van divegan per diferens parts del cos, y que varias medecinas sean aplicat y ninguna ha aprofitat y que perso li scrigue si dexava las medecinas, al que li responch que tant com axo de dexar las medecina del tot, no pug aconsellaro, fins que una persona sapie lo mal qui es, si lo Pare agues descobert lo mal qui es, y de aqui se aguera pogut judicar si las medecinas curan de conveniencia o no, y lo venir a probare ja noya per la present ocasió, perque lo metge y lo confessor me an sospes en tot lo curar, lo que li aconsello es que lo seu Pare continue en senyarse ab fe, y tota las confiances pose en los mérits de Christo N. Sr. y en Maria Santissima resanli la Salve Regina be, que jo amb mas pobres oracions ja lo tindré en memoria y tota la familia a la quala saludo en lo Sr. y a V.M. los vulla aconsolar abla milllora si conve. Deu la grt. de Ba. als 8 de novembre de 1701. Sdor. de V. M. Lo Dr. Joseph Oriol.⁶⁶

IV. ESCRITS DIVERSOS

En aquest apartat, hi englobem la resta d'escrits del sant. Són de diversa naturalesa, però poden ajudar a conèixer millor la seva psicologia, a més de donar-nos ocasió de saber per on es movia el sant i com actuava.

Fundació de misses

El text autògraf s'ha perdut. A APP, a P. 1. f. 762-765 hi ha la transcripció del text original

65. La raó que li prohibissin curar era per la fatiga que això li produïa i que feia témer per la salut del sant. Vegeu cartes de mossèn Balma de 8.11.1701 i 28.2.1702.

66. PE, f. 69.

El dia 23 de juliol de 1691, el sant féu una fundació de misses a favor de les ànimes dels difunts pels quals ningú encomanés sufragis. ¿D'on va treure el sant els diners per a fer tal fundació? Pau Morreras, testifica, l'any 1772, que «per lo que ha ohit dir als arxivers de la iglesia del Pi, sap que lo servent de Déu feu una fundació de missas per sufragi de las animas de aquellas que han mort pobres, enterrats per mor de Deu, que li apar deyan contà de capital 311 lliures; la qual encara persevera, y que dit capital ha ohit dir eren dels drets de casa sua».⁶⁷

El text original està escrit fragmentàriament en llatí i en català de l'època.⁶⁸

In Dei nomine noverint universi, quod ego Dor. Josephus Oriol presbiter in Ecclesia Parroquiali Beatae Mariae de Pinu, prentis Barnen. civitatis... ad Laudem et gloriam ommnipotentis Dei, ejusque sacratissimae et intactae Matris Virginis Mariae, totiusque supernarum Curuae et ub remissionem peccatorum meorum: Gratis et ex mea certa scientia, instituo et fundo in altari Stae. Spinae dictae Parrolis Ecclesiae Batae Mariae de pinu presentis civitatis Barnensis, quadraginta octo Missas annuales submissa voce, cum absolta in fine uniuscujusque aspergendo aquea benedicta, charitatis sex solidorum, quatuor in quolibet mense anni, perpetuo celebrandas, pro salute et requie animarum deffunctorum qui in dicta Ecclesia, seu in ejus cimiterio amore Dei sepelientur una scilicet pro quolibet deffuncto, pro illis videlicet, qui de domo suaz missam no habebunt, et non pro aliis; quasquidem quadraginta octo missas annuales celebrari habeant per turnum Rdi. Rectoris, Beneficiati, Capellani, passionarii et Vicarii dictae Ecclesiae in dicto altari Stae. Spinae, in quolibet alio ex privilegiatis Dictae Ecclesias, die quo dicto deffuncto ecclesiastica dabitur sepulturai presentis corpore, et non alias, si dies ipse impeditus non erit, sin autem die sequenti non impedito; incipiendo celebrare quanto citius possit, facto smertio dotationis, infra. Ceterum quia unaqueque Pia Institutio meretur dotatione decorari, et competeni redditu, seu charitate locupletari cum obtet premium quique labor, et qui altari servit,

67. P2, f. 1261.

68. A l'apèndix documental, núm. 2, hi ha la versió catalana d'aquest text.

et qui altari servit, de altari vivere debet, ideo pro dotatione presentis institutionis, dono et offero assignoque et consigno Domino Deo, et dictae piae Institutionis, et pro eis vobis Rndis. Rectori, et Communitati presbiterorum dictae Parrolis. Ecclesiae Beatae Mariae de Pinu presentis civitatis Barnensis. hius presentibus et inferiur acceptantibus, et vestris perpetuo sexcentum duñcentum octoginta octo liabae pro charitate dictarum quadraginta octo missarum annualium, octo librae pro duobus denariis, quos in fine cujuslibet missae dari habeatis al escolanet que la ajudarà pro labore de ajudarla y administrar lo salpasser, dit escolanet ab granatxa o roquet, ete reliqua quindecim libae pro salario exactinis reddituum dictarum terecentum undecim librarum, quas siquidem tercentum undecim libras, dicere, et scribere promito vobis in tabula cambii, sive depositum communem presentis civitatis Barnensis., a qua levari nequeant, nisi pro smertio, seu smertiis faciendis in loco tuto et seculo ad forum censualis mortuo ad opus dictae institutionis, et in casu licitationis pretium, seu pretia deponentur in dicta tabula, a qua etiam levari nequeant, nisi pro simili smertio faciendo super loco tuto et seculo, ad vestra et vestrorum cognitionem, et hoc fieri habeat totius quoties licitationis casus evenerit, et in re seu smertiis faciendis de hujusmodi clausula mentio fiat, ut presente Institutio sit perpetua perduretque in futurum. Has itaque &, sicut melius &, cum pactis tamen et conditionibus infra et sequentibus videlicet,

Que per quant jo dit Dor. Oriol he tingut mira y cuydado en saber quants morts se acostuman enterrar uns anys ab altres en dita iglesia del Pi, amore Dei, que no tingan missa de sa casa y que en atenció de això he fet la present institució crescuda y avansada de missas y que sens ningun dubte hagus respecte als anys passats i sobrra alguna missa, detretes les que se hauran celebrat per los enterrats amore Dei, que per so totas las que sobrraran se hagen de celebrar per salut y repos de las animas mia, de mos pares y de aquells per qui jo pogues estar obligat a pregar a Deu N. Senyor.

Item ab pacte que si per cas en lo curs de algun mes o mesos se esdevindrà no haveri morts que se hagen de enterrar amore Dei que ales hores se retarde la celebració de ditas quatre missas que en quiscun mes se han de celebrar dins als ultims quatre dias de tal dit mes, porque podria ser no haveri morts en lo principi, ni medi de dit mes y haverni en lo ultim y de aquexa

manera estan sempre ala mira, vehent venir lo temps y tindran las missas per celebrar, y si per cas en lo ultim de algun mes se preveya no haveri malalts moribunds ques cregues que algun de ells se haurien de enterrar amore Dei, en tal cas se podra retardar la celebració de ditas quatre missas, fins al ultim dia de tal mes i nomes.

Item ab pacte que si per cas en algun mes se sdevenia haveri mes morts que no en altres y no abastessin las quatre missas destinadas per aquest mes, que en tal cas se anticipen las missas del mes seguent per ser ma intenció, que quiscun mort que se hauria de enterrar amore Dei que no tindrà missa de sa casa, la tinga de las fundadas abla present institució, lo mateix dia del enterro present lo cos, sens poderse retardar a altre dia, no essent dit dia impedit, com li es advertint que las missas se degan anticipar en dit cas dels mesos següents de aquell any y no de altre.

Item ab pacte que si per cas jo en algun temps durant ma vida per rao de malaltia grave, o altre qualsevol accident me trobare en extrema necessitat per subvenció de la qual necessitare de algunas assistencias, que en tal cas dits Rnts. Rector y Comunitat sils apareguere be, y no altrament, puguin de llur propia autoritat cessar en la celebració de ditas missas y donarme en lo interim de la necessitat los reddits o fruits de ditas trescentas y onze lliuras.

Item ab pacte que la present Institució nos pugua commutar ni aplicar a altra funció, o pia Causa, per ninguna causa o rahó etiam que fos en forsa de algun decret o Indult Apostolich, per ser ma voluntat que sempre sie constant y permanent de la manera que esta disposada.

Item ab pacte que en cas que part de la propietat de ditas trescentas y onze lliuras in solutum donadas, se perdes, o no reddituas cosa alguna que en tal cas, no obstant lo incobrable, si del cobrable que y quedara segons la ocurrencia del temps en que succehira y extara quantitat competent per la charitat de ditas quaranta vuyt missas que nos pugue reduhir lo numero de ellas pero si de la quantitat cobrable noy haurà sufficient charitat, puguin dits Rnts. Rector y Comnitat de llur propia auctoritat sens dependencia ni decret de algun superior reduhir lo numero de ditas missas al respecte de la quantiat cobrable asenyalant de charitat a quiscuna lo que ales hores se acostumara.

Et sic cum dictis pactis, et non sine eis presentem facio institutionem et foundationem. Insuper convenio et bona fide

promitto vobis, ac etiam sponte juro in animam meam per Dominum Deum, et ejus sacra quatuor Evangelia menibus meis supra positis predicta omnia, et singula attendere, et complete ratta atque firma habere, et non revocare, nec in aliquo contrafacere vel venire jure aliquo, causa, seu ratione, renunciare large quantum ad hoc annibus et quibuscumque legibus, juribus, usibus rationibus et consuetudinibus contra praedicta venientibus, vel repugnantibus mihi que quovis modo instantibus, supplicans Ilmo. et Rdm. Domino Barnensis Episcopo, aut ejus in spiritualibus et temporalibus et officialis quatenus in praedictis omnibus et singulis suam dignetur interponere auctoritatem pariter et decretum

A Barcelona dia 18 de juliol de l'any de la nativitat del Senyor de mil sis cent noranta u.⁶⁹

DIPÒSIT EN FAVOR DE LES FILLES DE CATERINA BRUGUERA

L'escrit original és a APP, DA, peça 9.

L'any 1694, el sant va dipositar a l'Arxiu de Santa Maria del Pi 75 lliures a favor de les filles de Caterina Bruguera, dida que fou del sant, com a dot de casament. El text no és totalment autògraf del sant. Només hi ha cinc ratlles escrites per ell

Jo Josep Oriol pre., beneficiat de la parrochial iglesia de Ntra. Sra. del Pi he depositat en la caixa del present arxiu, 75 lliuras repartidoras per iguals pars entre Coloma Bruguera, Isabel Bruguera y Mariana Bruguera, fillas de Antoni Bruguera, baster de Barcelona y de Catherina Bruguera conjuges, per col·locació de matrimoni espiritual o carnal. Y si faltan ditas fillas, dita quantitat se haja de entregar a dita Catherina Bruguera mare de las sobreditas. Vuy a 7 de setembre de 1694.⁷⁰

69. P 1, f. 762-765.

70. P1, DA, peça 9.

POESIES

Els autògrafs s'han perdut. Només en queden les transcripcions del pare Nadal.

Aquestes poesies no foren presentades en els Processos barcelonins. Possiblement els seus propietaris no sabien que era convenient presentar-les al tribunal dels processos de Beatificació. Sortiren a la llum pública després dels processos i en dona notícia el pare Nadal. Considera que dites poesies van ser compostes pel sant en ocasió de visitar un pessebre que el marquès d'Aitona havia regalat a Jerònima Llobet.

Si poèticament no tenen cap importància, espiritualment són com espontànies exclamacions del sant en les quals es percep la seva ingenuïtat i confiança en el tracte envers Déu i la intensitat d'afecte amb què s'hi dirigeix, amb perfecta coherència amb l'espiritualitat de la nit fosca.

-Es tan feliz el retiro de esta cabaña
que si otros lo supieran me acompañaran.

-Nadie me podrá sacar de mi retiro
sinó el amor abrasado que tengo a este Niño.

-Voy peregrinando buscando a mi Dios
dexamelo ver y descansaré.

-Per cert que seré lo primer
que al Niño adoraré.

-El Verbo del Padre niño, llorando por mi
Ya no hay mas que decir

-Un àngel he sentit cantar.
Que per cert me ha fet despertar.

-El rostro me tinch molt de limpiar
per al Niño adorar.

-Cla, Cla, no me hagan sombra
que quiero ver a Dios hombre.⁷¹

71. N, 2, 323-348.

Testament

La transcripció de l'original es troba a APP., P1, f. 761-768

El dia primer d'abril de 1678, el sant iniciava el seu segon viatge a Roma. Com que l'objectiu que pretenia era anar a missions i morir màrtir per la fe, havia manifestat als amics barcelonins que marxava per no tornar. En un home curós com ell, no és estrany que pocs dies abans de la partida volgués deixar les coses ben arreglades i fes testament. Pot suscitar curiositat el que si determina no tornar a Barcelona, decideix ser enterrat a la capella de sant Lleopart, on tenia el benefici del qual era titular.

En tot el document es nota la manera de ser d'Oriol; l'home puntualitzador que no oblidia detall, sinó que tot ho té en compte per disposar, en les eventualitats possibles, el que calgui fer.

El dia 21 del mes de març de l'any del Senyor 1698, en nom de Nostre Senyor Déu Jesucrist y de la gloriosa e humil Verge Maria, mara sua amen.

Jo Josep Oriol pbre. Dr. en Sagrada Teologia, beneficiat de la Iglesia parroquial de Nostra Sra. del Pi de la present ciutat de Barcelona, fill legítim y natural de Joan Oriol, velluter, ciutadà de Barcelona y de Gertrudis, conjuges defuncts, sá per la gràcia de Déu del cos y enteniment, fas y orden mon testament, última y darrera voluntat mia, en y ab la qual elegesch marmessor y del meu present testament executors, el Rnt. Bernat Roig pre. en dita iglesia del Pi beneficiat, procurador de la Rt. Comunitat de dita iglesia, Joan Pau Mas, espaser, ciutadà de Barcelona, cosí germà meu y Anton Navarro, notari públich de Barcelona, avall escrits als quals tots tres, dos o un en ausencia, nolencia o deffecte dels altres, o de altre de ells, com mes clarament puch, prech que si a mi me esdevindrà morir abans que jo fasse ni ordene altre testament, cumplen y executen eo cumple y execute lo present meu testament conforme per mi avall trovaran ordenat y disposat.

Primerament y abans de totas cosas vull, orden y man que tots los deutes que lo dia de mon obit deuré y tots los torts y injuriació de las quals jo seré tingut y obligat, sian pagats y satisfets de mos bens, breu, simple, sumariament y de pla sens estrepit, ni figura de judici, la sola veritat del fet, atesa y considerada segons millor los tals deutes, tots y injurias mostrar y

probar podran per cartas, testimonis, albarans o altrás legítimas probas y documents.

Elegesch la sepultura al cos meu fahedora en dita parroquial iglesia de Ntra. Sra. del Pi, dins la capella de sant Llorens⁷² y sant Climent, en la qual es fundat mon benefici, volent sia posada una llosa o pedra ab lo meu nom desobre y en cas no hi haga lloch dins, vull sia enterrat devant dita capella, la qual sepultura vull sia feta o coneguda de dits marmessors y conforme se acostuma als Beneficiats de dita Iglesia, volent sia pagada de aquelles sinquanta lliures que per dita efecte deposí en lo Arxiu de dita Rnt. Comunitat del Pi, als dotse de Nobembre proppassat y si res y sobrara, sia distribuít en missas de charitat de sis sous celebradoras en dita iglesia per raó de ma anima y si per cas me esdevindrà morir en altra part fora de la present ciutat que sen tinga noticia, vull també que ma sepultura sia pagada de ditas sinquanta lliuras.

Item deixo y llego a Hieronima Llobet, donzella que habita en lo carrer Dagueria de la present ciutat, tota la mia roba de calsar y vestir perque ne dispose a sa voluntat, menos la capa curta de xamellot que la deixo a Thomas Milans, mestre de capella del Palau de la Comtessa, parent meu.

Tots los altres, empero, bens meus, mobles e immobles haguts y per haver, drets, veus, forsas y accions mias universals qualsevulla que sian y a mi me pertanguen y pertanyer pujan ara y en lo esdevenidor per qualsevulla rahons, drets, titols o causas, deix y atorch a Nostre Sr. Deu Jesuchrist y a la mia anima, instituintlos a mi hereus universals volent que encontinent seguit mon obit per dits marmessors meus, se entreguen de mes bens que tant solament consisteixen ab alguns llibres, los hábits de Chor, una Palla o Sant Christ de marfil, ab creu y peanya de ebano y capa de palla y algunas pencions de censos quem deuen de mon benefici y del quen resultara ne sian fetas tres parts iguals, una de las quals sia donada als pobres y lo restant tercera part sia distribuída en la celebració de missas de charitat de sis sous en dita iglesia del Pi, per salut y repos de las animas mias, de mos pares y demes de ma obligació donant y cometent a dits

72. La primera dedicació de la capella fou a sant Llorenç i a sant Climent. En el temps del sant s'havia canviat la dedicació a sant Lleopart. Vegeu: T. VERGÉS, *Santa Maria del Pi i la seva història*, Barcelona 1992, p. 90-91.

marmessors meus o cerca las demunt ditas cosas mas veus y forsas ab plenissima facultat y indeficient potestat.

Revocant, cassant y anul·lant ab lo present meu testament tots y qualsevols altres testaments codicils y altres especies de ultima voluntat per mi fins lo dia present fets y fetas en poder de qualsevol Notari, encara que en aquells y aquelles hi hagues posades qualsevols clausules e paraules derogatorias de las quals ab lo meu testament ne tragues de fer expressa menció, car de aquells y aquellas me pent y vull lo present meu testament a tots los altres prevaler.

Aquesta es la mia ultima y darrera voluntat la qual vull que valga y valer pugua per dret de codicil o per aquella especie de ultima voluntat que millor de dret podrà valer y tenir.

De la qual mia testamentaria disposició lo obit meu seguit, vull ne sian fetas y ordenadas una y moltes copias y trasllats quants y quantas demanadas ne seran per lo hereu, llogataris y altres de qui sera interes.

Fet fonch lo present testament en Barcelona als trenta un dias del mes de mars, any de la nativitat del Senyor 1698.⁷³

BIOGRAFIES DE LES PERSONES QUE EL SANT CONFESSAVA

Biografia d'Helena Torras

El manuscrit autògraf es troba a APP, *Llibre d'Obits*, manuscrit 1695-1708. f. 27 v. Ocupa tota la pàgina i són 40 línies manuscrites

73. P 1, f. 761-768 v. En el testament s'ha esmentat un dipòsit de 50 lliures fet a l'Arxiu del Pi per sufragar les despeses de l'enterrament. El document, malgrat no sigui autògraf del sant, és manifestatiu de la seva voluntat i el transcrivim a continuació: «Vuy als 12 de novembre de 1697 lo Dr. Joseph Oriol prev. beneficiat de la present iglesia ha dipositat en la caixa del present arxiu, sinquanta lliuras y ditas han de servir per los gastos de combregar y sepultura que se offerira fer seguit son obit volent que dita sepultura se li fassia en lo modo y forma que se acostuma de fer en los demes beneficiats de la present iglesia ab tal que no excedesca de quatre capas y vuyt atxas y pagats dits gastos si queda alguna cosa se aja de celebrar missas de charitat de sis sous; si per cas la sepultura fos en altre part se aja de pagar de las 50 lliuras. Y si ditas 50 lliuras no se aguessen de menester per quant la sepultura fos satisfeta per altre part, vol que dita quantitat de 50 lliuras sian aplicades per missas resades de charitat de sis sous en la capella de de la Sta. Espina». (APP, Lligall: Dipòsits de la Comunitat, llibre núm. 1, 1641-1735, f. 7 v.)

pel sant, en una caixa d'escriptura de 35,5 per 16,2 cm. aproximadament; hi ha 4 cm. de marge esquerre. En la part superior del marge hi ha escrit «Elena Torras».

Va ser dirigida espiritual del sant, el qual la va guiar pels camins que ell tenia experimentats. El resultat va ser portar la seva dirigida fins a elevats graus d'oració, tal com ell descriu en aquesta breu biografia.

La relació entre el sant i Helena Torras no és versemblant que existís ja des de l'inici del sacerdoci del sant. El pare Nadal creu que va ser a partir de 1692.⁷⁴

L'original està en llatí.⁷⁵

Die vigesima octava Januarii Anni Domini millessimi sexcentessimi nonagesimi septimi, sepulta fuit (ante columnam seu Arcum dividens capellas Sti. Joannis, et sanctorum Laurentii et Clementis hujus Ecclesiae Beatae Mariae de Pinu) Elena Torres virgo aetatis circa triginta Annum, filia de Joannis Torres de Sallureda, agricolae et Margaritae, conjugum defunctorum Parochiae Sti. Asiscli, vulgo dictae Snt. Iscle de Vallalta, dioecesis Gerundensis Principatus Cataloniae. Cujus vita pauper et humilis, valdeque obediens fuit; modesta seu verecunda omnibus per suam naturalem quietem et passibilitatem multum amabilis. Abstinencia admirabilis, a pueritia carnes aborruit, parca in cibo et potu; fere per tres annos ultimos suae vitae transivit solo pane et aqua contenta, et per multos dies semel post solis occasum, sicque Quadragesimas et Adventus; per multosque dies, et multas fere integras septimanas et Adventum unum (exceptis dominicis diebus) nullo cibo corporali utebatur, sed solo Eucaristiae Sacramento quotidie in hac Ecclesia reficiebatur. Flagellis aliisque mortificationibus cum longis vigiliis corpus suum domabat, et quando urgebat necessitas sumendi somnum, erat brevissimo tempore, aut super nudas tabulas, vel humi cubando, aut sedendo, et in omnibus semper pendebat a concilio Directoris. Solitudinis amicissima, fere semper in cubiculo suo clausa, in oratione, seu contemplatione assidua et arida, quia de consolationibus quibus Dominus animas suas in hac occupatione solet recreare, parum recepit; semper sentiens in corde suo; Pati, Pati, et non Mori, et sic constanti

74. N, 1, 135.

75. A l'apèndix documental, núm. 3 hi ha la versió catalana d'aquest text.

hilarique animo resignata hanc crucem usque ad ultimum reportavit horrendas daemonum apparitione instar coerulei luminis saepe videns contemnebat, variisque opressionibus et doloribus vexata, omnia virili animo tolerabat. Mense uno antequam in febrim incidere per pluries (Domino loquente in corde ejus), haec verba audivit, «filia, nunc comede, necesse enim tibi est alimentum, quia horribilis poenae te exspectant» et statim sensit se cum libertate, et concilio Confesarii carnes comedit, et vix reparata, sicut Domino placuit, ita factum fuit, incidit in febrim et in horribiles poenas suffocationis vehementium dolorum capitis, sic citatis intolerabilis, et aliorum magna cum patientia pro Domino sufferens usque ad ultimum, in quo transitu magnam laetitiam, et consolationem a Deo recipere circumstantibus demonstravit, qui subito non sine admiratione circumfusi sunt gaudio magno, dieque vigesimo sexto *praedicti mensis*, et Anni, raeceptis omnibus Sacramentis circa mediam noctem Coelum (pie creditur) evolasse. O, quam bene de ea dici potest Sapientia cap. «consummata in brevi explevit tempora multa etc».

In perpetuam rei memoriam, et ad majorem gloriam Dei, instantique plurium petitioni obtemperans, hanc brevem narrationem facio ego ejus Confessor, et Director Josephus Oriol Sacrae Theologiae Doctor, Beneficiatusque hujus Ecclesiae Beatae Mariae de Pinu civitatis Barcis.⁷⁶

Biografia de sor M. Magdalena Rialp i de Jerònima Llobet

En els llibres dels Processos en què es recolliren els suposats escrits del sant, s'hi troben les biografies de sor M. Magdalena Rialp i de Jerònima Llobet.⁷⁷

Consta que ambdues foren dirigides espirituals del sant. Quant a les esmentades biografies, malgrat que se li atribueixen —i encara que s'accepti que en alguna cosa hi intervingué el sant—, hi ha raons per dubtar que fossin escrites principalment per ell.⁷⁸

76. P2, f.1261.

77. PV, f. 19 i 49.

78. Per a les raons que procuren provar que les esmentades biografies no van ser escrites per sant Josep Oriol, vegeu F. NADAL, *Vida del Beato Doctor Josef Oriol*, Barcelona 1816, p. 1, 130-131.; APP, PV, f. 19-48.

Especialment cal destacar que en les esmentades biografies s'hi troben detalls i frases del temps en què consta que el doctor Oriol no era encara director de les penitents esmentades i que és versemblant creure que no podia escriure-les, com si ho hagués ell mateix viscut.

J. F. Masdeu, en la biografia que va escriure sobre el nostre sant va donar una síntesi de les biografies esmentades, les quals després van ser recollides per la major part de biògrafs, encara que no n'esmenten l'origen.⁷⁹

La noble senyora donya Mª Magdalena, filla de Dn. Joseph de Rialp y de donya Francisca Safont, nasqué en Catalunya, en Plan d'Urgell a 2 de febrer de 1668. Començà a donar probes de sa virtut desde la edad de 8 anys. Fugia de sos iguals y buscaba la companyia de persones sabias y ancianas, de les quals pogués aprendre bones máximes. Se recollia a orar, sempre que podia ferho ab dissimulo y's llevava del llit per igual motiu, dues o tres hores ans de dia. Veia una vegada en somnis, rodejat de llums, Ntre. Senyor crucificat; abraçantlo tendrament, li prometé no ofendre'l mes. Plena la seva ànima d'eixos bons desitjs refusà ab molta constancia tot partit de matrimoni, y consagrantse a Deu en lo Real Monestir de Sant Jeroni de Barcelona, feu ab lo major goig sa professió religiosa, en lo dia 16 d'abril de 1686. Començá a distingirse desde llavors entre les demes companyes per sa exemplaritat, humilitat, observancia, retiro, oració y penitència. Tan humil era y tan baix concepte tenia de si mateixa, que no sabia entendre com hi hagués persones que la sufrissin y volguessin tractar amb ella. La oració fou sempre la qu'en diuen de quie, no tenia capacitat, com ella deya per discursos y reflexions. Desde l'any 1695, donà principi a una rigurosa abstinència, sens menjar absolutament sinó lo poc necessari per viure, que era d'ordinari sols pa y una sola vegada al dia. Algunes vegades s'aparta d'eix genero de vida o per indisposicions o per concell de sa germana monja, o per parer d'altre, mes conegué ab lo favor de Deu que no naixia son regalo de bon esperit, y tornà ab gust y profit com li aconsellava son Director, a sos antichs dejunis. Se mortificaba, sens aço ab cilicis y ab caminar moltes vegades descalça y dormir vestida sobre una cadira mentre

79. Cf. G. F. MASDEU, *Vita del novello Beato Giuseppe Oriol*, Roma 1806, p. 156.

no li destorbava la obediència. En lo mes de juliol de 1687, sofria tentacions molt fortes contra la puresa per 15 dies seguits; pero ab l'us frequent de la disciplina y d'altres penitències semblants, tornà a fruir de sa tranquil·litat y sossego. En lo temps en que son director s'ausentà de Barcelona, desde'l dia 2 d'abril fins a 22 de maig de 1698, patí indisposicions y dolors y sobre tot una gran sequedat d'esperit que la enagenava de la oració y de la observancia religiosa. Per endavant feu Deu majors probes de la virtut de sa sirventa, preparantla ab gravissims torments, així corporals, com espirituals, a molt grans y distingits favors, entre los quals fou molt singular lo de sentir ab la mayor viveza en sos peus y mans y en son cap y cor, los agudissims dolors de la passió de Jesuchrist y particularment los de ses cinch llagues. Foren frequents desde llavors, sos extasis y visions, de quals admirables efectes poden dar testimoni, a mes de son Director, algunes de ses companyes, ya veyent al Infant Jesús, ya veyent la gloria de Deu, ya una multitud d'angels, ya la mansió deliciosissima que havia d'ocupar en lo cel, ya la que tenia disposada lo piadós Senyor, per altres personas a qui ella amava molt, y eixes eran ordinariament ses visions intel·lectuals com varies de les de Santa Teresa de Jesus y algunes eran semblants a les que diu lo Bto. Joan de la Creu, esser les mes clares y perfectes que's concedeixen a criatura mortal.

Prosseguí vivint després d'açó en una continua alternativa prodigiosa de dolors y plahers y de torments y goigs, y un mati, ans del dia, en la oració li vingué una inteligencia infusa de la hermosura de Deu que no sabé trobar explicació... y tot quan veyia, no veyia sino hermosura, y que tota estava plena y circuida de aquella hermosura y totes les criatures estavan plenes de aquella hermosura y axó aixis com ella ho veyia també li apareixia que tothom ho veyia confome ella ho mirava y li apareixia que sentir lo contrari no ho sabia fer; obrava y feya les coses sens perdre la vista de aquella hermosura y quedava ab una gran pau gojosa que li apareixia estar dins un gran paradís.⁸⁰

80. B, 642-644.

3) *Biografia de Jerònima Llobet*

Malgrat no sigui, del tot, original del sant, hi ha alguna relació, perquè en fou el director espiritual. J. F. Masdeu (*Vida del beato Josef Oriol*, Barcelona 1807, p. 215-217), en féu una versió resumida en castellà, de l'original català, que existia al monestir dels Jerònims de la Vall d'Hebron. Aquest manuscrit s'ha perdut i només en queda una còpia a l'arxiu del monestir de Jerònimes de Sant Maties de Bellesguard. J. Ballester (p. 644-645) féu la traducció al català, de la versió de J. F. Masdeu, sense fer referència a l'original català. I aquesta és la versió que transcrivim.⁸¹

Jerònima Llobet, filla de Isidre, daguer, nasqué en Barcelona a 12 de novembre de 1665 y desde sos mes tendres anys dona grans indicis de sa inclinacio a la santedat. No' n tenia sinó 6 o 7 anys quant dona principi a sos dejunis y penitencies. Moguda de un panegirich que escoltà del penitentissim Francisco Xavier y no n'havia encara complert 9, quan portada d'una veu interior començà a dedicarse al retiro y a la oració mental. Solia estarse en son aposento de genolls y'ls ulls tancats, abandonantse com en una especie de quietut, en mans de son criador y sentint moltas vegadas una flama extraordinaria que descobria frecuentment en l'encés calor del rostre. Permeté Déu que procuressin distreurela de sa devota oració, no solament los malignes esperits ab tentacions y fressas, sinó també sos mateixos pares, carregantla de ocupacions domestiques, despertantla a deshora, y assotantla y colpejantla sens compassió ni mida. Mes ella tot ho sofria ab admirable resignació per amor de son Deu crucificat, a qui, no tenint altra cosa que oferir, un dia sos llarchs cabells color d'or, que's posaren en lo cap del devot Crucifix de sa parroquia, no

81. El doctor Parés, postulator del Procés núm. 1, escriu: «*Noticias ahont se podrian trobar tal vegada cosas del Dr. Oriol pre*» (APP, Lligall D. 3, peça 4, p.1, nº 29). Quan especifica quines són aquestes coses, es refereix a la biografia de Jerònima Llobet, que es troba al monestir de Sant Jeroni de la Vall d'Hebron. Un religiós del mateix monestir diu que els quaderns de dita biografia tenen per autor al sant, però no la lletra. (Cf. R. LLATES, *Vida de san José Oriol*, Barcelona 1953, p. 143). Sor Antonia Berard, religiosa jerònima, declara que la relació biogràfica que tenen de Jerònima Llobet (actualment es troba a l'arxiu del monestir de Sant Maties de Bellesguard), és «en molta part escrita per lo predit servent de Déu» (Cf. APP, lligall D3, peça 3).

tenia mes que 12 anys, quant començà a resistir amb tot empenyo a les noves persecucions que varios, y varias vegadas, li mogueren perque's casas y no'n contava sino 13 quant tinguda falsament per energumena, se vejé subjecta la infeliç en plena iglesia a freqüents y ruidosos exorcismes que no mereixia. Altre treball sofrí després d'aquests que fou per ella mes danyos de tots. Seduhit per certes senyores, son confessor l'aconcellà a deixar-se vestir elegantment y acompanyarse ab elles, novetat que produí en la minyona alguna distracció y lleugeresa per espay de 3 o 4 anys, fins que moguda de interiors aspiracions y veus de Deu, se'n tornà als vestits propis de son estat, y a son antich retiro y oració. Lo confessor conegué llavors son engany y començà a desconfiar de si mateix y per consell d'uns PP. Cartoixos, y d'altres ascétichs, als quals venerava, encomenà ser confessada a un segon Director, qui tenia fama de santetat y doctrina, mes era molt jove y poch experimentat y doná molt de sofrir, per això mateix, a sa penitent; la qual varias vegadas no sabia que ferse, ni que deixar de fer, en orde principalment a ses riguroses penitencies y abstinencies, però'l jove les reprobava sens volguer escoltar lo consell de cap mes, y'l vell al contrari, les tenia per acertades, mes sens volguerse fiar de son propi parer. Consultà eix finalment, després de 3 o 4 anys ab altre y li suplicá s'encarregás de la direcció de aquella ánima, ja que ell no podia per sos anys y xacres.

Lo tercer director (el sant) aprobà la penitencia y dejunis de la devota donzella; la qual es trobá de llavors molt contenta, alimentantse habitualment de sols pa y aygua, disciplinantse cada dia ab molt rigor, dormint sobre fusta o en una cadira y llevantse dues vegades nit per entregarse a la oració mental, qu'era'l mes gustós aliment de la seva ánima. Satisfet Deu d'eix sistema de vida, la consolá moltes vegades amb singularissims favors, purificantla ensemps ab grans treballs, mes sobre tot la honra en la ultima setmana de quaresma de 1695, disposantla a viure en endavant, per amor seu, o en un llit de gravissimes malalties o en un potre de rigurosisimes penitencies. Efectivament, com se resignas a passar per tot lo que Deu disposa, se troba embestida de repent a mitg abril de febres ardentissimes y de dolors estranys y excessius, que burlaren per quasi anys la especulació de metjes y cirurgians. En temps d'eixa llarga y moral enfermetat succehí que habentli manat son director espiritual que menjas dos ous, un que'n cogué sa germana, se convertí en dos perque la malalta

obehis; no fou eixa la sola ocasió, en que Deu li mostrá ab semblants multiplicacions, quan agradable li era sa cega penitencia.

Lo Senyor en tant anava mitigant en ella l'aspror de tant graves mals ab interiors consols y delicies y fins ab varies visions intellectuals de coses presents y futures. Però'l major do ab que Deu la distingí en temps de dita malaltia fou lo d'experimentar repetidas voltes en tot son cos, desde la planta dels peus fins a la corona del cap, en mitj de la mes dolçura y descans, los tormentosíssims efectes de la Divina Passió; tant doloroses y sensibles algunes vegades, principalment quant rebia la sagrada comunió que's quedava sense sentits y com morta. En lo breu temps qu'estigué ausent son Director de 2 d'abril fins a 22 de maig de 1698, quedà lliure enterament de totes ses dolencies passanles ab major tranquil·tat en quan continua oració, en la qual preveje per revelació divina que son director tornaria y tornarian a ella ab ell ses afliccions y torments. Aixís fou puig se renovaren y encar augmentaren sos mals; mes foren també en augment sos celestials consols, ses visions meravelloses, sos raptes y vols de esperit, en los que veje clarament a mes d'altres coses inexplicables, la gloria incorruptible de que fruiria la seva anima en lo cel.⁸²

V. ESCRITS DELS CONTEMPORANIS SOBRE SANT JOSEP ORIOL

S'ha cregut oportú incloure els manuscrits que, tot i no ser del sant, s'hi refereixen i dels quals van ser autors contemporanis seus.

Tenen un indubtable valor documental i històric per a fer conèixer la dimensió humana i espiritual de sant Josep Oriol. Aquests documents no estan inclosos en els Processos, sinó que han estat recollits de fonts diverses, i poden donar una visió més objectiva de la figura del sant, i probablement les cartes de mossèn Balma.

82. B, 644-645.

CARTES

*Carta del pare Josep Leonart*⁸³

El P. Josep Leonart era dominic. En el temps en què el nostre sant havia d'ordenar-se, vivia a Girona i era examinador sinodal del bisbe Alfons de Balmaceda. La influència del P. Leonart va permetre que el Dr. Oriol obtingués el benefici de Santa Maria de Bell-lloc, al poble de Sant Joan de Palamós, i que posteriorment fos ordenat sotsdiaca, diaca i prevere, amb permís del bisbe de Girona.⁸⁴

La carta indica una gran amistat entre el seu autor i el sant. L'origen d'aquesta relació es desconeix. L'ocasió de la carta fou que havent-se d'ordenar de prevere, el sant no tenia un benefici adequat per a sustentar-se. El benefici del qual era titular a Bell-lloc, hi proporcionava el que en la primera meitat del segle XIX equivalia a nou pessetes anuals.⁸⁴ El P. Leonart escriu al sant demanant-li que busqui una solució.

L'autògraf s'ha perdut. A APP. Lligall 3, peça 5, hi ha la còpia manuscrita de l'original que féu el doctor Parés, postulator del Procés núm. 1.

Dor. Joseph. Sens lo patrimoni no pots en virtud del benefici per ser petit, traurer dimisorias y ab aixó he tingut prou empeños ab lo Sr. Bisbe, a cos a cos, valentme de mos amichs, dir que haja de esser perpetuo, es risa, solum durante vita, vel quo melius se possit habere per sufficiens Beneficium congruum ad vitae sustentationem, que jo per lo present no se me; y procura veurerte ab lo Sr. canonge Fontdevila, agasajarlo y ferte cortejá, procura en que sem fassa procura per eix patrimoni. Jo no se lo que montará lo gasto de collar y possessió del Benefici; me veuré ab lo Sr. Morató. A la mare saluts. Anirás a casa del Sr. Joan Coll que está als Cotoners al cantó de sant Antoni de Pádua y donarás las bonas festas y si havia rebut carta mia a l'altra estafeta, que a tots los comano molt. Estich fatigat de aquest (assunto) y crech y dexaré la pell. Vale Girona a 2 de Janer de 1676. Fra. Joseph Leonart.⁸⁶

83. B, 654.

84. P1, f. 726-730.

85. N, 1-57.

86. B, 654.

En el sobre escrit hi ha l'adreça: «Al Dr. Joseph Oriol guardi N.Sr. junt lo hostel den Sigalet. sis diners. Barcelona.»⁸⁷

Carta de Marc Antoni Milans i Godayol a son pare

L'original s'ha perdut. A APP, lligall D3, peça 5, hi ha la còpia de l'original efectuada pel Dr. Parés, postulant del Procés núm. 1.

A causa del que el pare Lleonart ha comunicat al nostre sant, aquest en parla a Marc Antoni Milans i Godayol, el qual vivia, en aquell temps, a casa del sant, mentre estudiava Medicina a Barcelona.⁸⁸ Marc Antoni escriu a son pare a fi que concedeixi al doctor Oriol una renda adient. El pare no ho veia clar i el fill li respon per carta, on intenta resoldre les dificultats que el pare manifesta.

Finalment, la família Milans va concedir al doctor Oriol una renda anual de 50 lliures catalanes, sota la condició, acceptada pel sant, que només hi tindria dret «fins que aconseguís un altre benefici congruent».⁸⁹ El sant va ser fidel a aquestes condicions i quan li fou atorgat el benefici del Pi renuncià les rendes del Sr. Milans.⁹⁰

Para, ésta no es sino per fervos a saber com lo Sr. Dr. ha rebuda carta del frara que ly fa costat, que es examinador del Bisbe dyently que sens lo patrimoni no pot ordenar per virtud del benefici que ly donan per quant lo benefici no renda per poder viurer y lo Sr. Bisbe noy vol dispensar sens patrimoni, la qual carta diu que no se extinguesa es risa y que tant solament dura a fins a tant te congruo sustento de renda ecclesiastica, com es algun benefici que tinga renda sufficient per viurer, o sino te renda per viurer, dura lo patrimoni, durant la vida de aquell qual reb. Jo crech que aqueix frara ho enten com Misser March y assi hi ha missers que sen entenen tant, sino mes, que ell, que tots sen burlan y jo també per veurer lo que es, que tota la dificultat no está sinó en que si ell se vol fer pagar, mentres que no tinga per poder viurer, se poria fer pagar de lo que no haveu de tenir temor, que no mira tant poch las correspondencias y

87. APP, lligall D, peça 5.

88. N, 1-58.

89. N, 1-58.

90. PE, f. 41

axis dir que esperan resposta de Girona apar que se volerse descapullir, mes val, sinou voleu fer que ho enviau a dir per que es cosa cansada tant esperar. Jo he llegit un acte lo qual per no tenir portador segur que no vol envio, lo qual diu y obliga al que fa lo patrimoni de pagar la quantitat que se asseñala tant solament afins que tinga que viurer, jo no se que mes dirvos, perque axo es clar com la aygua; si teniu temor que si acas morint ell no recobravan rebudas de que aguesseu pagat, y axis que fessen pagar, non tingau temor perque ell faria rebuda de mitja en mitja anyada. Lo Dr. ja no sen fora mes curat, per trauer vos la pobra raho que feu, sino fos quel frara si es empenyat y lo atormenta, y axis me ha encomanat que vos escrigues del si o del no, que torneu resposta prest, la carta del frara vos la envio enclosa en esta perque vejau lo que diu, per lo primer portador enviau resposta del si o del no. No dich res mes. Deu vos gde. De Barcelona y janer de 1676. Vostra fill March Antoni Milans, estudiant.⁹¹

Cartes de mossèn Josep Balma a sant Josep Oriol

Els autògrafs s'han perdut. Les còpies que es transcriuen són extretes de les biografies que han escrit el pare Nadal, J. Ballester i R. Llates i per altra banda, en versió castellana, atès que els originals eren en català.⁹²

Mossèn Josep Balma era sacerdot de Perpinyà. Vivia a Roma i era amic dels pares de l'Oratori de sant Felip Neri, els quals tingueren molta relació amb el fundador de l'oratori de Barcelona, doctor Oleguer de Montserrat.⁹³

Des de la primera anada del sant a Roma, en quedà una bona amistat entre el sant i el sacerdot perpinyanès, de la qual és mostra la correspondència que aquí es transcriu. Aquestes cartes suposen que ja anteriorment s'havia mantingut una correspondència, més o menys constant, i que forçosament havia de datar del retorn del sant a Barcelona, després de l'anada d'aquest a Roma l'any 1678. Aquesta primera sèrie de cartes no s'ha conservat. El text de les existents arrenca de l'any 1698.

91. APP, lligall D3, peça 5.

92. Cf. N, 1-167.

93. N, 1-74 i 167.

La primera carta, datada el 21 de juliol de 1698 fa referència al retorn accidentat del sant a Barcelona, sense haver pogut arribar a Roma, i les disposicions que mossèn Balma havia fet per rebre el sant. Li havia preparat habitació a casa seva mateix i roba per a vestir. Considerava que un pelegrí no acostumava a anar amb un gran equipatge, sinó amb el just per al camí. Mossèn Balma li tenia preparada roba de «quinet», la qual era teixida de llana, o de llana i seda, i era una roba aspra i prima que solia utilitzar-se a l'estiu.⁹⁴

Carta núm. 1: Roma, 21 juliol 1698

Sr. Dr. Oriol en Christo dilectissimo: quando estava yo de dia en dia esperando, que llegase Vd. a Roma, teniendolo todo ya preparado el aposento, recibí un billete del Sr. Arcediano Delfau⁹⁵ que me dice haber regresado Vd. a Barcelona por mar desde Marsella, en donde habia cahido enfermo, impidiendole esto el pasar adelante y obligandole a embarcarse y volverse y que su hermano de él, el Sr. Francisco Delfau le escribia haber padecido Vd. mucho por mar, y corrido grandes riesgos de perderse; cosa que me hizo mucha pena, porque estaba aguardando a Vd. con gran deseo y habia tratado ya de que se tomase «quinet», para vestir a Vd. creyendo tenerle en mi compañía hasta la muerte.⁹⁶ Pero Ntro. Sr. no ha querido darme este consuelo, ni de Vd. ha querido otro que la voluntad y obediencia en dexar la patria y emprender la peregrinacion. Inescrutables son sus juicios. Yo no he querido escribir antes, porque espero tener carta de Vd. y temo que no se halle aun bien de salud. Sea alabado Dios de todo, que quiere lo que mas nos conviene. Recibí del Sr. Arcediano Delfau 18 escudos de esta moneda de acá y un Testó. Mi indisposicion de cámaras con pujas,⁹⁷ que el año pasado a principios de agosto me reduxo casi a los umbrales de la muerte, todavia me aflige, sin hallar remedio alguno; solo que ahora no van acompañadas con cursos de sangre, como en los primeros meses, y me tiene este mal en tanta sujecion, que no

94. N, 1,168.

95. L'ardiaca Delfau tenia dos germans a Roma, els quals conegueren, probablement, el sant en el viatge que hi féu l'any 1686; Cf. B., p.157.

96. Això indica que mossèn Balma ignorava el desig del sant d'anar a missions.

97. Dissenteria ; Cf. N, 1,168.

me permite hacer mas camino que de casa a san Pantaleon, para decir Misa y despues a Ntra. Sra. de Monti para ohir alguna hasta hora de comer. Hasta hoy me han medicado en la orina y ahora por impedir que no vuelva a crecer la carne, me veo precisado toda la noche a llevar candelilla. Quiera N.Sr. que sepa aprovecharme de todo para la eternidad a mayor gloria suya. La dificultad del aliento me da siempre pena, principalmente al andar, y mas quando tomo alguna subida o escalera; pero de todo estoy contentisimo y siempre alegre. Ruego a Vd. me encomiende a Dios y me diga com se halla en lo interno y externo, si siempre igual y todo conforme al divino beneplacito. Hagame el favor de dar de mi parte muchas memorias al Sr. Canonigo Enveja⁹⁸ y al Sr. sacristan de Vic, Bosch, si es que se halle en Barcelona, y al Sr. Francisco Delfau. De todo mi corazón saludo a Vd. quedando como siempre de Roma a 21 de julio de 1698. P.D. Los 18 escudos y un Testó que me ha entregado el Sr. Arcediano Delfau son por los seis doblones que dio Vd. a D. Francisco antes de partir de Barcelona. Pero Vd. disponga de ellos y mándame. De Vd. humildisimo y afectisimo servidor, Josef Balma.⁹⁹

Per l'octubre mossèn Balma no havia rebut resposta a la carta enviada pel juliol. Torna a escriure fent referència a la carta rebuda de l'ardiaca Delfau en què li comunica la tornada del sant a Barcelona. Precisa novament que esperava el doctor Oriol i acaba donant notícies de les malalties i amics comuns.

Carta núm. 2: Roma, 18 octubre 1698

J.M.J. Sr. Dr. Oriol en Christo amadisimo: a los 22 de julio,¹⁰⁰ escribí a Vd. por el correo de Francia, crehido de que por él tendria mas pronto respuesta, que por el de España; mas hasta ahora no tengo contestación; y a no haberme dicho el Sr. Arcediano Delfau que Vd. està bueno, quedaria en mucho cuidado de su salud. Por-

98. El Dr. Jeroni Enveja era canonge de la catedral de Barcelona. L'any 1688 va residir en companyia del sant a Roma.

99. N 1, 167-168.

100. Mossèn Balma equivoca la data de la seva primera carta, la qual era datada el 1 de juliol de 1698.

que despues de la carta en que me escribió se partia de Barcelona para esta de Roma, y que por consiguiente le estaba yo con tan vivos deseos aguardando a Vd. teniendole ya preparado un quarto sobre el mio para su alojamiento; no he tenido mas nuevas suyas, que las que me dio el arcediano Delfau, a saber que su hermano D. Francisco le habia escrito como Vd. de no sé que lugar más allá de Marsella habia retrocedido por hallarse enfermo y que en el mar habia padecido mucho, pero que se hallaba mejorado. Tengo recibidos 18 escudos de la moneda de acá en razón de los seis doblones, que habia dado Vd. a D. Francisco Delfau y que pensaba yo que servirian para ropa de Vd. Pero N.Sr. lo ha dispuesto diversamente de lo que yo esperaba. Sea todo para su mayor gloria y provecho nuestro, pues veo que aumentando los años aumentan mis trabajos con enfermedades incesantes, continuandome las camaras con pujas, que a principios de agosto del año pasado me pusieron a las puertas de la muerte; y de despues se me ha abierto una pierna, dandome gran dolor y hasta el dia me molesta tanto, que no puedo tenerme en pie, ni andar sin pena, y quando digo misa, me fatiga mucho. Con todo estoy contentisimo y vivo en Roma, como si estuviese en el campo, sin hacer mas camino que de casa a san Pantaleon, para decir misa y despues a Ntra. Sra. de Monti para ohir alguna y para adorar al Santisimo, que se pone ahí de manifiesto dos veces en la semana. Tengo poca esperanza de que pueda ver mas a Vd. sino en el paraiso. No se olvide de rogar a Dios por mi, que yo le tengo muy presente, acordandome siempre de Vd. y de lo mucho que le debo, suplicando a su divina bondad se lo quiera recompensar por mi. Deseo saber, como se porta con Vd. el nuevo Obispo¹⁰¹ y como le va de salud. Mucho tiempo hace que no tengo carta del sacristan de Vic. Quisiera saber, si està en Barcelona; y en caso de si, hàgame el favor de darles muchas expresiones mias; e igualmente al canónigo Enveja, que ignoro si habrá sabido ahí la muerte del canónigo Cabaner de Perpiñan, en quien he perdido un gran amigo y no sé como iran mis intereses. Sea de todo alabado Dios, a quien ruego guarde a Vd. y con todo mi afecto le saludo, de Roma a 18 de octubre de 1698. A D. Francisco Delfau muchas memorias. De Vd. Josef Balma.¹⁰²

101. L'any 1698 morí el bisbe de Barcelona Manuel de Alba, el qual havia prohibit al sant de confessar a sor M. Magdalena Rialp.

102. N, 1, 169-171.

Mn. Balma ha rebut resposta del doctor Oriol. La carta que escriu al sant és una espècie de fotografia, en negatiu, de la que li ha escrit el doctor Oriol. Aquest li deia que el viatge frustrat a Roma havia estat per a ell motiu de purificació espiritual. Que havia rebut unes gràcies «gratis datae», atès que Mn. Balma comenta que «no santifiquen l'ànima d'aquell a qui se li donen». El doctor Oriol fou plenament conscient que aquestes gràcies les havia d'esmerçar en funció del bé del proïsme. Mn. Balma l'ànima a fer-ho amb generositat.

Com a anècdota, que indica que Mn. Balma sabia també l'estricta dejuni que el sant guardava (durant la seva primera estada a Roma, l'any 1687-1688 ja el practicava), el sant explica que per ajudar a un jove acompanyant va menjar carn. Això indica la singularitat del fet i com el sant feia ja anys que no havia tastat tal menja.

Carta núm. 3, 2 de novembre de 1698

Sr. Dr. Misericordias Domini, quia non sumus consumpti, dice Jeremias, e yo con él; pues a pesar de tanta enfermedad me tiene Dios en pié y tan alegre y contento como si gozase la mejor salud del mundo; pero los dos podemos cantar con David: «alegrados nos hemos Señor, por los dias que me humillaste, por los años en que vimos males», esperando en la divina bondad, que la paciencia en tantas angustias nos merece esos tan grandes bienes, conforme a lo que dice san Pablo en su 2ª carta a los Corintios (4,17), porqué lo que es aquí para nosotros de una tribulación momentanea y ligera, engendra en nosotros de una manera muy maravillosa un peso eterno de gloria. Siento lo que padeció Vd. en su viage y al mismo tiempo doy gracias a Dios por ello, que le trató de esta manera; siendo verdad lo que dice el Espíritu Santo, que a los que ama, los corrige o castiga y como dice Santo Tomás, los que no son azotados no son del número de los hijos. Pero yo creo que N. Señor quiso sacarle de tantos peligros del mar, para que mejor sepa Vd. compadecer a los afligidos y ayudar en especial a los que padecen varios males corporales; para que se aprovechen, sacando de los mismos el bien, que pretende saquen la Divina Sabiduria estando Vd. dispuesto (como lo estuvo aquel que iba a Damasco, rebelde a aquella luz tan superior y mostrandose pronto para lo que Dios quisiere, con decir; Señor que quereis que yo haga? Porque no dudo que al irse descu-

briendo la gracia del Señor, le sucederan a Vd. muchas varias cosas, mas en todo es necesario resignarse al divino querer y contentarse con lo que la divina providencia ordenare, pasando por la infamia y por buena fama. Los dones de Dios siempre se dan unos para utilidad del que los recibe y otros para la del pròximo y aunque estos no santifican al alma de a quien se dan, le proporcionan si, ocasiones de santificarse. Y así esté Vd. de buen ànimo, sea generoso; pues Ntro. Sr. no es amigo de corazones pusilànimes y ama mucho a quien confia en él y desconfia de si mismo. Yo me alegro al oír lo que me dice Vd. en su carta, de que en Narbona comió carne; porque no le dieron el pan que era menester y que pidió limosna para asistir a un joven, que se le havia asociado en el camino; pues experimentó ser voluntad de Dios lo hiciese asi; y que estar pegado a su primera resolución, nuestro Sr. no le habria favorecido como lo hizo; mas el estar sin propia voluntad todo dispuesto a seguir el divino beneplácito agrada a Dios y hace que el alma adelante en su gracia.

Quando escribi y puse mi carta para Vd. baxo pliego del Sr. Arcediano Delfau, me hallaba malo de una pierna; mas ahora estoy mejor y queda ella casi curada, al paso que yo crehia me atrabajaria todo el invierno. Tuve particular consuelo de recibir carta de Vd. porque me tenia en cuidado su salud; y no sé quien debia estar tan desocupado que se entretuvo en escribir que yo era muerto. Sea de todo alabado Dios, que con tan misericordia me da vida, para que pueda hacer penitencia de mis culpas, a quien suplico remunerere a Vd. al haberle ofrecido por mi alma el santo sacrificio de la misa. Me parece haber en mi última escrito a Vd. que el Sr. canónigo Cabaner habia muerto; tan buen amigo mio, que cuidava de embiarme lo poco que tengo en Perpiñan, con tanta fidelidad, y no sé como se irá ello en adelante. Encomiendeme Vd. a Dios y ruegue por mi, que soy y seré siempre todo de Vd. sin olvidarme de presentar sus respetuosos obsequios de Vd. al cardenal Petrucci,¹⁰³ que está bueno y en grande estimación de la Corte. Murió el P. Santa Cruz de la iglesia nue-

103. El cardenal Petrucci fou conegut pel sant durant la seva primera estada a Roma. Malgrat que caigué en els errors de Molinos, va acceptar humilment haver-se equivocat. En el moment de la data de la carta, quasi deu anys més tard, sembla que ha recuperat el prestigi; Cf. TV, f. 154.

va en el santo Oficio; siempre hay por aquí una infinidad de embrollos, yo estoy casi siempre en soledad y aunque vivo en Roma, no trato y me hallo como si viviese en el campo, iglesia y Casa y nada mas. Ntro. Sr. no ha querido viviesemos los dos juntos, como yo pensaba. Sea de todo alabado; y premie a Vd. el bien que me ha hecho; y le guarde, de Roma 2 de noviembre de 1698. De Vd. humildisimo y obligadisimo servidor, Josep Balma.¹⁰⁴

Carta núm. 4, 5 de juliol de 1700

L'anterior carta de mossèn Balma al doctor Oriol té data de 2 de novembre de 1698. La que segueix és de 6 de juliol de 1700. Diu que fa «vora un any» que no té notícies del sant. Aquest havia contestat la carta de novembre de 1698, per la tardor de 1699. Llavors el sant es trobava en plena etapa taumatúrgica i pocs moments tenia per a ell mateix.

Mossèn Balma comenta que no entén el silenci del sant. La raó és evident: la total entrega del sant a les curacions, dintre i fora de Barcelona.

Quan el sant rep la carta de mossèn Balma, hi respon tot seguit, amb data de «primer d'agost», segons que es desprèn de la immediata carta de mossèn Balma. El sant comunica la raó del seu silenci. Possiblement esmenta el caràcter extraordinari de les curacions que fa, atès que mossèn Balma (carta núm. 6) comenta que «el fer miracles donant salut als malalts i ressuscitant morts res seria sense la bona vida».

Per altra banda, les cartes que el doctor Oriol va escriure a mossèn Balma no s'han conservat.¹⁰⁵

J.M.J. Sr. Dr. Oriol en Christo amadisimo; hace cerca de un año que no tengo nuevas de Vd. y no puedo entender porqué tanto silencio. Quiero persuadirme ser acaso motivo de alguna desgana o de hallarse Vd. fuera de Barcelona, porque le haya Ntro. Sr. ordenado algun viage; pero le ruego me haga saber algo, y en particular de cómo le trata el nuevo prelado. Tuve ocasión la semana pasada de encontrar a Monseñor Liberati, que

104. N 1, 171-173.

105. Malgrat les indagacions de l'historiador Nadal, a Roma i a Perpinyà, per trobar aquelles cartes, el resultat va ser negatiu; cf. N, 1.185.

era Datario quando residia Vd. en Roma y es ahora muy viejo, de modo que apenas puede moverse; llevandole en brazos le meten en una carroza, para que haga algun exercicio. Hablamos los dos de Vd. a cuyas oraciones y sacrificos me encargó le encomendase mucho; habiendole yo significado la mucha gratitud de Vd.

Corren por aquí noticias y rumores de guerra entre Francia y España, si se verifican no aguarde Vd. otro asedio en Barcelona,¹⁰⁶ mas vengase a Roma que hallará siempre en esta mi hermita un quarto donde alojarse, y gozar de santa quietud. Yo disfruto mi reposo en esta soledad, apartado de las criaturas, como si estuviera en una Tebaida dentro de Roma y siempre crece mi contento. En este Año Santo, que Roma está llena de forasteros, casi no veo ninguno. Mis indisposiciones me tienen siempre muy exercitado, pero siempre alegre y satisfecho haciendo gracias a Dios, a quien ruego guarde a Vd. llenandole de todo verdadero bien. Le saludo cordialmente y le suplico se acuerde de mi en la presencia de Nuestro Sr. y se sirva dar muchas memorias de mi parte al Sr. Canónigo Gerónimo Enveja y a D. Francisco Delfau. De Roma, 6 de julio de 1700. De Vd. humildisimo y obligadisimo servidor, Josef Balma.¹⁰⁷

Carta núm. 5, 31 d'agost de 1700

Sr. D. Oriol en Christo dilectisimo: recibo la de Vd. de 1 del corriente agosto con particular consuelo de saber, que goza de entera salud y que sus cosas caminan felizmente; observando lo que Ntro. Sr. quiere de Vd. y ordenó a sus apóstoles quando les dixo: «Id y predicad diciendo: acercado se ha el reyno de los cielos, sanad a los enfermos; graciosamente recibisteis, dad graciosamente». Me alegro de que Vd. guarde lo que Jesuchristo queria que guardasen los Apóstoles, tocante al exemplo de su vida. Porque como sobre el mencionado capítulo 10 de san Mateo, dice san Juan Crisóstomo, el hacer milagros dando salud a los enfermos, y resucitando muertos, no seria nada sin la buena vida.

106. El novembre de 1700 moria Carles II i poc després esclatava la guerra de Successió. El setge que s'esmenta fou el de 1697.

107. N, 1, 185-186.

Por tanto anímese Vd. y acuerdese de las palabras del mismo redentor en el citado capítulo (10,16):

Ved ahí que yo os envío como ovejas en medio de los lobos. Pero despláceme que dexase Vd. de escribirme por el motivo que me dice; pues me parece ha hecho tanto por mi, que no es menester quiera todavía incomodarse, pues basta ya, y es mas puesto en razón favorecer a los presentes que tienen mayor necesidad; sin dexar tampoco de tomar para si lo necesario, conforme a lo que ordena san Pablo, que haciendo limosna a otros no nos pongamos en estrechez y angustia a nosotros mismos. Yo me lo paso con mis indisposiciones alabando a Dios, que con tanta bondad me trata en la edad de 70 años; pero Vd. ayúdeme a darle gracias, rogándole me asista para que en todo le sea acepto, y haga también oración por Monseñor Liberati con quien hace poco hablamos de Vd. y se encomienda muy de veras a sus oraciones, pues ya es muy viejo; y yo saludo cordialmente a Vd. De Roma a 31 de agosto de 1700. De Vd. humildísimo y afecto en Christo servidor, Josef Balma.¹⁰⁸

Carta núm. 6, 20 de setembre de 1701

En la carta de 20 de setembre de 1701, mossèn Balma anota, a part de l'obra taumatúrgica que realitza el sant, que aquest treball li és causa de fatiga excessiva. Segurament que el sant li n'ha escrit quelcom en la carta que li havia enviat. No se sap la data en què el sant va respondre a mossèn Balma. Però el sol fet que li manifesti el cansament que li produeix curar malalts pot inclinar-nos a creure que ho féu l'estiu del 1701 i segurament poc abans que, tant el director espiritual com el metge, li prohibissin de curar. Mossèn Balma esmenta que el doctor Oriol el tracta amb molta caritat. Pel context d'aquesta i d'altres cartes es desprèn que el sant li havia enviat algunes quantitats per ajudar-lo (vegeu final de carta núms. 5, 6 i resum de la 8)

Sr. D. Oriol; ninguna de las cosas de esta vida me causa mayor alegría, que las que demuestran la grandeza y magnificencia de Dios; porque estas me hacen cumplir lo que tanto nos

108. N 1, 186-187.

encarga la Sagrada Escritura: «sentid bien del Señor» (Sap, 1,1), esto es, según explican los SS. PP. que hagamos muy alto concepto y estima de Ntro. Sr. y quanto mayor concepto hago de la incomprendible grandeza de Dios en todos sus soberanos atributos, tanto mas conozco y me parece veo la gran pobreza y miseria nuestra, que no somos capaces de cosa buena en lo interior, ni aun de cosa indiferente en lo exterior, sin la gracia y asistencia divina. Pero yo me regocijo y doy siempre gracias a la divina bondad que se digna obrar tantas cosas en los enfermos y calamitosos por medio de Vd., tan superiores a sus fuerzas, habilidad y capacidad. Mas sepa Vd. sacar de ello lo que para bien de su alma y para su divina gloria pretende Ntro Sr. procurando crecer siempre de virtud en virtud hasta llegar al colmo. Yo no dudo de que no le han de faltar ocasiones contínuas de exercitar la santa caridad y paciencia y para adelantar siempre en la verdadera humildad que alimenta y conserva todas las demas virtudes. Me ha consolado mucho el ver que quan bien se ha resignado en el suceso de no haberle querido conceder acá la gracia de la presencia de Coro.¹⁰⁹ Mas si Su Santidad viese lo que ahí pasa, no creo se la negase; pero es mejor que haga Vd. lo que pueda, y dexé lo demás a la divina providencia, ya que tampoco es tal su complexion que pueda resistir a tanta fatiga; pues ya ha experimentado lo que de ella resulta. Y asi es justo que se acuerde Vd. que es de carne; y que la santa discreción es una virtud necesaria en todo negocio. Conozco bien la gran caridad de Vd. para conmigo; pero le ruego no quiera incomodarse mas, pues bastante ha hecho quando ha podido; y no hará poco si puede pasarsela sin tener que cansar a nadie; atendido el desprendimiento o desinterés, con que hasta hoy se ha portado con todo el mundo; de lo que cierto he sumamente holgado. El Sr. Francisco de Copons, me ha escrito reza cada dia Misa a su intención y esto me bastará, si me dexa el Señor con vista y salud bastante para decirla. En quatro dias no lo he podido, porirme tan mal de los ojos que no me era posible leer y antes havia pasado muchos meses sin tener limosna de Misa; y apenas celebré la primera para dicho Señor, quando se me vino un fuerte corrimiento

109. En els llibres de la Comunitat del Pi no consta que el sant hagués fet tal demanda. Mossèn Balma (o un amic de Roma) en fou el presentador i s'alegra que el sant hagi acatat la decisió papal.

a los ojos con gran dolor de cabeza, pero todo se ha mitigado. Ruegue por mi, que cordialment le saluda, de Roma a 20 de setiembre de 1701. De Vd. Josef Balma.¹¹⁰

Carta núm. 7, 8 de novembre de 1701

La carta anterior va ser contestada pel sant a 8 d'octubre. Pel que comenta mossèn Balma, el sant segueix vivint el problema de l'excessiva fatiga en la dedicació a curar. És ja el temps en què el confessor i el metge li havien prohibit anar per les cases i fins i tot de curar (vegeu el bitllet núm. 21 a D. Francesc de Cardona i la carta núm. 8, de 28 gener de 1702, a mossèn Balma).

J.M.J. Sr. Dr. Oriol: Recibo el billete de Vd. de 8 de octubre, incluso en la carta del Sr. Sacristan Bosch; y veo que no es para Vd. tanta fatiga; ni su sugeto la puede sobrellevar, ni parece quiera el Sr. tanto de Vd., pues le daria fuerzas, mas la práctica y exercicio de la santa discreción le será mas agradable que todas las visitas que le incitan a que haga en las casas particulares. Porque después que está Vd. fatigado de curar, quando debiera retirarse y tomar algun descanso, como a cosa necesaria para el alma y para la salud del cuerpo. Pero cúrate a ti mismo y responde francamente que no puede, ni les es permitido andar por las casas, a menos que medie alguna circunstancia particular, por la qual juzgue Vd. ser la visita, que se le pide, conveniente y de la gloria de Dios; pues bueno es estar retirado. En el silencio y en la esperanza estará su fortaleza (Is. 30,15). Yo por la gracia de Dios me hallo muy aliviado en todas mis indisposiciones y paréceme haber remozado. No sé, que quiere de mi Ntro. Sr. sino que vaya disponiendome para el viage a la eternidad. Recomiendeme Vd. a Dios y no tenga pena de haberse gastado el dinero, que tenia recogido para mi socorro, pues ya Ntro. Sr. ha proveido por otra parte, como espero lo hará tambien por...[de l'original, en falten unes dues línies].¹¹¹ Vd. procure estar bueno y hágase santo; que yo no me olvido de pedirlo siempre a la divina bondad, para que no pudiendonos ver más en esta vida,

110. N, 1, 187-189.

111. N 1, 191.

nos veamos en la eterna, alabando siempre a nuestro gran Dios, en quien cordialmente abrazo y saludo a Vd, de Roma y noviembre a los 8 de 1701. De Vd. Josef Balma.¹¹²

El sant va respondre aquesta carta el 22 de gener de 1702 i mossèn Balma en va escriure una última de data 28 de febrer de 1702, la qual ja no va ser llegida pel sant, atès que va arribar a Barcelona pocs dies després de la seva mort.

Havent-se perdut els originals de les cartes de mossèn Balma i quedant només les versions en castellà que dóna el pare Nadal, ens trobem que aquest fa un resum de la carta octava de mossèn Balma i última. R. Llates transcriu, també en castellà, part de la vuitena carta i és la que transcrivim.

El contingut de la resposta de mossèn Balma ve a dir que el doctor Oriol ha d'abandonar la dedicació a curar malalts, almenys tal com ho feia fins llavors, i només dedicar la seva activitat taumatúrgica a casos molt particulars i extraordinaris. I que es doni més a la contemplació i als ministeris espirituals. Els motius que al·lega mossèn Balma són trets de les mateixes notícies que li proporciona el doctor Oriol.

Finalment, mossèn Balma dóna gràcies per les dues dobles que el doctor Oriol li ha enviat.¹¹³

Carta núm. 8,28 de febrer de 1702

Recibí la suya de 22 de Enero, que me dio particular consolación al enterarme de que Vd. se halla librado del gran peso que se habia cargado encima con las curaciones y el gran concurso del pueblo indiscreto que no mira sino su utilidad y no la de Vd. La caridad es una gran virtud y la reina y madre de las demás, cuando se observa el orden...

... Vd. se hará óptimamente practicando lo que me dice de la visita a los enfermos, esto es: ir adonde el Sr. Obispo, o su Vicario general le ordenen, porque de esta manera, obrando por obediencia, Ntro. Sr. lo asistirá...

... Podrá tambien hacer la caridad de visitar algun enfermo

112. N 1, 191-192.

113. N 1, 192.

cuando se sentirá interiormente inspirado, o será rogado por alguna persona de obligación o de algun amigo...

... En cuanto a la fatiga que Vd. ha tenido curando tanta gente, con perjuicio de su salud quiero creer que algunos hayan sacado utilidad de ello, para sus almas; pero la mayor parte, una vez han alcanzado la salud del cuerpo, habrán abusado de ella y a muchos les hubiera sido mejor no haber sido curados... aplíquese a salvar las almas que la ganancia y utilidad seran mayores y mas gratas a Dios...¹¹⁴

Carta del Dr. Bernat Roig a mossèn Josep Balma

El doctor Bernat Roig, beneficiat de Santa Maria del Pi i marmessor del sant, respon a mossèn Balma la carta que havia escrit aquest al doctor Oriol, el 28 de febrer de 1702 (carta núm. 8). Va arribar a Barcelona el 25 de març, quan el sant havia estat enterrat.

Molt senyor meu: La carta de V.M. per lo Dr. Josep Oriol de data del 28 de febrer proppassat, arribà en ocasió que havia ja passat a major vida, puix morí els 23 del mes de març pròxim passat, poc antes de la una de la matinada en casa del mestre Esteve Llobet, dagger, de la present ciutat, en un quarto de sa casa, molt alt i retirat. La desgana començà per una febreta que es pensaven seria constipació i després sen passà a dolor de costat, del qual si bé amb molts remeis curá, tanmateix quedá amb molta febre que lo acabá penant moltíssim; amb la paciència i resignació a la voluntat divina que pugui pensar; com hagués fet vida tant exemplar i abstinent de dilatats anys a esta part i hagués exercit la caritat amb els pobres i amb tot el poble, curant a gran nombre de persones de diferents mals i dolències, com V. ja sap. I en esta ciutat, era ben notori, volgué Déu després de mort que la gent des del més poderós al més inferior, se conmoagués anar-lo a veure i ja en dita casa mentre hi estigué, com en els carrers on passà lo cadàver i en l'església de Ntra. Sra. del Pi, que passá, lo concurs fou tan numerós que hi hagué en totes les dites parts, de forma que aquest som afectat ab els demes marmessors que anomená en son testament, havent previst lo concurs tan gran

114. R. LLATES, *Vida de san José Oriol*, Barcelona 1953, p. 282-283

que havia d'anar-hi amb tisoires no li tallessin la roba que portava, procuraren lo mateix dia que morí posar-hi, la primera cosa, guardes de vista, mentre estigué en l'apoment, i aportar-lo en alt amb lo llit que aporta la Mare de Déu d'agost de la mateixa iglesia a fi que la gent no pogués arribar a tocar-li cosa i perquè se pogués fer així la Divina Providència mogué lo ànim del Sr. Bisbe de la ciutat que sense haver-li parlat ninguna persona envià dotze atxes fent-les portar a casa de dit Llobet perquè les fes anar a la processó de dit cadáver i cremessin en la iglesia a tots los Oficis, cosa que mai s'havia vist ni ohit a dir que un Bisbe hagués enviat atxes per la procesó i enterro de ningun cadáver.

En les mans del qual, com aná descobert i revestit com si hagués de celebrar missa, tanmateix la gent mentre se digué l'Ofici feien tocar els rosaris, anells i altres coses, que per ser tant gran lo concurs que la iglesia essent de les més grans de la ciutat era tan plena que no es pogué passar per impedir lo desman i després per poder-lo enterrar en la mateixa capella que tenia la caixa per los vestits de cor a on disposá que l'enterressin sota la mateixa caixa amb terra ferma. Hagneren de guardar fos esbargida la gent, dient no l'enterrarien fins a la nit i a hora extraviada tancades les portes de la iglesia lo enterraren.

En la dita processó de l'enterrament anaren les dites dotze atxes de Sa. Ilma., vuit que disposava lo difunt i les de la Academia de Sant Tomás de Aquino que eren moltes junt amb un pendó negre que aportaven. En la qual processó aná també tota la música i Cantoria de Palau i de la mateixa iglesia del Pi, que los oficis se cantaren amb tanta grandesa com si fos estat per lo mateix Bisbe, cosa que d'altra beneficiat mai s'havia vist i fet.

La desgana li durá 23 dies antes de la qual aná en lo Hospital de la Misericórdia de dita ciutat a visitar una pobra dona molt virtuosa i li digué que no tardaria a tenir una greu malaltia i patiria molt de lo qual moriria i penaria molt,¹¹⁵ i fou així. I que no en digués res fins que fos mort i en lo discurs de la desgana recomaná que anessin a l'Estafeta a cercar dita carta de Vd. la que arribá als 25 de març, que es quan se'm ofereix participar a V. M. amb lo sentiment de la falta tan gran de dit mon amic, no sols a mi sinó també a tota esta Rvda. Comunitat i a tot

115. Aquesta era la seva dida Caterina Bruguera, la qual en la seva vellesa s'havia refugiat a l'Hospital al·ludit o de la Santa Creu.

lo poble perquè tots lo amavem moltíssim i el plorem i el plorarem si bé ens queda lo principal consuelo de que estará ja gosant de Deu i prega per nosaltres i jo a Deu que el guarde dilatats anys en son divi amor i gracia. Barcelona l d'abril de 1702. Dr. Bernat Roig pvre.

P.D. Estimaré participi a esta Rvda. Comunitat algunes coses singulars si les sap, de la vida de dit Dr. Oriol per poder continuar en lo número de les de més que anem anotant.¹¹⁶

BIOGRAFIA DEL SANT, ESCRITA PEL DOCTOR JOAN TOLLENDIA I DIPOSITADA EN SON SEPULCRE

Cos de lo Rvnt. Dr. en Sagrada Theologia Joseph Oriol pbre. bneficiat de aquesta iglesia de Ntra. Sra. del Pi de Barcelona, natural de dita ciutat, nat en lo carrer del Cuch, fill de Joan Oriol velluter, ciudadá de la matexa ciutat y de Geltrudis, conjuges defuncts, home de exemplarissima vida y singular virtut, en sa joventut visqué set anys ratirat a un aposento, del qual no exia, sinó per anar a Missa y a rebre los sacraments de Penitencia y Eucharistia, negat al mon a las criaturas y tot dedicat al Altíssim, patí en dit temps molts mals corporals y entre altres estigué molt temps tult en lo llit y tingué lo os de una cuixa separat de la anca y curá miraculosament sens aplicari remey humá, aná Roma, hahont fou provehit de la santedat de Innocencio onsé del Benefici segon, de sant Llorens y sant Climent en dita iglesia del Pi, fundat, visqué a pa y aygua per temps de vintisinch anys y en la quaresma y dejunis de precepte sols menjava mes que una vegada al dia al tart, y en una ocasió estigué quaranta dies, sens menjar cosa alguna sinó els diumenges, mantenintse (segons es creu) per virtut del Señor de la Eucharistia, fonch fortament combatut del enemich y moltas vegadas maltractat y lesiat en lo cos, atropellantlo y rosseganlo per terra y per las escalas, ja baxantlo cap per avall y ja pujantlo peus amunt y dormia molt poch y sens despullarse, ordinariament assentat y alguns vegadas en lo ivern, ajegut

116. A APP, lligall 6, peça 2, s'hi troba la còpia de la carta del doctor Bernat Roig. Segurament va ser copiada d'alguna altra còpia de l'original, ja que l'ortografia no correspon al segle xviii.

sobre una caixa y en lo estiu en las rejoles. Tingué molta charitat y amor al próxim, professant una suma pobresa, sens tenir ningun diner, que tot lo donava a pobres, ni tenia casa parada, que habitava en un aposento llogat tenint tan solament alguns llibres místichs y espirituals y la roba de son vestir molt ordinaria, que seguida sa mort, fonch desitjada y demanada per memoria y reliquia. En lo mes de abril de mil sis cents noranta vuit, sen aná de esta ciutat, sol y a peu segons deya a Roma y de allí ahont lo Señor lo volgues y al partir passant per lo portal doná als soldats que estavan de guardia, alguns dos o tres rals que tenia sens quedarli diner algun, fiat y dexta a la providencia del Señor. Continué son viatge fins que passat Marsella en França, caygué malalt y estigué molt mal en un hospital y cobrada la salut, torná a Barcelona, dihent que no creya anarsen mes, se tingué per cert, que lo Señor volgué provarlo y veurer si dexaria Patria, residencia, amichs y animas que guiava per son amor y servey y que estant malalt en lo hospital, ly degué inspirar que sen tornas. Luego que fonch tornat, se posá a curar publicament en dita iglesia del Pi, tots los dias, matí y tarda, després de haver complert amb la obligació del Cor, y residencia y si ly quedava temps, anava per las casas dels malalts ab gran amor y caritat y senyant als malalts ab aygua beneyta y algunas vegadas dienlos Evangelis de san Joan y san March, los curava de tot generos de mals y aun de ells ly limpiá ab la llengua y se tragá la podre de una llaga congregada que tenia en las ancas. Isqué fora de Barcelona dos vegadas diferents y aná per la costa y Vallés y una de ellas fins a Arbucias y Viladrau, tan solament per curar fent en totas ocasions molts prodigis y miracles y moguts de la fama, anaven uns y altres malalts a trobarlo tots los dias a centenars y en Barcelona, venian de diferents parts de Cathalunya en molt número, trobant tots en ell, remey y consol, y alguns coixos y tolits, que venian ab crossas sentornavan sens ellas quedant a linstant curats, continuá aqueix exercici fins que morí ab molta fatiga per esser sempre molt crescut lo numero dels malalts que algunas vegadas per ser tants, no podian tots tenir consol y encara que ell nos negava a ningú y també assistia al pobre com al rich, alguns se valian del Señor Bisbe y de altres personas de authoritat, porque per son medi fossen mes promptament assistits. Era home de mediana estatura, prim de cara, blanc y ermós, ros de cabells ab los ulls molt vius y modestos, sempre alegre y ab una mateixa

igualtat, senyals de la pau y quietut que interiorment gosava, no apatia ni desitjava cosa alguna mes que lo amor de Deu y del pròxim. Morí als 23 de mars del any 1702, antes de la una del matí, de edat de sinquanta un anys. Se ha enterrat dins la capella de sant Llorens de dita iglesia del Pi en terra ferma, prop lo altar de dita capella a ma dreta, cujus anima in pace requiescat. Amen.¹¹⁷

BIOGRAFIA DEL SANT ESCRITA PEL SENYOR FRANCESC DE CARDONA

Als dos quarts de la una hora del matí, despues de malaltia de mols dias y rebuts los sants sacraments, mori lo Dr. en Theologia Joseph Oriol Pbre. y beneficiat de la parroquial iglesia de Ntra. Sra. del Pi, natural de la ciutat de Barcelona, fill de pares honrats y menestrals qui se havia criat en dita ciutat y estudiat en dita Universitat y havia estat mestre dels fills y en la casa de Dn. Thomas Gasneri y aquí ja en temps de sos estudis se ly havia reconegut sa bondat y un gran retiro dels demes que contemporaneos estudiaven y qui aná en Roma a peu y demanant caritat y qui tornat, residí dit Benefici per temps de alguns 15 o 20 anys donant grans mostras y señals de sa virtut y teninne publica noticia, de que apenas menjava sino es algunas herbas y a vegadas pa, menos quant arribat a algun mal estat de enfermetat a efectes de sa penitencia ordenanly los metges y de orde de son P. Espiritual y qui havia alguns anys, que son exercici y empleo era curar a coxos, mancos y altres de altres dolencias y malalties ab sola aygua beneyta y lo senyal de la santa creu, senyant y curant en molts dias a centenars en la matexa iglesia del Pi en la capella de la Sanch, o en la sagristia de dita capella, segons lo numero que acudia essent infinits los que en dits anys havian experimentat salut y remey en sas dolencias valense de ell, etiam los prelats de esta diocesi, per diferens demananly anas a senyalarlos y curarlos y no menos altres ecclesiasstichs de dignitat superior, publicament y de manera que molts dias per restar fatigat del empleo per lo gran numero de orde de son pare espiritual, se havia retirat y escondit, per alguns dies, y qui en lo tracte tingué sempre uan gran afabilitat y la cara molt alegre. Lo enterraren lo dia divendres

117. APP, PV, f. 1-2; Cf. *Llibre d'Obits*, manuscrit 1702, f. 97 i 97 v.

immediat als 24 de dit mes de mars¹¹⁸ en la iglesia dita del Pi, en la capella de sant Llorens baix de la caixa hahont tenia sos habits de cor, per haverho ell axis dextat disposat, en son testament que prengue Anton Navarro, notari publich de Barcelona. Lo aportaren a enterrar descubert y vestit de sacerdot y als peus lo capirot y borla de Doctor en Theologia y alt ab lo llit ab que se aporta Ntra. Sra. en la professó del mes de agost; acudí la Academia de sant Thomas ab son pendó y diferents atxas los estudiants; també aportavan atxas tots los Comunitaris de dita parroquia a gastos de dita Comunitat, menos que una dotzena de atxas que lo Sr. Bisbe enviá. Se celebrá lo Offici per lo Rector, despues de hora del Sermó (per ser en Quaresma) ab tota la cantoria o música de la Capella de dita iglesia. Lo concurs en dita iglesia de tota la ciutat, fou numerosissim, com y també los que anavan tras lo cadaver. Després de acabats los oficis, lo baxaren ab lo mateix llit en la capella del Santo Christo de la santa Espina tancant aquella y després al mitg dia tancadas les portes de la iglesia lo tragneren o pujaren de dita capella del Sant Christo, lo rector y alguns comunitaris y havenlo posat en una caixa que ly feu fer lo dit rector lo enterraren en ella y enterraren en dita sa capella, baix de dita caixa, en terra ferma havent posat dins de dita caixa y en un canó de vidre, escrita la memoria de qui era lo allí enterrat. Casi comunament tothom procurá tenir alguna cosa propia de dit difunt (encara que eran ben pocas) fins lo Sr. Bisbe a qui se donaren unas horas, ab algunas estampas dins de ellas. Los Rosaris, se dividiren entre molts donant a cada un, un gra de ells. Molts prengueren alguna part de sas robas que vestia. En lo intermedi tardaren a enterrarlo se feren molts retratos particularment a gastos y petició del rector un y altre de la Comunitat de dita iglesia y altres de altres. En la tarda de dit dia acudí molt poble en dita iglesia per veurerlo o tornarho a veurer, crehent que com se havia dit, no lenterrarien encara, y en efecte, per evitar dit concurs se apressurá lo enterrarlo y se feu a dita hora cauta. Lo demás se dirá per lo temps.¹¹⁹

118. L'autor s'equivoca. El sant fou enterrat el mateix dia 24; Cf. APP, *Funerària del Pi*, manuscrit 1700-1702, f. 237.

119. APP, PV, f. 4-5.

BIOGRAFIA ESCRITA PER MOSSÈN RAMON ROSSELL¹²⁰

Era de una estatura mediana, calvo de cap, no molt gros y encara flach, prim y palido de cara, demostrava una afabilitat y alegria gran. Era ab tot apacible y lo tracte humil y alegre que edificava sols veurerlo, quan necessitavan de algun alivio y acudian a ell. May ensenyáva asperesa, sinó que procurava en quant podia, donar consuelo al proxim. Lo principi de la sua aspera vida fou que estant en la taula per dinar (advertint que estava en casa de un cavaller per mestre, ques deya D. Thomas Gasnedi), suposant que molt temps antes vivia retirat de manera que antes de donar principi en la abstinencia, estigué set anys retirat a son aposento y no exia, sinó per rebre los sacraments y a ohir missa los que las frequentava molt sovint, y patí molts mals quedant tultit de una cuixa, la qual tenia separada de la anca y curá miraculosament sense medicina alguna, y estant sobre mesa, per dinar axí que volgué allargar lo bras per pendrer la vianda del plat, ly succehí que ab violencia ly prengueren lo bras y ly feren retirar, de manera que ignorant lo dit Dr. Oriol que era alló, se girá de ahont venia aquella violencia y no veu persona alguna tras de ell y no pugué comprendre de ahont venia aquella forsa, sinó que quedá suspés y compregué que la voluntat de Deu era que son menjar no havia de ser de viandas, sinó solament de pa y aygua, lo qual des de aquella hora emprengué la abstinencia de pa y aygua, y durá aquesta vida 26 anys sens may cessar y ab tant rigor que los dias quaresmals, temporas, dejunis de la Iglesia y advent, sols menjava una sola vegada lo dia y aixó desdejunanse a les cinc horas y mitja, o a les sis de la tarda, los altres dias observava lo mateix de menjar pa y aygua menjat al mitg dia: Y lo major regalo que tenia era que de tant en tant menjava un poch de borratxes cuytas. En una ocasió estigué quaranta dias, sense menjar, menos los diumenges, manteninse sols ab lo santissim sacrament de la Eucharistia. Aquest dormia, no en llit sinó sobre unas pots y molts anys, son dormir era en una cadireta baxa de brassos, dormint algunas tres o quatre horas y luego se alsava a tenir oració y com moltas vegadas estava apretat de la son en lo exercici de la oració se sestanta ab un peu y quant aquest se cansava mudava lo altre,

120. APP, PV, f. 9 v - 16 v.

fins que tenia vensuda la son. Del menjar, testimoni jo, per haverho vist moltes vegades y haverme ell referit lo principi de sa abstinencia, era de tant rigor que alguna vegada quant lo volian regalar de alguna escudella de admetllat, y altres vegades de un massapa, per no despreciar lo que ly davan ho prenia y deya: «aquesta escudella no pot ser sens sucre» y lo que feya era pendrer un punyat de cendra y la mesclava abla escudella y axis mateix al massapa dient «aquest es lo major regalo» y so menjava; algunas vegadas anava en casa de algun conegut a hora de menjar y lo convidavan y no poderse resistir ocultava sa abstinencia y menjava ab moderació, succehint aixó pocas vegadas. Son vestit era onest, encara que pobret. Pero en lo port era molt limpio y pulit, no portava camisa, sinó una túnica de blahueta. Se exercitava en la caritat de visitar malalts y quant necessitavan de algun alivio y consuelo, obrava quant podia, quant hi havia algun malalt, lo qual patia de algunas llagas ab escusa de fer lo senyal de la creu, descubria ditas llagas y no obstant la posterma, netejava ab la propia llengua y se xuclava la posterma, dient ell ab una persona de molta virtut a qui tractava, te asseguro que no hi ha major regalo y mes gustos que es aquella posterma. Obrava Nostre Senyor molts miracles per medi d'aquest sant sacerdot; que per lo espay de tres o quatre anys antes que morís se exercitá en obras, tan pias y santas que admirava. Prenia aygua beneyta y fent lo senyal de la creu, anomenant las tres personas de la Trinitat Santissima, y lo Santisim Nom de Jesus, Maria y Joseph curava a moltes personas y quedavan libres de tots mals. A altres los deya que anassen a confessar que la malaltia que patian era de la anima y que despres curarian de la malaltia que patian del cos; de manera que quedavan admirats y suspesos, per algunas faltas y culpas que per la fragilitat humana cometian. Una vegada succehí que un religiós de certa religió patia alguns mals y anant a veurerlo Dr. Oriol, perquè lo curás ly respongué: «V. P. primerament vage a curarse aquex adxaque que pateix de la anima y despres tornia que ab la fe que te curará». Quedá lo religiós atónit, suspés de veurer ly adevinava son mal espiritual, despres torná y curá del mal del cos, testimoni son confessor lo Dr. Solanellas, resident del Pi. Eren moltissimas les gents que acudian al Pi, que a vegadas la capella de la Sanch (que es molt capás) estava plena perquè los curás y dás alivio de sos mals y ell dienlos «Tinguesen fe» y prenent aygua beneyta fent lo senyal de la creu ab lo modo referit, obrava lo Senyor grans prodigis,

perqué molts mancos quedavan bons, molts coixos caminaven per sas camas, los que patian de febre y altres mals molts quedavan bons y sans, los segons alguns cobraven la vista, los que estavan vexats del mal esperit tenia tal comprensió que luego ho coneixia ab la llum de Deu y molts quedavan llibres, a altres per ser personas molt bonas y virtuosas y no tenir llurs pares espirituals la llum y conexements pensaven que lo que patian aquellas persones no venia del mal esperit, sino que venia de part superior de major y bon esperit, desenganyant a llurs PP. Espirituals y personas que las tractavan, fenlos veurer en practica y desenganyanlos ab rahons, de manera que quedavan satisfets; y suspenian exorcismes y medecinas, los quals obravan per lo alivio y curació de las personas devotas que tractavan, y experimentavan gran remey ab los concells que los donava. Certa ocasió a una persona a la qual tractava y comunicava son esperit y juntament hi acostumava anar molt sovint ly digue los treballs y necessitats que patian sos pares (y axó era temps de quaresma), ell respongue que no desconfias de la Providencia Divina. Lo que succehí fou que encara que ell acistia ab pa, no acistia ab vianda, pero experimentaren un gran miracle de la Providencia del Senyor, que al mes alt de la casa, en una cambra o aposento tancat ab clau, axi que lo obrian, trobaven dos o tres bacallans y axó durá en tota al quaresma, en trobar aquesta providencia per aliviar la pena de la fam y lo que experimentavan era un gust extraordinari y molt mes gust que no los que acostumavan menjar quan los compravan. Ho dec escriurer axó per havermo referit los matexos de la casa.¹²¹

Aquest servent de Deu fou molt perseguit pel enemich atormentantlo y atropellantlo fenlo caurer per la escala avall y giranlo de mun avall a modo de colpejarlo. També fou molt perseguit de criaturas (que sempre la virtut es perseguida). Tingue alguns emulos los quals anaren al Prelat y Sr. Bisbe que ales hores se trobava, dienli que las animas que tractava y comunicava las tractava ab tal asperesa y ab tal rigor que la salut ne valia menos que may estavan bonas y altres rahons que per no saverles no las noto; sols se dir que per havermo ell referit que lo Sr. Bisbe lo envia a buscar y despues de una forta reprenció lo privá de confessar [nota al marge: «en una altra còpia que es de un

121. La casa esmentada sembla que era la d'Esteve Llobet.

nebot del Dr. Codorniu diu averli dit lo bisbe que «no confessás ni tampoch tinguès comunicació espiritual particularment ab dos personas, ço és la Rialp i la Llobet y no diu res del Vic. General»] y després lo Vic. Gen. lo torná a enviar a cercar y també ly doná la reprenció dientli que no confessás ni tampoch tingues comunicació espiritual particularment ab dos personas de exemplar virtut que la una era la honesta y Sra. Mª Magdalena de Rialp y Çafont y la altra era una donsellá retirada de exemplar vida y ell ly respongué en quant al confessar se rendia a la obediencia, però a la comunicació espiritual no era tanta la forma de la obligació, puig ditas animas necessitaven de son amparo y sos concells, pero ell procuraria guardar los preceptes y obediencias en quant podria, lo que posá en execució. Lo que succehí fou que lo Sr. Bisbe maná a dita Maria Magdalena religiosa de las Geronimas que menjás carn [nota al marge: «també anyadeix dita copia que altres confessors de orde del bisbe anaren a tractar dita Rialp»] y que no fes aquellas penitencias de pa y aygua; ella obehia sens repugnancia, puig era orde del superior. Pero lo que se experimentava era que apenas prenia y menjava la carn, tot era ascos y vomit y res obehia el ventrell y no assossegava fins que ho trucava passava algun temps ab aquesta tribulació fins que ella escrigué un bitllet al Dr. Oriol y la resposta que be sabia que estava privat de la comunicació espiritual, pero no obstant que seguia lo que Ntre. Sr. ly dictaria en son esperit. Los dictamens y sentits interiors eren que no menjás carn, sinó que se estigués ab la vida que antes feya, anava dita religiosa observant aquexos dictamens interiors y luego es trobava bona y sens pena, sabia lo Sr. Bisbe lo que passava y no obstant la millora de dita Senyora quant tornava a son principal estat de la abstinencia estava lo prelat ab sos tretsés; de manera que la pobra religiosa passá gran torment. Estant ab aquesta privació lo V. tingué la dicha quem referi tot lo succés del Sr. Bisbe y tot lo referit ab la religiosa y jo ly responguí: No té pena de aquesta mortificació? y ell respongué ab tranquilat y pau interior: «Certa cosa es que la mortificació és gran, però per mi no me causa pena la privació ni la reprehenció del bisbe, lo quem causa pena es las pobras animas que patexen y lo mes es que lo bo del Sr. Bisbe va errat en axó y no está experimentat y se dexa vencer del que diuen y lo que crech que lo Senyor hi posará ma abans de un any. Y jo ly diguí que vol dir en axó? que se morirá? y me respongué podrá ser que sí, jo ales hores non feu ningun cas,

pero lo cert es que no passá mitg any que dit Sr. Bisbe morí. Y jo ly diguí apar que la professia se es complerta y la resposta fou: Los judicis de Deu son molt alts y son incomprehensibles.

Exercitá no solament la virtut de la caritat y obediencia, com está dit, sinó que també exercitá la virtut de la pobresa, la qual tot lo que guanyava de la pura residencia de la iglesia tot ho distribuía a pobres, sens quedarse lo pur necessari per son vestit, assistint a una casa honrada pero pobres, sens altres necessitats que socorria.

Certa ocasió aná a fora y los pochos diners que portava los doná als pobres soldats que estavan al Portal y continuá son viatge ab la sola providencia divina, quant a ell ly feian caritat per lo camí may prenia diners sino pa y lo que ly sobrava de aquell dia lo donava a pobres y axi mateix ho feu tots los demes dias que estigué a fora. Lo camí fou llarch que arribá fins a Marsella ahont ab una persona molt santa y allí finí son viatge. Per lo camí agué de passar alguns rius caudalosos y axi que era a la vora del riu quedava ab algun horror per la dificultat de passar y estant ab aquella suspensió se trobava a la altra part del riu que ell no sap com. Lo ques pot creurer que lo Senyor ly comunicá el do de agilitat o ly feya passar per medi de algun esperit angelich, lo que ell no sabé explicar. També exercitá la virtut de la humilitat ja que ab tot lo referit, com també ab tot lo que obrava, may se atribuía a virtut y a cosa bona sua, sino que tot lo atribuía a causa superior, dient despres que fou extremunciat, estant jo present estas paraulas: «Jo no se a que han donat la gent! dihuen que jo curo y es engany que tot ho fa Deu y lo mateix poder tinch jo tenen los demes sacerdots, puig aqueix es comunicat als apostols per la magestat de Christo Ntre. Sr. y dels apostols a tots los sacerdots y axis lo que tinch de poder tenen los demes». Tenia moltes comunicacions espirituals ab lo Senyor y ahont se ly manifestá mes era en lo sacrifici de la Missa després de haver consagrat y de alli eixia ab alguns esperits profetics. Anava a la casa ahon frequentava y tractava de esperit ab una donzella retirada y de exemplar vida y ly deya antes que ella parlás: «a tu te está passant en ton interior aquest desconsuelo o alivio» y luego ly donava lo remey y alientos que necessitava.

En lo temps que ja se acercava la fi de la sua vida exigué de dir missa, sen aná a la casa de dita donzella... digué a ella: «fes lo llit que jo tindré una malaltia grave de la qual moriré y no te espantes de las tuas assistencias ni de la de tos pares que aquexas

tindrás sense que tu las busques». Obehí la donsellá y a la tarda, axi que vingué de santa Madrona se posá al llit ab dolor de cap y febre y al cap de pochos dias morí ab gran resignació y senyals de salvació; los mals de la malaltia passá ab gran paciència, tot era parlar de cosas del Senyor. Anavan moltas personas eclesiasticas y altres de seculares y de suposició a veurerlo y ell ab tota una gran alegría, apacibilitat y conversació espiritual que edificava, al fin morí y piament havem de creurer sen aná dret a gosar de Deu a la Gloria.

Després de mort, que luego fou noticiós per la ciutat, anaren la major part del poble de la ciutat a veurerlo. Lo Sr. Bisbe qui era lo Sr. Dr. Benet Sala ly enviá 12 atxas per son enterro y era tanta la afició que ly tenia que lo desitjava per son confessor y pare espiritual. Pero nol pogué lograr porque quant se ly mogueren estos desitjs era ja als ultims de la vida. Ne tenia antes lo dit Dr. Oriol algunas noticias que lo Sr. Bisbe lo volia per son pare espiritual, pero ell tenia molta repugnancia y suplicava a Ntre. Sr. lo libres porque pogues conservar la primera obediencia de no confessar.¹²²

Lo enterraren a la iglesia parroquial del Pi ahont era Beneficiat ab gran pompa de música y llum. Tota la iglesia estava plena de gent que no hi cabian, fou enterrat ab terra ferma ab una pedra desobra ala que está escrit son nom y cognom ab la fe que tenen de sa virtut acuden molta gent a la capella implorant a Deu Ntre. Sr. los acistesca. Molts se han posat algunas de la suas robas que dexá quan morí y alcansat la salut que desitjavan, particularment las prenyadas que quant estan proximas al parir han enviat a buscar una cota de xambra que ell usava y ab fe que hi tenian alcansavan gran remey ab los dolors de parir y tenir lo part felis. Vulla Deu lo pugam imitar ab sas virtuts Amen. Moltas altrás virtuts tenia y miracles que lo Sr. ha obrat per medi de ell que per ignorarlos no los escrich.¹²³

122. Mossèn Rossell, així com mossèn Busquets en el seu quadern (vegeu pàgines següents), diuen que el sant no confessava. Això s'ha d'entendre dels últims mesos de la seva vida, ja que només li fou impedit confessar a Maria Magdalena Rialp i a Jerònima Llobet, mentre que els testimonis diuen que confessava «cada dia» (Cf. APP, P1, f. 1258).

123. APP., PV., fa. 10-16 v.

QUADERN DE MN. MIQUEL BUSQUETS¹²⁴

L'autògraf es conserva a APP, Lligall D3, peça 14.

En aquest quadern, mossèn Miquel Busquets, vicari que era del Pi, hi fa una petita relació d'alguns fets prodigiosos realitzats pel sant i que li constaven directament. Aquest document es publica per primera vegada.

Nota de algunas cosas memorables que jo Miquel Busquets, pre. vicari del Pi so testimoni de vista del que obrá lo Dr. Joseph Oriol pre. y beneficiat del Pi en lo que Nostre Senyor lo avia dotat del do de curacions.

Primerament socsoi ab un fill de un F. Gutierrez lo qual vivia en lo carrer de Bon Ayre de la ciutat de Barcelona y fou que estant als ultims de sa vida morintse de una febre molt resia fou manat dit Oriol per lo Sr. Bisbe de Barcelona don Fray Benet de Salazar y Alemany,¹²⁵ anás a veurerlo (que dit Oriol no volia anar per las casas), obehí him digué ly acompañás per si se avie de confessar, jo lo confessaria. Arribarem a la casa del dit malalt y entrant en lo aposento toparem ab lo malalt sens parlar quant dit Oriol despres de averlo mirat un ratet lo tocá him digué a mi lo tocas per lo bras ab que estave ab una febre tant resia que apareixie no pasaria una hora que nos acabás quant despres dit Oriol li feu lo senyal de la creu en lo front y cor del malalt y luego mel feu tocar a mi advertí que no tenie cosa de febra, poguentse dir lo que lo Evangelista sagrat diu de Christo, quant entra en casa de la sogre de St. Pere «imperavit feбри» y quedá sana, socsoint lo mateix a dit malalt que «ex illa hora» aná continuant en lo estar bo y quedá dins breus dies famos.

Altra ocasió trobantme jo en lo exercici de semmaner de sagraments en la iglesia del Pi, estantme en lo Portal Major de dita iglesia arribarem dos dones de defora ciutat (y que segons elles deyan) venien de deu ho dotze llegues lluny, la una de las

124. Mossèn Busquets era vicari del Pi. El sant s'hi confessava sovint i, alguna vegada, quan el sant no donava l'abast a curar malalts, el feia actuar i en va curar alguns (Cf. APP. P1.,f. 933 i v).

125. L'autor equivoca el nom del bisbe: Fra Benet Ignasi de Salazar va ser bisbe de Barcelona de 1682 a 1691: Cf. *Const. Synodal. Diocesis Barcin.* Barcelona 1860, p. 140.

quals era sorda que no oie cosa y demanantme que si era aquell sant sacerdot que curava (ab los quals termes mo digueren) los diguí que jo lo avisaria y entrantmen en lo cor li diguí quel demanavan, quant aixint me digue que volia y jo fentli relació del que ditas donas demanavan y que segons jo veu, venian ab fe que tenien ab Nostre Senyor de que per medi seu curaria, me respingue que si que la tenie, sens averla ell vista y anant tots junts a la Sagrestia de la Sanch prengué jo en les mans un vas de aygua beneyta, que es ab lo que curava y fentli lo senyal de la creu en las orelles preguntá després al altra dona que la acompañava, com se dia y li digué Maria y ab veu molt baixa la cridá: «Maria» y la dona respingué: «Senyor», y dient: «Ay Jesus que jo yay sento» y plorant de alegria sen ysque davant del Sant Christo de dita capella de la Sanch donant gracies al Senyor del benefici que li avie fet de aver cobrat lo oido y ab moltes gracies que dona a dit Oriol que per medi de ell avie alcanstat de Nostre Senyor lo que desitjave y ab moltes llagrimas que llansava se despedí de dit Oriol y de mi y després estant los dos sols me digué que los demes que venien de fora ciutat tenien gran fe y que per eixa causa quedavan en lo remey.

Altra ocasió estant dit Oriol en la capella de la Sanch ab molta gent que venie de diferents mals, agenollats en la grada de ahont se pren la comunió y ell los anave senyant de hu en hu ab aygua beneyta se acercá a la orella de una dona, lo tall de ella denotava esser donzella y li digué que anas que dins nou mesos estie curada de la enfermetat que patie que confessas, y dins pocs dies vingué la tal dona y confessant digue com ella li havia socsoit lo que tinch referit del que li avie passat ab dit Oriol y digué que era veritat que estava prenyada de poch temps y a vista del que li avie socsoit quant Nostre Senyor la ague deslliurada, tractá de fer vida nova y servir a Nostre Senyor y sempre tingué gran fe de que dit Oriol era home molt virtuos y no sols lo temps que visqué que no fou molt, pero despres de mort lo ha venerat anant en la capella ahont esta soterrat encomanantse a ell pera que alcansie de Nostre Senyor la tingues de la sua ma que nol ofengues mes, com ha experimentat que sempre Nostre Senyor la ha guardada.

Altra ocasió trobantme jo ab una neboda mia anomenada Engracia Busquets, filla de Isidro Busquets, pagés de la vila de Guimerá, arquebisbat de Tarragona, tenia esta minyona un mal en lo coll, que segons deyen eren porcellanas, a la qual per espay

de quatre o cinch anys li feren diferents remeys, quedava alguns dies que apareixia que era curada quant luego tornaven en lo mateix estat, y a vista de asso, digueren a dit mon germá lo portás a Barcelona, per quant hi avie en lo convent de Caputxins un religós que deien curava de tals mals y quant fou a esta ciutat, dita minyona, (la qual era de quinze o setze anys de edat) en companyia de son pare, estant en lo aposento de la rectoria ahont habito, me referien lo porque venian y oit la relació diguí a la minyona si volia curar del mal que tenie y ella me digue que si, y ales hores li digué «¿tindrás fe ab Nostre Senyor de que en esta iglesia del Pi hi ha un sacerdot que ab lo senyal de la creu y ab aygua beneyta te curará?» y la minyona se revestí de la fe ho esperanza que tenie per lo que li avia dit de que dit Oriol la curaria ab lo favor de Deu. Aní a topar a dit Oriol y passantli lo que tinch dit, me digué lay fes veurer y apenas ella la veu li digué que confias ab Nostre Senyor que si avie vingut de 14 llegues lluny ab aquell mal sen tornaria sens ell, y prenent aygua beneyta fentli dos vegades lo senyal de la creu allá ahont tenia lo mal fou servit Nostre Senyor quedá curada que may mes tal mal li ha aparegut.¹²⁶

En altra ocasió socsoi al Rnt. Bernat Duran pvre. y vicari del Pi que portant lo viatich ab un malalt se olvidá de veurer si a la urna tenie formas y quant fou fora de la Iglesia digue a dit Oriol que portava la vara del talem, del descuyt que abie tingut y dit Oriol li respongue que passas avant que ja ho avie sabut si ni avie o no.¹²⁷

En altra ocasió una senyora que tenia molta fe ab dit Oriol, lo volie tenir retratat y per est effecte feu venir a la iglesia un pintor pera quel miras, cosa particular que estant mirantlo lo pintor ysque dit Oriol del cor y aná a trobar dit pintor y li digué estas paraulas: «Vaya V.M. con Dios, que no es hora», y vehent lo pintor que li avie penetrat lo pensament, sen aná tot aturdit del ques pot inferir que penetrava los interiors de las personas, com per moltas vegadas li socsoi que venint alguns pera quels curas de diferents enfermetats a la primera vista los deie que anassen a confessar curant primer lo anima conforme jo, dit Busquets ne conseguí molts los quals estaven de mala manera y les tals persones ni ell ni jo may les aviem vistes.¹²⁸

126. Cf. P1, f. 935 i 935v.

127. Cf. P1, f. 935 i 935v.

128. APP, Lligall D3, peça 1ª, Cf. P1, f. 958-959 v.

APÈNDIX DOCUMENTAL

1

[Sermó 1,78-1] Sermó 1r. de Tauler. Dominica 4 d'Advent

(Autor: Enric Susó: Els qui es dediquen a vanes qüestions i són afeccionats a saber i a contar rumors del món, &). Malauradament semblants coses són obrades per religiosos, els quals, de tal manera haurien de sentir-se'n afectats, que s'averkonyissin, sobretot, de saber o contar rumors vans o terrenals. ¿Què els importa a ells les coses del món? &. A altres se'ls prova el cor i la voluntat en el que cerquen, quan desitgen ardentment l'agradable i bona voluntat de Déu. Aquests, sigui que mengin, o dormin, sigui que es dediquin a escriure o a llegir, sigui que caminin, o que s'aturin, són sempre conduïts pel desig de dir: «ah, de quina manera podré conèixer l'amabilíssima voluntat del nostre Déu estimat?». N'hi ha d'altres, finalment, que no es pregunten res. Aquests són els que arriben al cim de la perfecció suprema, ja que no es dediquen a cap qüestió. Però ¿on trobarem aquestes persones? [68-1] Aquests no admiren res &, sinó que il·lustrats per la mateixa veritat, han transcendit del tot qualsevol admiració &. Tothom refusa dir aquesta frase: «No sóc». Tot el desig tendeix a defugir-la i a apartar-la. ¿Que pocs n'hi ha que no vulguin ser quelcom i que no vulguin ser comptats en algun lloc, ja sigui pel que fa el seu esperit, ja pel que fa a la seva naturalesa! &. ¿I qui és capaç d'explicar quina inexplicable essència no està amagada en aquest «no ser»? &. Més encara, tots nosaltres som, i sempre hem volgut ser, quelcom. Amb aquest llaç tots ens detenim, com captius, de tal manera, que ningú vol abandonar-se i negar-se ell mateix. Per tant, amb més facilitat realitzem deu obres externes abans de sortir de nosaltres mateixos i de negar-nos perfectament. Aquest és el fi de & tot el nostre esforç. Per això els mundans acumulen molts béns, es relacionen amb gent i es fan amics, exposen el cos i l'ànima a mil perills, per tal de ser quelcom; més encara, lluiten amb fortalesa, per ser grans i per aconseguir honors i riqueses. Per altra banda, els religiosos i els eclesiàstics ¿quantes coses no fan per assolir aquests béns, i lluiten, sofreixen i actuen! Que cadascú s'examini. ¿Ai dels monestirs i de les clausures on abunda l'execrable mal de desitjar ser quelcom! El mateix Lucifer també volia ser alguna cosa en el cel &. Aquest mateix impuls va expulsar Adam i Eva i tots nosaltres fora de l'amenitat del Paradís &. Això mateix fou causa de totes les misèries i dolors. D'aquí prové que sense Déu, sense la seva Gràcia i Amor, siguem nus i buits de totes les virtuts, ja que tant a fora com a dintre no experimentem cap mena de pau, com sigui que ens desagraden moltes coses, tant en Déu com en els homes. Diré que tots aquests mals provenen d'una sola arrel: el desig de ser quelcom. Mentre que el voler no ser res, en qualsevol situació i lloc ens obté la veritable i íntegra pau amb tots els homes i res no ens pot esdevenir en aquest món, tan agradable, segur i noble &.

[70-1] És de doldre, certament, la condició de molts religiosos, els quals, durant trenta, quaranta i més anys encara, passen el temps en un inútil lament i, després de tants anys, ¿adquireixen alguna notícia, per petita que sigui, de com seria millor dedicar, encara que fos un any, a morir i a desfer-se el més perfectament possible,

ells mateixos, i a trencar, finalment, les cadenes amb les quals es troben lligats? ¡Ai, ai, quan vingui la mort &! La desgràcia serà tant més greu quan puguin dir que, en aquest temps, quelcom es podria haver assolit &. Igualment hauria estat millor que qualsevol religió o espiritual &, amb desig constant d'aprofitar i d'aconseguir molts béns, hagués viscut amb molta diligència i no hagués deixat cap dia d'esforçar-se i que no solament notés que avança, de tal manera que quasi bé no pogués veure les primeres coses &. ¡Ai d'aquell home espiritual i de vida monàstica que havent d'estar deslligat de tota voluntat pròpia, no se li notés & aquell «no sóc»! Observa que la major part d'aquests són inestables i somien diverses maneres de viure, o que ara volen beure aigua, [70-2] o emprendre aquell camí, o es proposen ara això, ara allò. Però jo us ensenyo un camí, resumit i simple. Que cadascú entri en el fons de la seva ànima i allà, amb diligència, explori allò que més li dificulta els moviments i l'enferegia i que, per tant, enfonsi al Rin, aquest llaç o aquest pes &. Quan nosaltres, per amor de Déu, ens deixem i li lliurem juntament totes les coses. Però és possible trobar molts que es lliuren a Déu, però no volen donar-se al proïsme, contents de ser afligits i humiliats per Déu mateix, però no pels homes. Certament, convé que ens abandonem a Déu i ens resignem a allò que Ell vulgui i per tant, sigui qui sigui que ens condueixi a la consideració del nostre no-res, hem de rebre-ho d'Ell, amb molt d'amor i gratitud, a fi que puguem dir, en veritat, que som «el que no som» &.

[2,71-1] Sermó de Tauler en la mateixa dominica 4ª d'Advent.

Ahir vam explicar de quina manera hem d'arribar a la veritable resignació, a fi que en el nostre interior sentim que som no-res. El millor seria poder trobar una manera o un camí senzill, en el qual ningú pogués equivocar-se. En la meua opinió, això és la veritable simplicitat, la qual condueix a aquests descobriments. S'arriba a la veritable simplicitat, primerament amb la mortificació dels sentits i amb el despreniment i despullament de les idees. Això requereix que cadascú es faci amo dels seus sentits en qualsevol operació, múltiple i externa &. Llegim de cert Pare que havia de sortir de la seva cel·la i cobria el seus ulls amb la caputxa. Preguntat per què ho feia, respongué: «guardo els meus ulls de la visió dels arbres, no sigui que m'aparti de la contemplació del meu esperit». Per tant, caríssims, si això, la visió del paisatge li impedia la sol·licitud ¿quant més hem de creure que la multiplicació de les coses, en les quals estem implicats, no seran per a nosaltres veritables dificultats? En segon lloc, per a obtenir aquesta simplicitat, convé esforçar-nos a viure sense cap imatge interna.

Existeixen tres classes de conceptes o imatges: primerament, els nocius, després els inútils i en tercer lloc els bons i lloables &. Aquests tercers són bons i útils, però malgrat tot tampoc no deixen de ser un impediment. Hi ha moltes persones que estan submergides en tantes idees i ocupacions & que no tenen ni quietud de cor, ni pau, en el seu interior. I encara que es dediquin, mentrestant, a la quietud i procurin aquietar-se, tanmateix estan internament agitats per pensaments i ocupacions &. Hi ha el costum de dir, vulgarment, que la multiplicat de les intencions torba la veritable unitat, i al contrari, hi ha persones que per naturalesa són quietes i arriben més fàcilment al cim de la perfecció que aquelles altres. Si els inquietos trenquessin la seva manera natural de ser, es farien violència, però es dominarien i així procurarien la quietud i esdevindrien molt més perfectes que aquells altres que, beneficiats per la naturalesa, no necessiten l'exercici de la quietud &.

[72-1] Us demano, caríssims, que cadascú procuri la seva salvació. Convé que el religiós (l'eclésiàstic) sigui enardit en el desig de Déu, que s'oblidi completament de si mateix i de totes les criatures, tal com ens és fàcil veure en els miserables amants de les coses d'aquest món, font de planys i de totes les llàgrimes, els quals ho intenten tot per obtenir coses caduques i vils i que per elles lluiten, sofreixen i toleren tant les dificultats, com les coses pròsperes, per enriquir-se amb els béns i possessions terrenals &.

[72-2] Déu és una essència pura (i per dir-ho així), fluida, mentre que el nostre esperit, és a dir l'ànima, és una mera capacitat. Déu és acte pur i l'ànima racional és pura passió, i si ens dirigim al nostre principi, en el qual hem estat constituïts, tal com el riu torna al seu origen &, però, per desgràcia, nosaltres, miserables, ens lliurem a les coses externes i romanem en els sentits, per la qual cosa ens seduïm i ens enganyem, donats a les coses externes, quan la boca de Crist mateix ha dit tant que Déu és esperit i que aquells que l'adoren convé que ho facin en esperit i en veritat, no a fora, ni en els sentits, ni per conceptes. Que no hi hagi qui pensi que refuso i condemno les santes imatges. Al contrari, si pogués imprimiria una certa imatge a tothom. Qualsevol que en el seu interior s'elevi al cor patern i allà rebí d'Ell aquella imatge sobreessencial de la seva Divinitat, la que el Pare Etern, des de l'Eternitat, va expressar, entenent-se a si mateix i porti més rectament, en cert sentit, d'una manera especulativa, aquella amable imatge en el seu interior, de tal manera que ella penetri totes les forces de la seva ànima. Així, sigui que mengi, que begui, que camini, que es pari, que vetlli, que dormi, que no s'aparti d'aquesta amable i dolcíssima imatge, essencialment i no imaginàriament, de la seva intimitat i que compongui totes les coses internament i externament segons aquesta imatge i, segons ella, configuri tota la seva vida &.

[73-1] Per això, que atengui aquesta imatge segons la seva humanitat, contempli la seva mansuetud i humilitat i així en la solitud com enmig de les multituds, en qualsevol lloc i temps, de qualsevol manera, sempre es proposi aquest mirall i li dirigeixi totes les forces del seu cor &. Que cadascú consideri, en el seu interior, quines obres, quins ritus, o maneres, quins exercicis, l'introdueixen i l'eleven a aquella sobreessencial imatge i segueixi aquelles obres i ritus, especialment aquells exercicis que el despullin de les formes i conceptes de si mateix i de totes les coses i resti absorbt en aquella divina imatge, que és sobre totes les imatges.

[3,74-1] Sermó 1r. de Tauler en la Nativitat del Senyor.

(Parlant del Pare Etern, amb l'essència i altres Persones, diu Tauler). A dintre roman, a fora emana i de nou s'introdueix. Certament, s'acostuma a dir que tota sortida es fa a causa del retorn &. [74-2] La mateixa ànima ha estat creada entre el temps i l'eternitat i certament, pertany a l'eternitat amb la part suprema de si mateixa, mentre que amb la part més dèbil i sensual, és a dir, amb les formes animals pertany al temps. Però malauradament flueix, vaga i corre en el temps i per les coses temporals, tant amb les supremes forces, com amb les dèbils. I com sigui que les forces íntimes i les superiors s'ajunten per una comuna afinitat, l'ànima fàcilment és propensa a donar-se a les coses sensibles, vanes i caduques, amb la qual cosa s'aparta de l'eternitat. Aquí es necessita un cert recurs o tornada (això és el naixement

de l'amor). Si aquest naixement ha de tenir lloc en l'ànima, cal una forta i esforçada introversió, una acció interior i recolliment de totes les forces de l'ànima, tant de les íntimes, com de les superiors, i que s'uneixin totes elles i s'apartin de qualsevol dispersió. La virtut unida, s'acostuma a dir, que és més forta que la dispersió & [75-1] En aquest sentit es diuen aquelles paraules d'Agustí: «Buida't a fi que puguis ser omplert». «Surt per tal que puguis entrar», i en altre lloc diu : «O ànima noble, o noble criatura, que cerques fora teu aquell que està efectivament i simplement tot dintre teu i fet consort de la naturalesa divina ¿què tens a veure amb les criatures?» & [76-2] És lògic, finalment, que aquest recolliment no pugui ser perpetu, malgrat tot, la mare d'aquest part espiritual, deurà conduir enmig del silenci, a un cert costum, a fi que en neixi l'hàbit, el qual, ben exercitat, s'aconsegueixi fàcilment, encara que sembli impossible, atès que l'ús fa l'hàbit &.

[4,77-1] Segon sermó de Nadal.

Per ell és abundantment instruït, en el petit espai inferior a una horeta, i d'aquí ve que alguns doctors exhorten constantment que tots se sotmetin a les ensenyances de l'Esperit Sant &. Aquest naixement de Déu en l'ànima, tal com abans s'ha dit, no és altra cosa que una manifestació de Déu mateix, en un nou coneixement i intel·ligència i d'una nova manera. Ja que ningú pot penetrar la pura divinitat, a no ser que sigui de tal manera pur, com era quan provingué de Déu.

[5,79-2] Sermó quart de Nadal.

Per altra banda, caríssims, els fills de Déu s'abneguen, i surten i s'abandonen i així perfeccionen, sense treball, les virtuts i assoleixen la màxima perfecció, però els que es posseïen ells mateixos i treballen les virtuts amb esforç, mai arriben al cim de la perfecció &.

[6,83-2] Sermó únic. Dominica 1ª després de Nadal.

Per tant, és necessari que cadascú romanguí en la seva pròpia ànima, en la seva essència i en el seu interior i allà sigui tocat per la simple essència de Déu, sense la mediació de cap imatge &. Segonament & ¿què pot fer l'home en aquesta operació, que pugui ser meritori? &. Potser pot col·laborar en aquesta obra considerant en el seu ànim algun concepte o imatge de Déu, o al contrari, calli i reposti i permeti que Déu parli dintre seu i que es disposi i suporti la mateixa obra de Déu &.

Dic que això pertany només als perfectes, els quals han aconseguit l'essència de totes les virtuts, de tal manera que les virtuts surten d'ells sense la seva cooperació, com un hàbit i en els quals viu, d'una manera especial, la digníssima vida i la preclaríssima doctrina del Salvador. Que aquests coneguin i tinguin per sabut que la cosa millor i més noble que es pot assolir en aquesta vida és que callin ells i permetin que Déu pugui parlar i obrar. Perquè allà on les forces de l'ànima s'aparten de totes les seves obres i conceptes, allà on aquest Verb és proferit, tal com testimonia la sentència de la Saviesa, mentre totes les coses estaven enmig del silenci, &. (Job 4) m'ha estat dita una paraula amagada &. Per tant, si poguéssim assolir l'oblit total i la ignorància [84-1] de totes les coses, de tal manera que desconeguéssim i ens oblidéssim de tota la vida, com ho testimonia sant Pau, a qui li va passar allò que diu, si en el cos, o fora del cos no ho sé, Déu ho sap, llavors seríem capaços d'aquest naixement &. El calor natural, mentrestant, estava suspès de la seva acció & [84-2]

Així, doncs, Déu obra sense cap imatge ni intermediari i qualsevol que retingui menys conceptes, tant més capaç és de l'operació d'Aquell. Qui s'introveiteixi més dintre seu i oblidí més radicalment totes les coses, més s'apropa a l'obra divina. El benaurat Dionís invita el seu deixeble Timoteu a això, i l'exhorta dient-li: «Tu, estimat, exercita't intensíssimament en la contemplació dels espectacles místics i abandona les operacions intel·lectuals i totes les coses sensibles i intel·ligibles, tant les que no són, com les que són &. [85-2] Qui deixi pare i mare a causa de mi (rebrà el cent per u) i si algú ve darrera meu i desitja tenir-me, que es negui ell mateix i totes les coses, i qui em serveix que no segueixi els seus sentits, sinó a Mi. Però potser algú dirà : pertorbes el procés natural de l'ànima i t'esforces que actui contra la pròpia naturalesa. Certament, és propi de la naturalesa humana captar les imatges a través dels sentits, formar-les i exterioritzar-les i sembla que vulguis canviar-li el seu ordre. Però la cosa no és així. ¿Qui coneix l'excel·lència i noblesa que atorga Déu a la naturalesa humana, no descrita encara per cap filòsof, sinó que els és amagada a tots ells? Tot el que els filòsofs han deixat escrit de la noblesa de l'ànima podria pertànyer pròpiament a la raó natural. Però no arribaren, de cap manera, al fons, per això, no solament els eren amagades moltes coses, sinó que les desconeixien. Sobre aquesta qüestió deia el profeta reial: «Jo escolto el que em diu Jahveh» (Sl. 85,9), ja que precisament perquè està amagat i perquè es diu que vingué de nit, quan totes les coses estaven enmig del silenci, la qual cosa concorda amb allò de sant Joan: «i la llum resplendeix en les tenebres» &. [86-1] Qui s'esforci per despullar-se de totes les coses exteriors i de si mateix, crec i n'estic segur, que qualsevol que hagi obtingut això, per cap raó podrà separar-se de Déu i apartar-se'n. Més encara, no pot admetre la culpa mortal. Ja que està més disposat a sofrir una mort cruel abans que assentir en el més mínim a un pecat mortal. Hi afegeix, encara, que tots els que són d'aquesta classe no admeten, ni voluntàriament, ni conscientment, el pecat venial, ni el poden suportar ni en ells mateixos, ni en qualsevol altre en els quals el puguin impedir, de tal manera que atreen i són sol·licitats i empesos a aquell interior naixement a fi que no puguin apartar-se'n, ni emprendre un altre camí, atès que només sospiren per aquell, i constantment l'anhelen &.

[7,86-2] Sermó de Tauler en la Circumcisió del Senyor.

(Què és la veritable humilitat) &. Per la resta, la veritable humilitat no consisteix a confessar moltes vegades de boca i de paraula: «Ai de mi, que miserable que sóc encara» i coses semblants. No s'acostuma a dir que aquests siguin veritables humils, sinó que la humilitat experimentada és que ens subjectem totalment a Déu, no externament davant dels homes, sinó en l'interior, en la veritable abnegació de nosaltres mateixos, i en totes les coses ens sentim satisfets de no res més que de Déu i que a Ell ens unim, i a Ell siguem fidels amb perseverant esforç, en temor humil i amb una perpètua i submissa demanda, ens prosternem als seus peus esperant el seu agradable beneplàcit, preparats tant a les coses pròsperes, com a les contràries, a la penúria i a l'abundància &.

[87-2] (Exemple) & Examina les dues verges &. Per tant, aquells que es donen a Déu i que li han lliurat les coses establertes o rituals els sentits preguin més sense paraules, pensaments i desigs que aquells altres que en les seves pregàries ploren

abundosament, atès que aquells primers pregunen a Déu amb Déu. La manera de fer-ho i fins i tot la seva mateixa vida és una certa oració &.

[8,90-1] Sermó segon de Tauler en la Circumcisió del Senyor.

& Com sigui que per arribar a aquest naixement sigui necessari un ànim totalment lliure, buit de imatges, formes i obres i també d'aquelles forces que naturalment tenim ¿què s'ha de fer per tal d'instruir i consolar els pobres i afligits? & Advertiu: aquelles són més útils. Les més lloables són les que foren encomanades pel Senyor a la Magdalena, la qual havia escollit la millor part, però malgrat tot, en part, la vida de Maria va ser més útil, ja que diligentment va servir el Senyor i els seus deixebles. I sant Tomàs diu: la vida activa sembla millor que la contemplativa, quan es dona a l'acció per amor, allò que ha estat extret de la contemplació, que tot plegat no és sinó una mateixa cosa; per tant, l'acció no sols és útil, sinó més fructífera, en la mesura que procedeix del mateix fonament de la contemplació que porta a l'acció [90-2] fructuosa i en la qual es perfecciona la intenció de la contemplació. Per exemple, si algú es troba en una casa i s'hi trasllada d'un cantó a l'altre, aquest és mogut, certament, però no es mou del mateix lloc. Així, en aquesta acció no es té res més que allò que en la unitat de la contemplació es va extreure. L'una descansa en l'altra i l'una perfecciona l'altra, ja que en la unitat de la contemplació, Déu mateix empeny, i fa tenir el desig de l'acció. En aquella, ens servim només a nosaltres, però en aquesta també servim i ens dediquem al proïsme, cosa que el mateix Salvador va realitzar sovint, i ens exhorta no solament a aquesta classe de vida, sinó que Ell mateix ho va expressar magníficament en si mateix, en tot el temps de la seva existència. I també va enviar els sants apòstols, i els seus sants a servir la comunitat. D'aquí ve que l'Apòstol escriu a Timoteu i li diu: «predica la paraula». ¿Es que li digué que prediqués només exteriorment aquella Paraula que ressona en l'aire? No, certament, sinó aquella que se'ns dona interiorment, i que s'amaga en l'interior de l'ànima. Va manar que es prediqués per tal que les forces de l'ànima s'alimentessin amb aquell coneixement, que constés també externament als homes. Va voler també que es transferís en acció o en vida externa, a favor del proïsme, a fi que en això mateix comprenguéssim obertament la Paraula. Ella s'ha de manifestar, per tant, en la memòria, en l'enteniment, en la voluntat i també en els sentits, tal com diu el Senyor: «així resplendeixi la vostra llum davant dels homes» &, cosa que claríssimament ha estat dita, contra alguns que prefereixen la contemplació i negligeixen l'acció i fent-ne poc cas, diuen que ells no necessiten exercitar cap virtut, sinó que les transcendeixen totes &. Hi ve bé aquella dita del Precursor del Senyor: «l'arbre que no fa bons fruits serà tallat» &.

[91-1] Tot això que l'enteniment agut obra en l'home natural, de la mateixa manera ho fa Déu en l'home abstracte; substitueix l'enteniment agent i es constitueix en el seu lloc i allò que l'enteniment agent hauria d'obrar, ho obra Ell mateix. Per tant, aquest home, deslliurant-se d'una ocupació i apartant en si tot enteniment, s'adorm &

[91-2] (Piadosa objecció). A això hi responem: aquell que es despulla totalment de si mateix, de la propietat de totes les coses i d'una manera total, tot el que en ell es genera, ja no és d'ell, sinó de Déu, a qui s'ha lliurat i abandonat &.

[93-1] (Qüestió). Potser algú cerqui &. ja que quanta més satisfacció cerquem en les coses terrenals, més se'ns allunya la nostra salvació, pel fet que, com més intens és l'amor, tant més ho és el dolor en la separació d'aquelles, i es fa més gran i vehement. Així doncs, totes les obres i exercicis de virtut són bons (com el llegir, pregar, cantar, dejunar, vetllar, insistir en les lectures i en qualsevol classe d'obra bona), establerts i pensats, ja que l'home ocupat en aquestes coses és preservat de les estranyes, desordenades, impies i nefandes; que es ponderi &.

[93-1] (Quan els desigs s'amaguen piadosament). Com sigui que en la devoció veritable i ordenada s'escaigui que un mateix sigui arrabassat per Déu envers coses més altes, cessarà tota ocupació d'exercicis exteriors, mentre duri aquest rapte, encara que siguin exercicis als quals algú hi estigui obligat per vot, de tal manera que ni el Papa ni cap bisbe en pot absoldre. Certament, ningú no pot absoldre d'un vot donat al mateix Déu, a no ser que sigui commutat en quelcom millor. Mitjançant el vot, algú s'obliga a Déu, per això si algú pronuncia molts vots, com dedicar-se a dejunis i pregàries, fins a un cert nombre i temps, com emprendre les dificultats d'una peregrinació, visitar les cases dels sants i fer altres piadoses obres, queda lliure de totes elles, si entra en alguna religió o orde, ja que en l'orde s'obliga a practicar totes les virtuts i es lliga al mateix Déu. De la mateixa manera qualsevol que promet diverses coses a Déu, mentre es mantingui en el veritable amor és arrabassat envers les coses superiors, envers Déu, en queda lliure i absolt, mentrestant, de tots els vots, mentre es mantingui aquella devoció i èxtasi, de tal manera que amb totes les seves forces és atret, arrabassat, absorbt cap a Déu i en Ell immers. Més encara, si perseverés una setmana, o un mes, o un any sencer, en tot aquell temps, ni un monjo, ni una monja negligeix res davant Déu, de tot el que està obligat, i convé que agradin a Déu abans de tot, però quan tal persona torna en si, que segueixi els seus vots des d'aquell temps en què sigui plenament posseïdor de si mateix. De les coses passades i de totes les que, mentrestant, han estat negligides i que s'hi senti obligat en el seu orde, Déu l'ensenyarà, el qual, per si mateix supleix totes les coses, encara que Ell l'arrabassi a coses més altes. L'obra mínima de Déu sobrepassa llargament totes les accions de totes les criatures. Aquestes coses són dites per homes erudits i il·luminats, els quals ensenyats per Déu i igualment també il·luminats, són arrabassats, com l'Apòstol, i absorbt cap a Déu, als quals la unció els adoctrina sobre totes les qüestions, però no de les coses externes pertanyents als homes no mortificats.

¿Què pot dir-se de l'home seglar, el qual només coneix i entén els exercicis corporals i, malgrat tot, s'obliga amb un cert propòsit a fer algunes coses, o a dejunar, o a pregar, o a altres classes de coses? Senzillament responc: si sent dintre seu, per la il·luminació de l'Esperit Sant, que els exercicis externs li són un impediment, abandoni en Déu totes les coses i cerqui Déu amb un cor lliure i expedit, ja que qualsevol causa que el condueixi a Déu, i el pugui unir més a Ell, ha de cercar-la en Déu i guardar-la tal com diu l'Apòstol: «Quan vingui allò que és perfecte, desapareixerà allò que només és en part &».

[94-1] Mentrestant però (si pot), consulti algun superior o algun il·luminat amic de Déu, a fi que no es recolzi en si mateix i així surti segur de qualsevol engany, o si no pot trobar aquest amic de Déu, que demani consell al seu confessor &.

[9,95-2] Sermó de Tauler en la vigília de l'Epifania (mirar-lo tot).

D'aquí ve que un gran nombre d'homes cauen en greus errors, com he dit anteriorment, abans d'allunyar-se de Déu. Aquells que es volen apartar d'Ell, o sigui, els que per l'agudesa i subtilitat del seu enteniment i amb paraules sublimes parlen de coses difícils i elevades, com contemplar la Suprema Trinitat, i d'ella saben parlar subtilment. D'aquí, quants errors han sortit i surten cada dia, i saber-los seria misèria &. En tot discurs i investigació externa i remota, que cerquin en el seu interior, auxili i tolerin, pel benigne amor de Déu, tot el pes de la temptació i es resignin a perseverar en les tenebres d'Egipte, és a dir, en les interiors, fins que siguin cridats per l'àngel &. (Examina el somni de Josep) &. Per tant, qualsevol persona devota, romanent en un cert sopor quiet, interiorment, li poden ocórrer totes les temptacions i afliccions i ha de subjectar-se humilment a elles i suportar-les pacientment com en un somni (per l'amor de Déu) & no solament de bona gana, sinó amb alegria &.

[10, 99-2] Sermó primer de Tauler en l'Epifania del Senyor. (mirar-lo tot).

Malauradament, però, n'hi ha que no contents amb la mirra que han rebut de Déu, volen imposar-se moltes coses, forçant els seus caps i donant a llum fantasies diverses. I encara que van suportar moltes coses, mentre nèciament obren, no guanyen gaires mèrits, ja que es recolzen en els seus propis conceptes &, en la seva pròpia voluntat, ja sigui en l'esforç de la penitència, ja en el rigor de l'abstinència, ja en la perseverança de l'oració &, però malauradament, tots aquests fallen. De tal manera ha estat establert per Déu que es remuneri en l'home, només les seves pròpies obres &. En tercer lloc, hi ha encara una altra mirra. Déu ve mitjançant temptacions horribles, rares i especials i de manera admirable, cap no és bastant coneguda, a no ser que sigui experimentada i observada &.

[100-1] (En l'oració vocal que s'ha de posposar a la mental). L'oració, tal com la defineixen els teòlegs, és elevació de l'enteniment a Déu. I així com les palles creixen a causa del gra i una vegada aquest n'és separat, ja no tenen cap utilitat, a no ser per a fems, o que en vulgui fer el jaç on jeu, així l'oració vocal obra de tal manera que l'home sigui impulsat vers aquella preclara devoció i exercici i que irrompi en l'olor gratíssim d'aquella, la qual, un cop començada se li ha de posposar l'oració vocal. Aquí, però, queden exclosos aquells que pel precepte de l'Església o per alguna obligació es deuen a les oracions vocals, o a aquelles a les quals estan obligats pels confessors.

[100- 2] El tercer do dels Mags va ser l'or. Aquells que ofereixen tal cosa són admirables, singulars i més feliços, de tal manera que d'ells no es pot dir res, ja que són engendrats per Déu Pare, espiritualment, des de tota l'eternitat en el seu Fill. Procedeixen com els altres i no se'n diferencien fàcilment, més encara, ni ells mateixos es reconeixen, com sigui que es consideren no-res. Són innominats i desconeguts, però Déu els coneix i es manifesta en ells. I per limitar-me al que pertany a la pau, no es pot dir com són d'excel·lents aquestes persones, encara que moltes coses admirables es realitzen al seu entorn. Algú dirà, potser, ¿no ens és lícit pregar que també esdevinguem com aquests homes tan excel·lents? De cap manera. A ningú li és permès, sinó a aquell a qui Déu li ho concedeix internament. Així

doncs, a ningú li és absolutament lícit. Jo asseguro confidencialment, després d'una reflexió madura, que ningú ha de demanar això, ni sap, ni pot. ¿Per què? Perquè Déu té aquest do i l'ha de conferir. No ho pot fer un altre. Ell mateix és alhora demandant i donador; de cap manera ho és un altre. Però hi ha un altre or, el qual podem demanar, o almenys ens és lícit fer-ho: que Déu ens atorgui l'aversion a les coses passatgeres i caduques i la veritable i íntegra conversió a ell. Aquesta és l'essencial conversió, que per tal que es realitzi en nosaltres, és lícit demanar-la, i més encara, s'ha de demanar &.

[11,102-1] Sermó segon de Tauler en la Dominica d'Epifania.

(L'origen de tots els errors). Tots els que alguna s'han apartat de la veritat han caigut en l'error. Per aquesta causa, atès que apartant-se de la llum interior s'esforçaren, exteriorment, és del compte, a investigar la veritat. D'aquests, en diu Sant Agustí, que cercaren la llum mateixa, però només per fora d'allà on ella era i s'apartaren de si mateixos fins a l'extrem que mai més han tornat al seu interior i per tant, no van trobar la veritat que investigaven, ni la podien trobar. Aquesta es troba a l'interior, no a l'exterior &.

[103-1] (Observa). Un home, quan vol fer una obra bona interna, ha de posar totes les seves forces com en un racó de la seva ànima i apartar-se de totes les formes i imatges i així podrà actuar. Aquest pot arribar a un cert oblit de les coses i a una saludable ignorància. És molt necessari el silenci quiet, on el sempitern Verb de Déu ha de sentir-se, i no pot ser merescut per cap cosa dels Mags, ni pot ser servit millor que amb la quietud i amb el silenci &. (Mirar la qüestió). Com sigui que la ignorància expressa defecte (103-2) ¿per quin motiu poses en ella tota la nostra salvació? &.

[12, 104-2] Sermó tercer de Tauler en la mateixa solemnitat. (Mira'l) &, ja que si Déu no fos per si mateix, hauria de tenir l'origen en totes les criatures. D'aquest origen, se'n dóna el fonament amb un sobtat i vehement desig &. Hi ha persones nobles [105-1] d'un altre gènere, les quals sorgeixen i són il·luminades per Déu, i li permeten preparar-los el seu interior i a Ell es donen totalment, i s'ofereixen, elles mateixes i totes les seves coses, i deixades totes les coses, no es reserven per a si mateixes cap cosa, ni en les paraules, ni en les coses establertes, ni obrant, ni deixant d'obrar, ni en les coses pròspères, ni en les adverses i no cerquen res més que Déu i segueixen amb la seva intenció &.

Aquests es diferencien dels primers, perquè no preparen el seu interior, sinó que permeten que Déu ho faci. I encara que sentin els moviments [105-2] dels vicis, als quals ningú no és immune, tot i això, mentre els són proposats els vicis, i la supèrbia, el plaer carnal i l'ira s'hi afegeixen &, tot seguit, després de l'impuls dels primers moviments, acudint humilment a Déu i resignant-se al seu beneplàcit, suporten pacientment tota classe de molèstia i es resignen i s'ofereixen a sofrir &. Per tant, ni tot el món els pot treure la pau i més encara, si tots els dimonis i tot el gènere mortal conspiressin contra d'ells, de cap manera es podria impedir la seva pau. Només Déu els comprèn &. Com sigui que han estat elevats sobre si mateixos, immediatament que senten l'oposició dels vicis fugen cap a Déu i allà, presos en una certa llibertat divina, queden lliures, immediatament, de tot defecte &. (Examina la última qüestió sobre la necessitat).

[13,107-1] Sermó de Tauler en la dominica durant l'octava d'Epifania. (Examina tot el sermó). Si Déu ha de brillar, d'alguna manera, en el nostre interior, a això no hi aporta res la nostra llum natural, sinó que ha de reduir-se a un pur no-res, i alhora, nosaltres hem de sortir de nosaltres mateixos i d'aquesta manera podrà entrar Déu, amb la seva llum, en l'interior de la nostra ment &.

[107-2] Ja que si aquesta ha de conèixer Déu així, convé portar la seva pròpia ciència a una espècie de ignorància i d'oblit de si mateixa i de totes les coses. Però algú potser dirà: «¿què podrà fer l'enteniment si es reté de tota acció?» ¿I no actuem rectament si elevem l'esperit a una falta de coneixement semblant? Per tant, això no és lícit! Si l'ànima té algun coneixement, ¿com pot dir-se que ignora i que fins i tot està buida, despullada i lliure de totes les coses? ¿És que és més bo que persisteixi totalment en aquesta certa mena de tenebres i obscuritat? Doncs, aquest ha de ser, al final, el punt escollit. No hi ha en l'home res més prudent i útil que mantenir-se en aquesta foscor i ignorància. ¿Llavors, pot dir algú que hom s'ha d'apartar de totes les coses i no s'ha de retornar a elles? Certament, hom s'ha de prohibir el retornar-hi. I quina classe de cosa són aquestes tenebres i foscor? ¿Com es poden anomenar? El seu nom és possible capacitat...

[107-2] Per tant, quan la persona deixa totalment el saber o queda impedita de tot coneixement, queda només la capacitat d'allò que ha de ser millorat en l'home i d'allà no ha de tornar-ne. Però si algú n'aparta el peu i comença a mirar enrera, atès que això no s'ha de fer, si es fa, serà per la persuasió o suggestió d'un altre, o de la carn, o dels sentits, o del món, o del dimoni &.

[108-1] Cercant, perseguint, explorant i investigant aquesta única foscor, no torni mai a aquelles coses que s'han deixat enrera i així es farà possible que pugui assolir Aquell que ho és tot i en el qual totes les coses existeixen &. Però aquí potser algú dirà: «Per tant, ¿és necessari que la persona ho deixi tot, que s'aparti de tot i que les pròpies forces, tant externes com internes, reposin i suspenguin la seva pròpia acció?» Si doncs, aquesta és la qüestió: o ser abandonat per Déu i romandre en aquesta desolació, això és molt difícil, [108-2] tal com diu el Profeta, ensenyat per la seva pròpia experiència: «Ai de mi, que s'ha prolongat el meu exili!» (Sl. 119,5). Quan Déu allarga l'exili o la desolació d'algú i en el seu interior no brilla cap llum, ni Déu li parla, ni obra res en ell, tal com Ell va ensenyar, la persona queda reduïda a un pur no-res i en ell es manté. Llavors, ¿no seria convenient fer quelcom, com resar, llegir, escoltar sermons, o insistir en altres actes piadosos, sants i divins? No, ans al contrari ha de persistir pacientment i en quietud en aquell estat que constitueix l'home en un grau important de perfecció. Sense un gran esforç, no es pot arribar en aquest món a altre estat millor &.

[110-1] Aquí s'ha de considerar que tota la vida penitent i tot el que en ella s'exerceix, com les vetlles, dejunis, plors, oració, deixuplines, cilicis, el llit dur i qualsevol altra classe de penitències, no han de ser condemnades, ja que per elles algunes persones que solen utilitzar-les a fi de dominar la petulància de la carn per tal que no prevalgui sobre l'esperit, atès que s'hi ha de sotmetre i contra el qual, l'Apòstol (Gal. 5), diu que la carn lluita contra l'esperit, com també l'esperit contra la carn &. Com sigui que totes aquestes coses s'han d'acceptar per tal de domar el

cos, si volem entendre-ho millor hem de llançar-nos a superar el fre d'aquell amor, amb el qual, certament, es trenca, es venç, es dona i s'agreuja amb un pes sever. D'aquí que Déu no desitja en nosaltres res més que amor & [110-2] La nostra carn i l'implacable enemic de la nostra ànima no són vençuts ni domats per altre mitjà que l'amor. Per això en el Càntic dels Càntics &, l'amor és fort com la mort i la lluita és dura com l'infern &.

[14.121-2] Sermó primer de Tauler en la 1ª dominica de l'octava d'Epifania. «Si algú té set, que vingui a Mí i que begui». (¿Què és la joia, la pena, el viure, el cant?). El veritable goig, que aquests senten dintre seu, s'anomena, certament, joia. Els que són impulsats per aquest goig, algunes vegades llagrimegen i ploren; altres es desfan en rialles o en cants &. [113-1] Alguns d'aquests, amb el cos desfet per les grans i vehements obres de Déu, que senten dintre seu i que no poden suportar, se'ls desfà el seu interior, fins i tot a alguns d'aquests els ha arribat la mort & (La mort a causa de la contemplació).

[114-1] (Foscor) Aquesta tenebra és igualment una espècie de llum, la qual no pot assolir cap enteniment creat, ni es pot entendre naturalment i per això s'anomena desert, perquè no hi ha cap accés obert a ell &. Hi ha forces inferiors que a la seva manera, s'han d'exercitar o s'han de guardar o posseir. D'altra manera, l'Esperit Sant s'esvàiria del tot i a l'instant la supèrbia espiritual, la llibertat desordenada, la vana complaença en el propi enginy i intel·ligència naixeria i actuaria sobre l'ànima. Per això, aquell que es troba en aquesta situació, ha de sotmetre a Déu, amb profunda humilitat, la seva voluntat &.

[15,116-2] Sermó únic de Tauler en la 2ª dominica després de l'Epifania.

El segon pòrtic o virtut és la diligent i perpètua observació i inhabitació en el propi interior. En principi, els seria necessari a molts l'austera i honesta vida, atès que de bona fe i bastant inconscientment s'extraverteixen fora del seu interior i s'ocupen en algunes coses piadoses i lícites, com ensenyar, parlar o fer altres coses i així vaguen per fora delectablement, i malgrat tot, d'una manera inconscient els esdevé allò que diu Agustí, que de tal manera es dediquen a les criatures que mai retornen al seu interior &, perquè s'extraverteixen irracionalment i quasi moguts per la pròpia sensualitat i per les coses exteriors que són passatgeres i no per l'instint i admonició de l'Esperit Sant &.

(De la pobresa exterior i interior). El quart pòrtic o virtut, és la pobresa voluntària. Aquí s'ha de notar que hi ha una doble pobresa, la primera és exterior, és a dir, la pobresa de les coses temporals. L'altra és interior, on hi ha l'essència de la veritable pobresa. A la primera pobresa no hi són tots cridats, ni tots l'han de tenir, [117-1] però a l'última, que és la pobresa essencial, tots hi són cridats, tots els que volem ser amics de Déu. Aquesta consisteix en el fet que sigui Déu sol el que posseeixi el nostre interior, que no siguem posseïts per alguna altra cosa, fora d'Ell, de tal manera que així ho tinguem tot i ho posseïm tot, com Déu ens ho exigeix, en pobresa veritable del nostre esperit, tal com diu l'apòstol (2 Cor. 6,10): «no tenint res i posseint-ho tot», és a dir, que en aquesta vida no considerem res de tant valor, ni amics, ni honors, ni el cos, ni l'ànima, ni les delícies, ni les comoditats, que si Déu ens ho exigís ho deixem lliurement pel seu amor i a lloança i glòria de la seva

divina i paterna voluntat, segons la manera que ella vulgui que ho deixem, i encara que és possible que la naturalesa malaltissa murmuri, tal com sol succeir, res no pot impedir-ho, si la voluntat es mostra prompta a tal cosa. Aquesta pobresa és, certament, essencial i és professada per totes les persones bones i Déu els ho exigeix &. I encara que en les forces inferiors i instintives sentin delectança en la prosperitat, i disgust en les adversitats, d'aquí no prové disminució en la perfecció, sinó que en aquestes situacions, s'ha de tenir paciència i una disposició resignada i referida a Déu (examina el 5è pòrtic) &.

[16,120-2] Sermó únic de Tauler en la tercera dominica. (¡Que en som d'instables!). I encara que comenci en la infantesa, no presumeixi ni confiï massa: una hora breu podrà canviar-ho tot, a no ser que s'estigui atent a la pròpia salvació. De tal manera som inestables i mudables que ningú s'ho podria creure prou & [121-1] No sabem què ens portarà el dia, ni el que ens pot passar d'aquí endavant &. (En què consisteix la veritable conversió). (Examina, al contrari, els qui falsament es converteixen) (121-2). (Què és la falsa conversió).

[17,123-2] Sermó de Tauler en la 4ª dominica després d'Epifania. (Mira'l tot) &. Així l'home interior, mitjançant el jou, i l'exterior per mitjà de la càrrega [124-2] (Examina'l tot). Veritablement, aquell qui no examina mai el seu interior, o d'alguna manera no hi penetra (tal com diu Orígenes), manifesta que no se satisfà amb les coses externes, ni les ha d'assaborir, i no temo dir que aquell qui, almenys, una vegada al dia, no examina, segons les seves possibilitats, el seu interior, no viu una vida de veritable cristià &.

[18,129-1] Sermó de Tauler en la dominica de Septuagèsima. Aquells homes excel·lents, rics en virtuts, però pobres de debò, són comparats absurdament amb el sarment, pel fet que el sarment, per la part de fora és negre, dur, sec i menyspreable &. Però, certament, en el seu interior s'hi amaguen artèries vitals &. De tal manera que aquests homes amables i absorts en Déu, externament semblen inútils, deformats i estèrils, però en realitat són humils, encara que per fora semblen tímids, sense cap reputació. No manifesten res especial, ni en les paraules, ni en les obres, ni en els exercicis externs, sinó que segueixen la humilitat i són els més petits en la seva condició. Però en el seu interior, s'hi amaguen venes vitals de veritat, els quals homes, amb la seva manera abnegada de ser, ja posseeixen Déu, com a part i sosteniment propi. Conèixer aquestes persones seria molt agradable &. [130-1] Després d'això, el vinyater acostuma a esporgar els ceps per tal que el sol pugui fer arribar els seus raigs a tots els raïms. (Imatges, exercicis, oració i altres coses no s'han de deixar, si no per la gràcia de Déu i no per decisió pròpia). Aquests també exclouen tots els procediments, imatges, exercicis, oració i altres mitjans, els quals malgrat tot, de cap manera s'han de deixar temeràriament per pròpia decisió a no que ser que espontàniament ho decideixin per la gràcia divina, la qual cosa es fa quan hom és elevat i arrabassat sobre tot enteniment on, en ell, es fa el fruit excel·lent i diví tan suau i agradable, que cap sentit o enteniment pot entendre-ho &. [130-2] Veritablement, romandre en aquest interior una hora, o un moment, li serà a la persona més útil i a Déu omnipotent més agradable i lloable, que romandre quaranta anys en la pròpia i immodesta complença en un mateix i en aferrar-se als propis conceptes, propòsits i disposicions &.

2

En nom de Déu sigui notori que jo, el doctor Josep Oriol, beneficiat de l'església parroquial de Santa Maria del Pi, de la present ciutat de Barcelona, a lloança i glòria de Déu omnipotent i de la seva santíssima i intacta Mare, la Verge Maria i tota la Cort Celestial, i en remissió dels meus pecats:

Gratuïtament i segons el meu coneixement institueixo i fundo a l'altar de la Santa Espina de dita parroquial església del Pi, de la present ciutat de Barcelona, quaranta-vuit misses anuals resades amb Absolta i aspersion d'aigua beneïta al final, d'almoïna de sis sous, a celebrar perpètuament, quatre cada mes de l'any, per sufragi i repòs de les ànimes dels difunts que siguin sepultats a dita església o en el seu cementiri «amore Dei», és a dir, ser qualsevol difunt que no se'ls encomani cap missa i no per altres; les quals 48 misses anuals siguin celebrades per torn del Rvnd. Rector, Beneficiats, Capellans, Passioners i Vicaris de dita església, en l'esmentat altar de la Santa Espina i, si no pot ser aquest, en qualsevol altre dels altars privilegiats de dita església, en el dia en què dit difunt rebi eclesiàstica sepultura, de «cos present» i no altrament, excepte si el mateix dia fos impedit, sigui aleshores el dia següent no impedit, començant a celebrar el més aviat possible feta mercè de la dotació sotassignada.

I com sigui que cada piadosa institució mereix ser adequadament dotada i ser completada amb el rèdit corresponent o estipendi, ja que qualsevol treball mereix el seu premi i aquell que serveix l'altar, de l'altar ha de viure, per això, per a la dotació de la present institució, jo dono i ofereixo, assigno i consigno a Déu i a dita pia institució i per ella, a vosaltres Rnds. Rector i Comunitat de preveres de dita parroquial església de Santa Maria del Pi de la present ciutat de Barcelona, aquí presents i a sota acceptants, i als vostres, perpètuament tres-centes onze lliures barcelonines, és a dir, dues-centes vuitanta lliures per la caritat de les esmentades 48 misses anuals, vuit lliures per raó de dos denaris (o ardits), els quals s'han de donar al final de cada missa a l'escolanet que l'ajudarà, pel treball d'ajudar-la i administrar «lo salpasser acistint dit escolanet ab granatxa i roquet»; i les restants quinze lliures pel salari d'exigir i cobrar els rèdits de dites tres-centes onze lliures; les quals dites tres-centes onze lliures dic i escric que us prometo dipositar a la Taula de canvi o en el dipòsit del comú, de la present ciutat de Barcelona, de la qual no puguin ser tretes a no ser per a ser esmerçades en lloc segur segons el dret censal... per a l'obra de dita institució, i en cas de guany, aquest sigui posat a dita Taula, de la qual tampoc pot ser tret si no és per a semblant ús fet en lloc segur i fiat, segons el vostre criteri, i això deu fer-se tantes quantes ocasions hi hagi de guany i que en els usos que s'hi hagin de fer, es faci esment d'aquesta clàusula per tal que la present institució sigui perpètua i perduri en el futur. Aquestes coses les estableixo sigui com a més adequades als pactes i condicions infrascrites i següents, és a dir:

«Que per quant jo dit Dor. Oriol he tingut mira y cuidado en saber quants morts se acostuman enterrar uns anys ab altres en dita iglesia del Pi, amore Dei, que no tingan missa de sa casa y que en atenció de això he fet la present institució crescuda y avansada de missas y que sens ningun dubte hagut respecte als anys passats i sobrara alguna missa, detretes les que se hauran celebrat per los enterrats amore Dei, que per so todas las que sobraran se hagen de celebrar per salut y repos de las animas mia, de mos pares y de aquells per qui jo pogues estar obligat a pregar a Deu N. Senyor.

Item ab pacte que si per cas en lo curs de algun mes o mesos se esdevindrà no haveri morts que se hagen de enterrar amore Dei que ales hores se retarde la celebració de ditas quatre missas que en quiscun mes se han de celebrar dins als ultims quatre dias de tal dit mes, perque podria ser no haveri morts en lo principi, ni medi de dit mes y haverni en lo ultim y de aqueixa manera estan sempre ala mira, vehent venir lo temps y tindran las missas per celebrar, y si per cas en lo ultim de algun mes se preveya no haveri malalts moribunds ques cregues que algun de ells se haurien de enterrar amore Dei, en tal cas se podra retardar la celebració de ditas quatre missas, fins al ultim dia de tal mes i nomes.

Item ab pacte que si per cas en algun mes se sdevenia haveri mes morts que no en altres y no abastessin las quatre missas destinadas per aquest mes, que en tal cas se anticipen las missas del mes seguent per ser ma intenció, que quiscun mort que se hauria de enterrar amore Dei que no tindrà missa de sa casa, la tinga de las fundadas ab la present institució, lo mateix dia del enterro present lo cos, sens poderse retardar a altre dia, no essent dit dia impedit, com li es advertint que las missas se degan anticipar en dit cas dels mesos següents de aquell any y no de altre.

Item ab pacte que si per cas jo en algun temps durant ma vida per rao de malaltia grave, o altre qualsevol accident me trobare en extrema necessitat per subvenció de la qual necessitare de algunas assistencias, que en tal cas dits Rnts. Rector y Comunitat sils apareguere be, y no altrament, puguin de llur propia autoritat cessar en la celebració de ditas missas y donarme en lo interim de la necessitat los reddits o fruits de ditas trescentas y onze lliuras.

Item ab pacte que la present Institució nos pugam commutar ni aplicar a altra funció, o pia Causa, per ninguna causa o rahó etiam que fos en forsa de algun decret o Indult Apostolich, per ser ma voluntat que sempre sie constant y permanent de la manera que esta disposada.

Item ab pacte que en cas que part de la propietat de ditas trescentas y onze lliuras in solutum donadas, se perdes, o no reddituas cosa alguna que en tal cas, no obstant lo incobrable, si del cobrable que y quedara segons la ocurrencia del temps en que succehira y extara quantitat competent per la charitat de ditas quaranta vuyt missas que nos pugue reduhir lo numero de ellas pero si de la quantitat cobrable noy haurà suficient charitat, puguen dits Rnts. Rector y Comunitat de llur propia autoritat sens dependencia ni decret de algun superior reduhir lo numero de ditas missas al respecte de la quantiat cobrable asenyalant de charitat a quiscuna lo que ales hores se acostumara».

I així amb els dits pactes i no sense ells faig la present institució i fundació.

També convinc i us prometo amb bona fe i espontàniament juro en la meva ànima, per Nostre Senyor i els seus quatre Evangelis, amb les mans posades sobre el pit, atendre totes i cadascuna de les coses esmentades, complir-les i tenir-les per ratificades i fermes i no revocar-les, ni fer-hi res en contra per algun dret, causa o raó, renunciant per això a totes i a cadascuna de les lleis, drets, usos, raons i costums que siguin contra les coses predites o que hi repugnin i a mi d'alguna manera m'obliguessin. Suplicant a l'Ilm. i Rdm. Bisbe de Barcelona, o al seu Vicari General i oficial, en els afers temporals i espirituals, que interposi la seva autoritat i decret en totes i cadascuna de les qüestions esmentades...

A Barcelona dia 18 de juliol de l'any de la nativitat del Senyor de mil sis cent noranta-u.

3

El dia 28 de gener de l'any del Senyor 1697 ha estat sepultada (davant la columna o arc que divideix les capelles de sant Joan i dels sants Llorenç i Climent d'aquesta església de Santa Maria del Pi), Helena Torras, donzella d'edat de trenta anys, filla de Joan Torras de Sallureda, pagès, i de Margarida, esposos difunts, de la parròquia de sant Iscle, vulgarment dita sant Iscle de Vallalta, del bisbat de Girona, Principat de Catalunya.

La seva vida fou pobra, humil i molt obedient, modesta i pudorosa; fou molt amable a tothom per la seva manera de ser tranquil·la i pacífica. Va ser admirable per la seva abstinència; des de la infantesa va avorrir la carn; menjava i bevia poc; els tres anys últims de la seva vida, va passar acontentant-se quasi amb pa i aigua i molts dies només ho prenia una vegada després de la posta de sol i així també durant la Quaresma i l'Advent; molts dies i moltes setmanes senceres i durant un Advent sencer (excepte els diumenges) no prengué menjar corporal, només s'alimentà amb el sagrament de l'Eucaristia que rebia diàriament en aquesta església.

Va dominar el seu cos amb deixuplines i altres mortificacions, així com amb llargues vigílies, i quan s'imposava la necessitat de dormir, era un temps brevíssim i sobre unes posts nues, o dormint a terra, o estant asseguda; i en totes aquestes coses depenia del consell del seu Director.

Amant de la solitud, estava quasi sempre tancada a la seva habitació. En l'oració o contemplació va ser assídua, encara que la passés en aridesa, ja que fou poc afavorida d'aquelles consolacions amb les quals el Senyor acostuma a recrear les ànimes dedicades a aquesta ocupació; sentint sempre en el seu cor: «Patir, patir, i no morir» i així amb alegria constant i esperit resignat va suportar fins al final aquesta creu. Menyspreà horribles aparicions dels dimonis, les quals veia en forma de llum, se sentí mortificada amb diverses opressions i dolors i tot ho suportà amb esperit fort. Un mes abans de caure en febres va sentir diverses vegades (parlant Déu en el seu cor): «Ara filla, menja, t'és necessari l'aliment perquè t'esperen horribles penes» i tot seguit se sentí amb llibertat de menjar carn, cosa que féu amb el consell del seu Director, i així enfortida (tal com plagué al Senyor, així es féu), caigué malalta de febres i en penes horribles d'ofec, amb forts mals de cap, en una sequedat intolerable i moltes d'altres, les quals suportà fins al final amb gran paciència per amor al Senyor; a l'hora de la mort va demostrar als circumstants, rebre de Déu gran alegria i consol, els quals, i no sense admiració, van ser plens de goig; havent rebut tots els sagraments, va morir vora la mitjanit del dia vint-i-sis del predit mes i any.

Piadosament es creu que va volar al cel. Amb quanta raó es pot dir d'ella la dita de la Saviesa, cap. 4: «En un termini curt de vida va omplir molt de temps».

Per a perpètua memòria i a major glòria de Déu, seguint la petició de molts, faig aquesta breu narració, jo el seu confessor i director, Josep Oriol, Doctor en Sagrada Teologia i Beneficiat d'aquesta església de Santa Maria del Pi de Barcelona.

